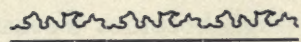

3 1761 03936 5853

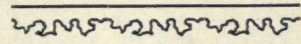
30

57 5 2

כתבתי:

M. GOLDMAN,
24-26 Wandewater Street
NEW YORK

GOLDMAN & STEINBERG PRINTING AND PUBLISHING COMPANY,
24-26 VANDEWATER STREET,
NEW YORK CITY.

441

**Youth is a crown of roses; old age is a
crown of thorns.**

442

**A man's thigh becomes diseased through
itself.**

Every evil which befalls man is not of God's
wishing but the result of his own misdeeds.

441

ינקותא כלילא דורדא, סבותא כלילא דחילפי.
(שבת קנ"ב).

הילדות היא עמרת שושנים, הזקנה כליל של קוצים.

442

ירך מתוכה מסרחת.

(מנהרין ל"ט).

רקבון הירך לא יבא מחוץ כי אם מקרבה ותוכה.
כל רעה אשר תגיע לאדם, היא אך ממעשיו ופועליו
כפיו, ולא על ד' תלונתו.

437

**The cow will give to the calf more such
than is desired.**

A learned man is anxious to instruct the people
more than they are desirous of learning.

438

**God builds ladders. He raises up one man
and pulls down another.**

439

Wine brings sadness upon the world.

440

**A man can conceal himself from his ene-
mies rather than from his friends.**

437

יותר ממה שהעגל רוצה לינוק, פרה רוצה
להניק.

(פסחים ק"ב).

תשוקת החכם ללמד דעת את העם, רבה וגדולה היא
מרצון בני אדם לקחת תורה מפיו.

438

יושב ועושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה.

(תנחומא פ' מטות).

439

יין מביא יללה לעולם.

(יומא ע"ו).

440

יכול אדם להסתר מאויביו ולא מאוהביו.

(רש"י תהלות נ"ה).

433

The servants power equals that of the master.

434

The employee's power equals that of the employer.

435

Though the days are long they are short.

Though the number of days after death are infinite, yet less can be done in that eternal space than in one short day in this world.

436

To-day we dress in clothes only one-half silk, but to-morrow we will dress in clothes entirely silk.

In this world there is no complete happiness but it is all alloyed with dress. In the next world all will be complete happiness.

433

יד עבד כיד רבו.

(גיטו ע"ז).

434

יד פועל כיד בעל־הבית.

(ב"מ י').

435

יומי דאריכי וקמיני.

(עירובין ס"ה א').

ימים ארוכים וקצרים.

מליצה על מצב האדם אחרי מותו, כי ימי הקבר ארוכים הם מאד, אולם אך מצער המה בבחינת ערכם, כי הטוב אשר נוכל לעשות בחיינו ברגע אחד, לא נוכל לפעול בקבר גם באלף שנה.

436

יומא דין סמוסריקין ולמחר אלוסריקין.

(קהלת רבה).

היום נלכש בגדים אשר מחציתם משי, ולמחר שמלותינו כלם משי.
בעולם הזה לא נירש שמחה שלמה, ובכל עונג מהול צרה ויגון, אולם בעולם הבא נשבע נחת זך מכל רע.

430

**The clusters must pay for the welfare of
the leaves, for it is through the leaves
that the cluster exists.**

Let not the learned be proud of their knowledge
for they are dependent upon the labor of the com-
mon people for their existence.

431

**When there are thistles in the vineyard let
the keeper come to destroy them.**

Let no man intrude in affairs which do not con-
cern him, but let him attend to his own affairs.

432

**The wife's power equals that of the hus-
band.**

430

יבעון רחמי אתכליא על עליא, שאלמלא עליא
לא מתקיימין אתכליא.

(חוליו ז"ב).

על האשכולות להתחנן בעד שלום העלים, כי לולא
העלים לא נתקיימו המה.

אל ותנאו החכמים על המון עם, כי לולא עשו אנשי
העם כל מלאכה ועבודה מתו החכמים ברעב כלם.

431

יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו.

(כ"מ ב"ג).

אל יתערב האדם בדבר אשר לא ייטיב ולא ירע לו, כל
איש ישים לבו רק אל הדברים הנוגעים אליו.

432

יד אשה כיד בעלה.

(נדרים ב"ה).

428

The fool thinks that all people are fools.

429

**Poverty is as appropriate to Jews as a red
bridle to a white horse.**

**Poverty is as appropriate to the children of
Israel as a red halter around the neck of
a white horse.**

It is not prudent for us Jews to be vain and so attempt to display our wealth, for thereby we incur the enmity of our neighbors. As long as we dwell in a strange land, let us be humble in our prosperity.

428

טפשא סכר דכל עמא טפשיין.
(קה"ר פ"י).

הטפש הושב שהכל טפשים.

429

יאה עניותא ליהודאי כברזא סומקא
לסוסיא חורא.

(חגיגה ט"ו).

יאה מסכנתא לברתא דיעקב כערקא סומקא
ברישא דסוסיא חורא.

(ילקוט שח"ש).

נאה עניות לבתי-יעקב כרסן אדום בראש סוס לבן.
כל עוד פוזרים אנהנו בין העמים, בארצות נכר, עלינו
לישום צעיר ענוה על פנינו, שלא יתקנאו בנו העמים
שכנינו.

425

**Cleansing himself while holding a reptile
in his hand.**

There are many people who make their fortune dishonestly, and then, as if pious, they will pray to God to beg his forgiveness. Fools! As long as your hands are stained God will never forgive you.

426

**Take out the splinter from your eyes; take
out the beam from your eyes.**

If a man reproves his friend for the crimes he has committed, let him be sure that he himself is free from crime; or else his friend will say, "First clear yourself of your misdeeds, then you may reprove me."

427

The heart carries the feet.

The joy which is in the heart gives strength and motion to the whole body.

425

טובל ושרין בידו.

(תענית מ"ז).

יש רבים תועי לכב העושים עשר בעושק, ואחרי כן,
כאשר תיסרם רעתם בקרבם, יתורו על עונם לפני ד'
ויתענו בצום ובכי וחושבים כי כזה סר עונם וחטאתם
תכופר, אולם סכלים המה ואין תבונה בם, כי כל עוד הגזלה
בידם לא ישא ד' לפשעם.

426

טול קיסם מבין שניך, טול קורה מבין עיניך.

(כ"ב מ"ו).

קח את הכפים מבין שניך, קח את הקורה מבין
עיניך.

האיש אשר יוכיח את רעהו על דבר פשע אשר עשה,
עליו לטהר בראשונה את נפשו מכל חטא ועון, כי אם הוא
לבדו מנואל בחטא יאמר אליו רעהו: מה לך להגיד על פני
דרכי, שים עיניך על פעליך, הלא עונותיך עברו ראשך!

427

טען לביה ית רגלני.

(ילקוט ויצא).

הלב ישא את הרגלים.
שמחת הלב תתן אמץ לכל הגוף ותלבישהו רוח
נבורה.

422

The best of physicians will go to Hades.

Most physicians use their knowledge only to earn money. When they call upon a patient they do not seek to cure, but, on the contrary, prescribe medicine that they may prolong his sickness. Hence they cause the patient's death. There are, of course, some physicians who do their work faithfully and honestly, and are devoted to bringing about the welfare of their brethren; but, to our sorrow, the number of such is very small and they are the exception rather than the rule.

423

The nails of our ancestors are better than the bellies of their descendants.

424

Hail to the man who hears and is silent, for he will escape a hundred misfortunes.

Gossip is the cause of every quarrel. A man who refuses to listen to his friend's gossip, preserves himself from dispute and from the consequences of dispute.

422

טוב שכרופאים לניהנם.

(קדושין פ"ב א')

רוב הרופאים ישתמשו במלאכתם אך בעבור בצע כסף, ובכואם אל החולה לא ישימו לב להסיר המחלה מאתו, אך יתנו לו צרי ומזור כזה אשר יאריק ימי חליו, למען ירבו ימי הבקורת, ובוה רבים חללים יפילו ועצומים כל הרוגיהם, ואם אמנם ידעתי כי ישנם רופאים העושים מלאכתם באמונה ומקדישים עתותיהם להצלחת אחיהם וחיהם, אך למורת רוחי מתי מספר המה לעומת הרופאים הרבים העושים החכמה הזאת קרדום לחפור בה.

423

טובה צפרנן של ראשונים מכריסן של אחרונים.

(יומא ט')

424

טוביה דשמע ואדיש, חלפוהי בישתא מאה.

(סנהדרין ז')

אשרי האיש השומע חרפתו ומחריש, כי מאה רעות מונע מנפשו.
שרש כל ריב ומצה הוא לרוב דבר שפתיים, אולם האיש אשר יאטים אזנו לאמרי רעהו, ולא יענה אותו על דברו הראשון, ישמר ממדון נפשו, וימלט מכל הרעות אשר תוכלנה לצמח מזה.

418

**It is better that a man obtain one thing by
toil than a hundred without any exer-
tions.**

If a man obtains an object without any exertion,
he will not enjoy it; but if he obtains it through
toil, he will enjoy it, since it is a reward for his
labors.

419

**He whose life is devoted to God and to the
people is truly a righteous man.**

420

**He who gives a small donation of his own
is better than the man who robs the
people and gives a large donation.**

421

Crush the head of the best serpent.

418

טוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריוח.
(אד"ג פ"ג).

הדבר אשר יבא לאדם בלי כל עמל לא יערב לנפשו
ולא ישבע נחת ממנו, לא כן הדבר אשר ייגע בזיעת אפו
טרם ישיגהו, הוא ימתק לו מאד אחרי ימצאהו.

419

טוב לשמים וטוב לכריות זה צדיק טוב.
(קדושין מ').

420

טוב מי שהולך ופועל צדקה מעומה משלו,
ממי שגוזל ועושה צדקות גדולות.
(קה"ר פ"ד).

421

טוב שכנחשים רצוין את מוחו.
(מחלתא בשלה פ"א).

415

Better one grain of sharp pepper than a whole basket of pumpkins.

Let us not measure a thing only by its quantity, but also by its quality. A small piece of gold is more valuable than a large bar of iron.

416

One bird in your hand is better than a hundred in the air.

Let every man learn a profession, that he may be sure of earning his living rather than depend upon chance for success. An occupation at which he is sure of earning a dollar, is better than depending upon an accidental opportunity of earning a thousand.

417

Two are better than three. Woe to the one who disappears and never returns.

This is an allusion to youth, when a man walks on his two legs, and to old age, when a man walks on three—two legs and his cane. Woe to the one (the youth) that disappears and never returns.

415

טב חדא פלפלתא חריפתא ממלי צנא דקרא.
(מניחח ו').

טוב נרניר פלפל חריף מסל מלא קשואים.
אין למדוד כל דבר לפי גדלו וכמותו, אך לפי ערכו
ואיכותו, כאשר טוב נרניר זהב קטן ממטיל ברזל גדול.

416

טב חדא צפרתא כפיתא, ממאה פרחין.
(מה"ר פ"ד).

טוב צפור אחת קשורה, ממאה צפרים עפות.
נכון לכל איש ללמוד מלאכה המחיה את בעליה בימי
הנעורים, ואל ישליך יהבו על המקרה; כי טוב כסף אחד
אשר נוכל לבטוח עליו מאלף כסף התלויים ברצון המקרה.

417

טבא תרי מתלת, ווי לה לחדא דאזלא ולא
אתיא.

(שבת קנ"ב).

טובים שנים משלשה, אוי להאחת אשר הלכה ולא
תשוב.

טובים ימי הנעורים אשר ילך בם האדם ב ש ת י
רגליו, מימי הזקנה אשר ילך ב ש ל ש ה ש ת י רגליו
ומשענת, אוי ל א ח ת, הנעורים, אשר הלכה ולא
תשוב עוד.

412

**Show no goodness to wicked men and
wicked men will never come to thee.**

413

**If thou hast done a kind deed to a wicked
man, thou hast committed a wicked act.**

414

**It is better to live with a husband even
though he be of lower social rank, than
to remain a widow.**

Let not the woman who has become a widow search too long for a husband who is her equal in social rank, for it is better that a woman marry a man of lower rank than that she live alone and be dependent upon her own support.

412

טוב לביש לא תעביד, ובישא לא ימטא לך.
(ב"ר פכ"ב ח').

אל תעשה טוב לאיש רשע, ולא ינע בך רעה.

413

טוב לביש עבדת, בישא עבדת.
(קהלת רבה פ"ה).

414

טוב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו.
(יבמות קי"ה).

טוב לשבת עם בעל, מלשבת אלמנה. האשה
אשר מת בעלה, אל תרבה לחפש לה בעל כנילה, כי
ייטיב לה לחיות גם עם כל בעל אשר יבא לידה, מאשר
תשב יחידת בית לבקש לה לחמה בזיעת אפה.

409

**If the thief has no occasion to steal, he will
extol himself as being an honest man.**

410

**The bridegroom does not go into the
bridal chamber without the bride's con-
sent.**

411

**It is better that a man feed on plain food
and be at peace than that he eat rich
food in a palace and be annoyed by dis-
turbances.**

409

חסריה לגנבא נפשיה לשלמא נקיט.

(סנהדרין כ"ב).

אם יחסרו להגנב היכולת לגנוב, יתפאר בנפשו כי
איש ישר הוא.

410

חתן אינו נכנס לחופה עד שהכלה נותנת
לו רשות.

(ויק"ר פ' ט"ו).

מ

411

טב גילדנא מריא, מכותחה דרמא כיפי.

(כריתות ו' א').

טוב לאכל דג נרקב בשלוח, ממעדנים בארמון מלא
ריב.

מה בצע לאיש האוכל כל טוב אם נפשו לא תדע
מנוח, הלא טוב ממנו המשקיט רעבונו בפת הרבה בשלות
השקט ורוח שאננה כדבר החכם מכל אדם, "טוב ארוחת
ירק ושלוחה בה מבית מלא זבחי ריב".

(משלי ט"ו י"ז).

407

**The wine belongs to the master, but the
butler receives the thanks.**

Such is the way of the world that it forgets the men who perform its deeds, while it rewards those who are undeserving. Columbus discovered America, but to another man is given the honor of having this land named after him.

408

**Fifty gold coins which are bringing in a
profit are better than two hundred which
bring in nothing.**

This proverb is as applicable to the intellectual world as to the material world. A man of little knowledge, from whom the people derive some benefit, is of more use than a man of much learning from whom no one derives any benefit.

407

חמרא למריה וטיבותא לשקיייה.

(בבא קמא צ"ב).

היין הוא של בעליו ושותיו יתנו תודה לשר המשקה.
 כן דרך בני אדם לשכוח את עושה הטוב ושכרו יקה
 איש אחר אשר לא עמל ולא ינע בו : וארצנו לנו למשל,
 אשר מצא אותה האיש הגדול קאלומבוס בחכמתו, ואיש
 לא זכר את היקר ההוא ושם הארץ נקראה על שם „אמע-
 ריקא וועספוצי“ אשר עשה לו מזכרת נצח בשוא ותרמית
 וכאלה רבות בתבל.

408

חמשיין דעבדין טבין ממאתן דלא עבדין.

(ירושלמי פאה).

חמישים כסף העושים פרי טובים ממאתים אשר לא
 יעשו מאומה.

כאשר נחמדה המליצה הזאת בעולם המסתור, כן
 נאמנה וישרה היא בעולם המדע; כי טוב האיש אשר
 אסף אף מעט תבונה בחפניו ויאציל מרוחו לאחרים מהחכם
 הגדול אשר בא עד עמקי תהום הדעת ואינו מועיל לבני
 תבל בתבונתו, ועמו תמות חכמה.

405

**The wine will turn out according to the
planets of its master.**

Everything depends upon a man's fortune. Gold in the poor man's possession will turn into dust, whereas if the rich man takes a stone into his hand it will turn into gold.

406

**Wine and a pleasant odor make a man in-
telligent.**

A man who is afflicted with poverty will be unable to give his time to study, whereas a rich man, since he is free from pecuniary cares, can easily devote his time to acquiring knowledge.

405

חמרא מזלא דמריה גרים.

היין יהיה כפי הצלחת אדונו.

הכל תלוי במזל; והמוכה בשבט עברת עני, אף אם
יקח זהב בידו, יהפך לעפר בכפו, ולעומתו המצליח גם אם
אבן בידו, יהפך ויהי לכתם אופיר, אל כל אשר יפנה
ישכיל.

406

חמרא וריחנא פקחין.

יומא ע"ו).

היין והריח הטוב יחכימו.

האיש אשר חייו חיי צער ויגון לא יוכל להנות
בחכמה; אך אשר ברכו ד' בכל טוב ואוכל ושותה משמני
הארץ, הוא יוכל לדרש תבונה כי רעיוניו טהורים מכל
דאגה.

401

It is the duty of man to honor his father-in-law as he does his father.

402

It is as much the duty of man to pray to God when misfortune befalls him as when good fortune comes to him.

403

An eclipse of the sun is an omen of misfortune to all the world.

404

A donkey feels cold even in the hottest period of the year.

A fool will not know how to derive any benefit from good and helpful things, even when they are placed before him.

401

חייב אדם כבוד חמיו ככבוד אביו.
(מדרש תהלים).

402

חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על
הטובה.
(ברכות נ"ג).

403

חמה לוקה סימן רע לכל העולם.
(סוכה כ"ט).

404

חמרא בתקופת תמוז קרירא ליה.
(שבת נ"ג).

החמור קר לו אף בימים החמים מאד, כמו בחדש
תמוז. הסכל לא ידע להשתמש בדבר לתועלתו גם בהיות
הדבר לנגד עיניו, וגם ברבות הטובה אליו לא תניע.

398

God searched for all the good qualities to give to the children of Israel, and he found only poverty.

399

A pig will enter the pasture accompanied by ten young ones, but a lamb will enter the pasture accompanied by none.

Ignorant people are blessed with wealth and happiness, while the learned are usually poor and unhappy.

400

Even though the wheat of thy city be bad, plant the seeds.

It is proper, all other things being equal, to prefer a citizen of your city to a stranger. We are doing the contrary now, in that positions of importance are given to strangers in spite of the fact that enough men of equal ability are found at home.

398

חזר הקב"ה על כל מדות טובות ליתן לישראל
ולא מצא אלא עניות.

(חגיגה ט"ז).

399

הזירת רעיא בעשרה ואימרתא לא בחד.

(ב"ר פמ"ד).

החזיר ירעה לרוב עם עשרה בנים והכבש פעמים אף
בלי אחד.

השפלים והבוערים בעם היה. לרוב נטילי כסף ודרכם
צלחה בכל מצעדי רגלם אולם החכמים והישרים בלבותם
יחיו חיי צער ומכאובים ולא יראו בטובה כל ימיהם.

400

חטיא דקרתך זונין זרע מנהון.

(ב"ר פנ"ט).

חטים שבעירך גם אם רעות הן זרע זרעך מהן.
נכון לתת יתרון לבני עיר על בני עיר אחרת, לא בדרך
אנשי תהפוכות המכבדים כל איש אשר ישמעו שמו מרחוק,
והחכם היושב בקרבם יקל בעיניהם וכבודו בקלון ימירו.

394

Unpaid debts are transferred to the following generation.

Often children suffer for the sins of their fathers.

395

Eve, compared to Adam, was like an ape compared to a man.

396

Eve fed from the tree of knowledge all the beasts and all the fowls, with the exception of only one bird, and its name is Choul. This bird lives forever.

397

Impudence is a kingdom without a crown.

A man who is bold and impudent does everything as he wishes. He is a mighty man who takes a kingdom and rules by his boldness.

394

חובין בישין אוזיפתין לדריא.

(איכה רבתי).

חובות רעות הלויים לדורות האחרונים.
פעמים רבות ישאו הבנים עון אבותיהם, האבות חטאו
ואינם והבנים יסבלו משעיהם.

395

חזה בפני אדם כקוף בפני אדם.

(ב"ב נ"ח).

396

חזה האכילה מעץ הדעת לכל הבהמות והעופות
חוץ מעוף אחד ששמו חול והוא חי לעולם.

397

חוצפא מלכותא בלא תאגא היא.

(סנהדרין כ"ה).

העזות היא מלכות בלי כתר.
השם כנחושה מצחו ולא ידע בושת, הוא יעשה כל
דבר באות נפשו: והוא כנבור עריץ הרודה בחוקה ולוקח
הממשלה ביד רמה.

391

**Thy friend has a friend, and thy friend's
friend also has a friend.**

Be careful not to disclose your secrets to your friend, for do not think that only he himself will know it. Your friend will disclose it to his friend, and he in turn to another. Soon every one will know the secret.

392

**If thy friend has called thee a donkey, tie
a saddle to your back.**

The voice of the people is as the voice of God, and their judgment is true. Let no man insist upon his opinion against that of the public, but rather let him bow to their judgment.

393

**Woman's sufferings are greater than
man's.**

391

חכך חכרא אית ליה, וחכרא דחכך חכרא
אית ליה.

(ב"ב כ"ח).

השמר לך פן תגלה סודך לאחר ואל תחשוב כי לא
ירעהו רק הוא לבדו, דע כי גם רעך יש לו רע אף הוא,
והוא יגלה לו סודו, והשני לשלישי עד אשר יודע לכל
איש.

392

חכך קרייך חמרא אכפא לגכך מוש.

(ב"ק צ"ב).

אם יכנה אותך רעך חמור הנח הכר על גבך.
קול המון כקול שדי ומשפט העם על כל דבר הוא
הנאמן, ובל יאמר האדם ישרים מפעלותי יען דרכיו זכים
בעיניו, אף ישמע דעת אחרים ואחריהם יטה.

393

חכלי נקבה מרובין משל זכר.

(נדה ל"א).

388

Can a man be an associate of God?

Let no man, when misfortune befalls him, complain of God, for God is eternal and infinite, and no man can comprehend his doings.

389

Believe rumors of thy friend's death, but discredit rumors of his becoming rich.

Misfortune occurs much oftener than good fortune, hence rumors of misfortune are more likely to be true.

390

The friendship of a fool is dangerous.

388

חברותא כלפי שמיא מי איכא?

(ברכות ל"ד).

חיש בכני אדם חבר ורע לך?
 נכון לכל איש לשמר שפתו לכל יצא עתק מפיו נגד
 ד' בכל מקרה אשר תשיגנו, כי גדול ד' רם ונשא מאד
 והאדם במה נחשב הוא?

389

חברך מית אשר, חברך אתעשר לא תאשר.

(נטיו ל' ב').

אם יאמרו לך: רעך מת, תוכל להאמין, אך אם
 יאמרו לך רעך נתעשר אל תאמין.
 המקרים הרעים רבים הם וקלים להוגיע מן המקרים
 הטובים.

390

חברת השומטה סכנה.

(מבחר הפנינים שער מ').

385

Thrash severely, for it enhances education.

Let no pupil be angered at being punished by his teacher, for it will redound to his benefit.

386

Alas for that boat which is unable to pay her tax.

This proverb was uttered by the sages to berate a man who, about to die, had done nothing for this world. If he had filled none of the human obligations imposed upon him in this world, he had nothing to expect in the world to come.

387

Woe to the man who, having no house, makes a gate for a house.

All the knowledge of a man is of no benefit, if his character is bad, for the basis of all knowledge is fear of God. A learned man, who does not fear God, is like a gate without a house.

385

חבוט חבטך דהוא טבא לאולפנא.
(בראשית רבה ו')

הכה מכותיך כי טובים הם ללמוד חכמה.
הדורש תבונה ודעת אל יקוץ בתוכחת מורו ויתן נוו
למכותיו, כי ייטיבו לו באחריתו.

386

חבל לספינה דאזלא בלא מכסא.
(ילקוט תהלים חשנ"ה)

אוי לאניה אשר תרד בים ולא תכין לה לשלם המכס
כאשר תקרב אל החוף.
מליצה על הקרוב למות ויודע בנפשו כי לא עשה טוב
כל ימיו.

387

חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עבד.
(שבת ל"א).

אוי לאיש אשר אין לו בית ועושה שער לבית.
האיש אשר למד הרבה חכמה ודעת ומדותיו פרועות
ושובבות, לשוא בלה כחו, ולהבל וריק ינע, כי ראשית
חכמה יראת ד'

382

A beard is an ornament on a man, but a blemish on a woman.

383

If an old man, by an accident, has lost his learning, let us treat him as the Holy Ark.

384

Cast a stick into the air and it will fall on its end.

Everything in this world moves according to habit. It is difficult to deflect a man from the course to which he has been accustomed, and for that reason, let us be careful to inculcate good principles into the minds of the young. The path in which children are led while young, will be the path they will choose as they grow to manhood.

382

זקן, נוי באיש ומום באשה.
(ירושלמי פ"ב)

383

זקן ששכח תלמודו מחמת אונסו נזהגין בו
כקדושת ארון.
(ירושלמי מ"ק פ"ג הל"א)

384

זרוק חומרא לאוירא אעיקריה קאי.
(ב"ר נ"ג)

זרוק מטה לאויר לעיקרו נופל.
(תנחומא פ' בלק)

כל דבר נוטה אחר הרגלו, וקשה מאד להסיר את
האדם מדבר אשר הסכיין בו מנעוריו, לכן אל יקל בעינינו
חנוך הבנים, כי הדרך אשר ילכו בו בעודם צעירים
לימים, ממנו לא יטו ימין ושמאל גם כי יגדלו ויהיו
לאנשים.

378

Often a rose is found among thorns.

379

The virtue of having an occupation ranks higher than the advantage of inheriting wealth.

380

If goods are cheap, purchase much.

381

Adultery in a house is like a worm in poppy-seeds.

A home where the man or woman is adulterous will soon be destroyed.

378

זמנין שושנה אשתכחת בין קוצים.
(תקוני זוהר ת"ע)

379

זכות מלאכה עומדת במקום שזכות אבות
אינה יכולה לעמוד.
(תנחומא ויצא סי"ג)

380

זלת קבוץ קנה מינה.
(ברכות ס"ג)
אם הסחורה היא בזול קנה הרבה ממנה.

381

זנותא בביתא כי קריא לשומשמי.
(סופא ג)
זנות בבית היא כתולעת בשומשמין.
הבית אשר האשה או הבעל הם רודפי זנונים ילך
לאברון מהרה וימיו לא ימשכו.

375

Money is man's promotion.

A wealthy man can fulfill all his desires.

376

If thou has bought a thing thou hast made a profit, but if thou hast sold it thou hast incurred a loss.

If you have bought you have gotten something in place of the money spent, but if you have made a sale you have been deprived of your property and received money in place of it. Your money is very likely to be soon spent, and then you will have nothing.

377

Money is always wanting for the necessities of life, but there is always plenty of it for the luxuries.

375

זווי דאנשין עבדין ליה ספסרותא.

(כ"ט ס"ו)

כסף האדם הוא סרסורו.
האיש אשר ברכו ה' בעשר ונכסים יוכל לעשות כל
דבר ולהשיג כל מאוייו באין מפריע.

376

זבנת — קנית, זבן — אוביד.

(כ"ט נ"א)

אם קנית חפץ הרווחת, שלא הוצאת את כספך לריק
ולדבר לא יצליח, ואם מכרת חפץ שלך הפסדת שתכלינה
כספיק וגם החפץ לא יהיה לך.

377

זוזא לעללא לא שכיחא לתלותא שכיחא.

(חגיגה ח')

זוז לתבואה אינו מצוי ולצרה מצוי.
לדברים ההכרחים יחסר כסף על פי רוב ולדברים
המותרים נמצא כסף תמיד.

371

Woe to the wicked and woe to his friends.

372

Let dust be the serpent's bread. Even though he feed on the richest food, in his mouth it will be as dust.

373

He who disgraces his friend is cruel.

This proverb refers to the man who, on account of his friend's poverty, does not invite him to the entertainment he has given.

374

The provisions are scanty and the way is long.

This proverb explains man's life. Let no man neglect to do all the good he can during his lifetime. Life is short, and even the most he can do will not be enough to purchase everlasting life for himself.

371

ווי ליה לבישא ווי להון לדבוקיה.

(אלפא ביתא דבו סירא)

אווי לרשע ואווי לרעיו.

372

ונחש עפר לחמו, אפילו אוכל כל מעדני מלך
טועם טעם עפר.

(יומא ע"ה)

373

ועוכר שארו אכזרי, זה שמגעת לו שמחה
ואינו מדבק את קרוביו עמו משום עניותם.

(ויק"ר פל"ד)

374

זוודאי קלילא ואורחא רחיקתא.

(כתובות ס"ו)

צידתי קלה והדרך רחוקה.

משל על חיי האדם, כי גם אם ירבו ימיו, אל יעבור
ממנו אף יום אחד אשר לא יעשה טוב בו, כי גם אם
יוסיף צדקה וחסד כהנה וכהנה, לא יהיה די במ לקנות
לו כל נעימות האשר הנצחי.

367

**My humility is my pride and my pride is
my humility.**

He who is humble is respected by all, whereas
he who is proud is despised and is forced to humble
himself before others.

368

**Let life be thy choice; that means a profes-
sion.**

369

**Woe to the generation whose mighty men
are blind.**

That generation is in a bad state, whose great
men are so corrupt, that they are reproved by the
people for their crimes.

370

**Woe to him who does not know how to
distinguish between good and evil.**

367

השפלתי זו הגבהתי והגבהתי היא השפלתי.
(ש"ר פמ"ה)

השפל בעיניו יכובד בעיני כל איש, אולם המתנאה
חרפה וקלון ימצא וגאונו יהפך לו לבוז וכלימה.

368

ובחרת בחיים זו אומנות.
(ירושלמי פאה רפ"א)

369

ווי לדור שגבוריו ירודין.
(ילקוט רות)

אוי לדור אשר גבוריו הם עורים.
אוי לדור שגם גדוליו בלתי נקיים מעול וחמס
והמון עם יוכיחו לראשיהם פשעם על פניהם.

370

ווי ליה למאן דלא ידע בין טב לביש.
(סנהדרין ק"ג)

363

When one spits on the synagogue, it is as though he spits into the pupil of his own eye.

364

He who drinks the contents of the cup in one gulp is a drunkard; he who drinks twice to drain it is acting politely, and he who drinks three times, belongs to the proud people.

A man of understanding should use judgment even in eating and in drinking, because at such times he is likely to be in company of others, and there the actions of every one are observed more or less. In this way his actions will be liable to criticism.

365

Old age hurries upon him who commits adultery.

366

The drunkard keeps his eye on the cup, and the storekeeper keeps his on the purse.

363

חרוקק בבית הכנסת כרוקק בבבת עינו.
(ירושלמי ברכות)

364

השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן,
שנים דרך ארץ, שלשה מגסי הרוח.
(ביצא כ"ח)

גם במאכל- ובמשתה ראוי לכל איש נכון להנהג
במשפט ובמדה לכל יהיו לבז, כי עיני האנשים על כל
דרכי רעיהם, וכל היוצא מדרכי בני אדם במשפט יביאו.

365

השטוף בזמה זקנה קופצת עליו.
(שבת קנ"ב)

366

השכור נותן עינו בכום, והחנוני בכים.
(תנחומא שמיני)

360

**The majority take wives and are happy;
few of them fail to get happiness.**

361

**Many young asses have died, and from
their skins saddles were made with
which to ride their mothers.**

Let not the young mock the old and say: You will soon be dead, and I will have my revenge. Very often we see the young men dying before their elders.

362

**Here is a table, here is the meat, and here
is a knife; but we have no mouth where-
with to eat.**

This is a saying which means, that everything is here for man's benefit, but he cannot get it, because he has not the understanding.

360

הרבה נושאים נשים ומצליחין. ויחידים
נכשלים.

(במדבר רבה פ"ט)

361

הרבה סיחים מתו ונעשו עורותיהם שמיחים
ע"ג אמותיהם.

(סנהדרין נ"ב)

עירים רבים מתו ומעורם נעשו כרים לרכוב על
אמותיהם.

אל ירהב הנער בזקן לאמר עד מהרה מות תמות ונקום
אנקם בקי, כי פעמים רבות ראו עינינו שהנערים ימותו
בחיי הזקנים.

362

הרי שולחן והרי בשר והרי סכין ואין לנו
פה לאכל.

(קידושין מ"ו)

מליצה על האיש אשר כל הדברים הסוככים אותו
נכונים לתועלתו ואין לאל ידו להשיגו מחוסר דעת.

356

If thou hast given a morsel of bread to a child, inform its mother.

357

This world is like a ladder: While one climbs up, the other goes down.

358

When the righteous man is within the city, he is its splendor, its praise and its honor; when he has left the city, it has lost its splendor, its praise and its honor.

359

I have much money, but there is no money-changer that may count it.

This is a saying, alluding to the wise men who regretted that no one was willing to learn knowledge from them.

356

הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו.
(שבת י')

357

העולם דומה לסולם זה עולה וזה יורד.
(משל העם)

358

הצדיק בעיר הוא זיוה, הוא שכחה, הוא
הדרה; פנה משם פנה הודה פנה זיוה פנה
הדרה.
(בראשית רבה פ' ס"ח)

359

הרבה מעות יש לי ואין שולחני להרצותן.
(סנהדרין ס"א)

כסף רב יש לי אך אין שולחני אשר ימנה אותם.
מליצה על החכם אשר תכונה רבה בלבו, במקום אין
איש לקחת לקח מפיהו.

352

Circumstances determine the cause.

Let us not denounce a friend for the wrong he has done until we are satisfied, we would not do likewise were we in his place. Often circumstances compel a man to do wrong.

353

If a man has begun a righteous deed, let him finish it.

354

When a man makes a vow, he is putting a chain around his neck.

355

If a man has married a woman for her money, the children of their union will be spoiled.

352

המקום גורם.

(סוטה מ"ה)

אין לנו להאשים את רענו על עול אשר עשה, טרם
 נרע אם לא עשינו אנתנו כמוהו אלו היינו במצבו, כי
 פעמים רבות תביאנה חיצוניות את האדם לחטא, אם
 מצבו ברע הוא ואם רעיו רעים וכדומה.

353

המתחיל במצוה אומדין לו מרוק.

(ירושלמי מגילה ס"ב)

354

הנודר כאלו נותן קולר על צוארו.

(ירושלמי נדרים פ"ט)

355

הנושא אשה לשם ממון הויין לו בנים שאינם
 מהוגנים.

(קידושין ע')

349

Even though a man does not smite his friend, he is called wicked if he raises his hand at him.

350

He who raises his voice while his is praying is of the false prophets.

It is unseemly to speak in a loud voice when making a request of a prince or a king. How improper and even how wrong is it to pray loudly to the Ruler of the whole world, since He knows our innermost thoughts?

351

When a man disgraces his friend in the presence of others, it is as if he sheds blood.

349

המגביה ידו על חברו אע"פ שלא הכהו נקרא
רשע.

(סנהדרין נ"ח)

350

המגביה קולו בתפלתו הרי זה מנביאי
השקר.

(ברכות כ"ד)

אם אין מדרך המוסר ולא נאווה למתחנן לאחד
המלכים או השרים לצעוק בקול גדול באזניו אף כי אולת
היא וכלמה למתפלל לר' היודע תעלומות לב, בתתו בקולו,
קול עז, וצעקתו תבקיע שהקים, ומה מאוד ילענו לנו בני
ברית אחרת בעברם לפני בית הכנסת, בשמעם קול צעקה
אשר כמעט תבקע הארץ מפניו.

351

המלכין פני חברו ברבים כאלו שופך דמים.

(ב"מ נ"ח)

345

A man, who studies Torah and never re-views, is like a man who sows and does not reap.

346

A man who is constantly learning, but does not teach, is like a myrtle in the wilderness—no one derives any benefit from him.

347

He who learns and forgets is like a woman who bears and buries.

348

The tongue is the pen of the heart.

345

הלומד תורה ואינו חוזר עליה דומה לזורע
ואינו קוצר.

(סנהדרין צ"ב)

346

הלומד תורה ואינה מלמדה דומה להדם
שבמדבר דליכא דליתחני מיניה.

(ר"ה כ"ג)

347

הלומד תורה ומשכחה דומה לאשה שיוולדת
וקברת.

(סנהדרין צ"ט)

348

הלשון הוא קולמוס הלב.

(חובת הלבבות שער הענוה ס"ח)

341

Who is an evil woman? She who curses her husband while she is setting the table for him.

342

He who divides his property among his sons during his life-time, buys a master for himself.

343

Everything depends on luck; even the Scroll of the Law in the ark.

344

Having weighed everything upon a scale, I found nothing lighter than bran. But lighter than bran is a man who lives in the house of his prospective father-in-law. Lighter than this man is a stranger who invites another stranger. But lightest of all is a man who answers a question before he has heard it.

341

היכי דמי אשה רעה? מקשטא ליה תכא
ומקשטא ליה פומא.

(כמות ס"ג)

342

הכותב נכסיו לבניו בחייו, כקונה אדון
לעצמו.

(ב"מ ע"ה)

343

הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל.

(זהר נשא קל"ד)

344

הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מצאתי קל
מסובין, וקל מסובין התן הדר בבית המיו,
וקל מחתן אורח מכנים אורח וקל מאורח
משיב דבר בטרם ישמע.

(בבא בתרא צ"ח)

337

If a man is convinced that his friend is greater than he, even though it be only in worldly pursuits, it is his duty to honor his friend.

338

Where vegetables have gone in, let meat and fish take their place.

It is better that your stomach be filled with meat and fish than with vegetables.

339

The weaver will take off the spindle the same kind of material he has put on it.

Every man will reap the fruits of his doings. A good man will enjoy the blessing of good deeds, and a corrupt man will be tormented by the results of his evil actions.

340

Who is called a pious fool? He who saw a woman drown and made no effort to save her, saying: "It is not proper to look upon a woman."

337

היודע בחברו שהוא גדול ממנו אפילו בד"א,
חיב לנהוג בו כבוד.

(מסחים קי"ג)

338

היבא דעיל ירקא ליעול בשרא וכורא.

(שבת ק"ט)

טוב למלאות הבטן בבשר ודגים מלמלאותה בירק.

339

היכמה דמעזילא עזל על פלכתיה כן מלק ליה.

(קהלת רבה)

הדבר אשר יביא האורג על פלכו הוא אשר יקח ממנו.
כל איש יאכל פרי מעלליו, אם יתהלך במישרים יקח
טוב בעמלו, ואם רע מעשהו תשוב חטאתו בראשו.

340

היכי דמי חסיד שומה? כגון דקא טבעה
איתתא בנהרא ואמר: לאו אורח ארעה
לאסתכולי בה לאצולה.

(סוטה כ"א)

333

A wolf changes his hair, but not his nature.

334

He who throws bread to the ground and in his anger squanders his money, will not leave this world before he is in need of the support of strangers.

335

The glory of God is man, and the glory of man is his dress.

God is glorified through his creation of man, and man attempts, by his dress, to glorify himself before his fellow-men.

336

He who is drowning will take hold even of an ear of corn.

333

הזאב מחליף שערו ולא מבעו.
(מבחר הפנינים שער כ"ו)

334

החובט פתו בקרקע והמפזר מעותיו בחמתו
אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות.
(שבת ק"ח)

335

הדר אלהים אדם, הדר אנשים כמותם.
(מ"ס דרך ארץ)

כאשר יגלה כ' ד' והדרו ע"י האדם מבחר יצוריו כן
תפארת האדם בלבשו בנדים נאים הנותנים אותו לחן
בעיני כל רואיו.

336

הטובע יחזיק בשבולת.
(משל שנור כפי העם)

329

Weigh thy words before thou hast uttered them.

330

Beware, lest thou be taken by thy own words.

331

Be wise enough to be silent.

A man who speaks only what is absolutely necessary is wise and deserves commendation.

332

**Be a head of foxes rather than a tail of lions.
Be a tail of lions rather than a head of foxes.**

At first sight these proverbs appear to be opposed to each other, but in truth they are both correct. Viewed from the standpoint of spiritual benefits, it is better that a man associate with great men and be the smallest among them, because thus he is able to acquire some knowledge which he could not acquire from ignorant men. Again, viewed from the standpoint of material benefits, it is better to be at the head of plain men, because thus the leader will be greatly honored and this honor can be turned into profit for himself.

329

הוי דן את דברך עד שלא תוציאם מפוך.
(דא"ו ס"ג)

330

הוי זהיר שלא תתפס מקום דבורך.
(ד"ר ס"ב)

331

הוי פקה ושתוק.
(יומא ז' א')

הנותן מחסום לפיו ואיננו מדבר רק הנחויץ לו הוא
חכם ולו יאתה תהלה.

332

הוי ראש לשועלים ולא זנב לאריות.
(ירושלמי סנהדרין פ"ו)
הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים.
(אבות ס"ד)

בהשקפה הראשונה שני המאמרים האלה זה לעומת זה המה. אולם בכל זאת שניהם נכונים מאד, כי באמנם בבחינה המוסרית השני הוא הצודק, כי טוב להתהלך עם גדולים ולהיות הקטן ביניהם מעמוד בראש קטני ארץ ולהתרועע לחברה אתם, כי מן הגדולים יוסיף לקח ומן הקטנים ילמד אך אולת ופתיות; אולם בבחינת התועלת הראשון הוא הנאמן, כי הקטן בין הגדולים במה נחשב הוא, לא כן אם ראש לשפלים הוא, כבוד וגדולה ינחל והון ועושר יפלו לחבלו.

326

An ignorant man will always be the first to be heard.

The ignorant man will try to make himself heard, even when he is in the company of men of learning. Thus, in all social affairs, he always wishes to be at the head.

327

If a vineyard is picked of its grapes before they are ripe, not even vinegar can be made of them.

No man's work will be of great value, if he has done it in haste.

328

This world is like the buckets of the well: while the full bucket is being emptied of its water, the empty one, at the bottom of the well, becomes filled.

The order of things in this world is like the buckets of the well. The learned man is poor, whereas the ignorant man is happy and is constantly accumulating wealth.

326

הדיוט קופץ בראש.

(מנולה י"ב)

דרך האנשים השפלים לפתוח פיהם תמיד בראש כל
קהל ועדה, ואף אם נגד פניהם נבונים לא יבושו לדבר דברי
אולתם, וכן בכל דבר כבוד וגדולה יחפצו כי יהי להם
משפט הבכורה.

327

הדין כרמא כד מקטיף בלא ענתיה, אפילו
בסמא לית הוא טב.

(ש"ה רבה)

הכרם אשר יבצרו ענביו בלא עתם, לא יועילו אף
לעשות חומץ מהם.
איש אין במפעליו ועושה אותם טרם הגיע זמנם
לא יצלה במ ולא יועילו לו מאומה.

328

הדין עלמא דמי להדין גלגלין ואנטילון, דמלא
מתרוקן דמתרוקן מתמלא.

(יזקום בהר תרס"ה)

העולם הזה דומה אל הגלגל עם הדלי, הריק ימלא
והמלא ישאר ריק.
כמעשה הגלגל אשר יריץ את הדלי אל הבאר כן
תהלוכות התבל: המלא חכמה ודעת הוא ערום מכל
ובביתו אין לחם ושמלה, והסכל הריק מכל חכמה ובינה
ביתו מלא כל טוב ולו נתנה הארץ.

322

**Let a woman be preferred when a dress is
to be given or when a prisoner is to be
released.**

323

The hunchback does not see his hunch.

324

Greatness makes a man's years short.

325

**Be an associate of great men, that the peo-
ple may bow to thee.**

He who associates with men who are honored,
will himself be honored.

322

האשה קודמת לאיש לכמות ולהוציאה־מבית
השבי.

323

הגבן לא יראה גבנינותו.
(כספר מנחת חרשה)

324

הגדולה מקצרת ימים.
(ירושלמי ברכות ט"א מ"ו)

325

הדבק לשחור וישתחוו לך.
(ספרי מ"ח)

התחבר לשר וישתחוו לך.
החולף את גדולים יכובד גם הוא, וגם עבר מלך
מלך הוא.

319

A strife is like the outburst of water from a small leak—as the water continues to flow the leak increases in size.

Every quarrel may be settled in the beginning, but it becomes too intense to be quieted, if it is allowed to progress. As Solomon said: "The beginning of a strife is as when one leteth out water."

320

The pot will be overflowed by that substance with which it is filled.

We may learn a man's character from the language he uses.

321

Truth is heavy; therefore, very few can bear the burden of it.

319

האי תגרא דמיא לצנורא דבדקא דמיא כיון
דרוח רוח.

(סנהדרין ז')

המדון דומה לפטר מים מברק קטן, שכל עוד ירחב
הברק ירבה פריץ המים.
כל מריבה היא קטנה בראשיתה וקלה להשקיטה לא כן
אם ימיה ימשכו אז תגדל וגם מים רבים לא יוכלו לכבות
שלהבת עוזה וכן אמר שלמה בחכמתו : פוטר מים ראשית
מדון (משלי י"ז י"ד).

320

האיך מה דקימקומא, גליש על גיסייה שפיך.
(טה"ר פ"ז)

במה שתמלא הקלחת ישפך על עבריה החוצה.
מדברי האיש נוכח להכיר מדותיו מה הנה, ואשר
ישמע על פיו דברי זמה ותועבה נבל הוא ונבלה עמו.

321

האמת כבד על כן נושאה מעמים.
(מדרש שמואל על פרקי אבות)

317

The learned man of the city is liked not because of his great learning, but because he does not continuously cite the word of God.

Usually the people dislike that preacher who is constantly reproving them for their errors, for, as he recounts the wrongs committed, each of his auditors imagines himself referred to. On the other hand, that preacher is beloved who will pass lightly over the faults of the community.

318

If a learned man is angry, it is because of his zeal for God's laws.

A learned man is angry only when he sees some of his brethren breaking one of God's law. Upon such an occasion, it is no sin to be angry.

317

האי צורבא מרבנן דמרתחין ליה בני מתא
לאו משום דמעלי מפי, אלא משום דלא
מוכח לה במילי דשמיא.

(כתובת ק"ה)

תלמיד חכם אשר יאהבוהו בני עירו, אין זה מפני
חכמתו הרבה, אף יען לא יוכיחם בדבר ה'.
המון עם לא יאהבו את החכם המוכיח על פניהם
דרכם ומגלה ערות מעשיהם, ועינינו הראות בימינו אלה
רבים חורקים שן על מוכיח בשער אשר יתן לחרפות
מעלליהם הרעים ודברי אמת הנובעים מפיו מרים כלענה
למו, כי כל אחד יודע בקרבו נגעו לבבו וחושב כי יכה אותו
בשבט פיו. ואך זה ישא חן בעיניהם המעלים עין מכל
מעשיהם וישים יד לפה.

318

האי צורבא מרבנן דקא רתח אורייתא היא
דקא מרתחא ליה.

(תענית ד')

אם התלמיד חכם כועס הוא מפני קנאת ד' ותורתו.
האיש החכם יכלכל דבריו במשפט ואך אז תעלה
חמתו באפו, אם יראה אחד מאחיו משליך תורת ד' אחרי
גוו והולך בשרירות לבו הרע והקצף הזה לא לעון יחשוב
לו.

314

The man who is proud is a man with a blemish.

The blemish of a man who is blind or lame is God's will, and, even though his body may be crippled, his soul is pure. The man who is proud, even if he may be sound in body, is corrupt in soul, and that blemish is his own.

315

A proud man is hated even by the people of his own house.

316

If a woman is asleep, the spinning basket will drop to the ground.

If a woman does not attend to the housekeeping the house will break down. As the wise man said: "By slothfulness the building decayeth, and through idleness of the hands the house droppeth through."

314

האי מאן דיהיר בעל מוס הוא.
(מגלה כ"ט)

לא יבוזו לפסח או עור כי משחתו בו, כי יד ד' ננעה
בו, גם אין מומו רק בנוו ונפשו טהורה ותמימה; אולם
נבה רוח בעל נאה וגאון הוא ראוי לחרפת עולם כי ברצונו
ישחית נפשו.

315

האי מאן דמיהר אפילו על אנשי ביתיה לא
מוקבל.

(ב"ב צ"ח)

המתנאה הוא שנוא גם לאנשי ביתו.

316

היא ניימא ודיקולא שפל.
(סנהדרין ז')

האשה מנמנמת והסל נופל.
אם לא תשים האשה עיניה על הליכות ביתה יהרס
עד מהרה ולא יקום אחרי נפלו כמאמר החכם מכל אדם:
בעצלתים ימך המקרה ובשפלות ידים ידלוף הבית.
(קהלת י' י"ח).

312

A wise man who observes fast days deserves that a dog should eat his meal.

God does not desire that fast days be established; everything He has created is for man's pleasure. The sin of an ignorant man who is fasting is great, since it has been said, "He who is fasting is called a sinner." Fasting, it was declared, makes a man like a servant who rejects the gift of his master and trembles at his feet. How great, then, is the sin of the wise man who fasts, since he has already divorced himself from all other pleasures.

313

If the dog follows his master, it is only for the sake of the bread.

Have no faith in the wicked man, even if he humbles himself before you and serves you, for he is not doing this out of righteousness of heart, but rather to further his own ends.

312

האי בריבירב דיתוב בתעניתא ליכול כלבא
לשירתיה.

(תענית י"א)

איש חכם היושב בתענית ראוי שיאכל הכלב את
סעורתו.

אין חפץ לד' בצום וענות ונפש, כי כל אשר ברא
בתבל הוא אך למען יתענג בו האדם, ואם חטאת האיש
ההמוני המענה את נפשו גדולה מאד באמרם: כל היושב
בתענית נקרא חוטא. כי הוא כעבד הרוחה מעליו מתנת
אדוניו ורומס אותו ברנליו, אף כי הדורש חכמה ותושיה
הנותן ספר כריתות לכל מחמדי חלק, ואם ימנע מאכל
גם את ההכרחי לחייו, חוטא ופושע יקרא ולא ישא ה'
לעונו.

313

האי דמסריך אבתרית משום אומצא הוא דקא
מסריך.

(ע"ז כ"ב)

אם הכלב הולך אחרי בעליו ודבק בו, הוא רק מפני
הלחם.

אל תאמין באיש בליעל אף אם יכנע תחתך וישרתך
בכל עוז, כי לא יעשה זאת בתום לבבו, אך מפני התועלת
אשר יקבל ממך ואם תחדל להיטיב עמו לא יוסיף עיך
לעבוד אותך.

308

The father's influence affects the life of the son. It is seen in his beauty, his strength, his wealth, his wisdom and his years.

309

It is a father's duty to circumcize his son, to redeem him, and to teach him a profession; and some maintain that he should even teach him to swim.

310

If a man loves his wife as his own self, respects her more than himself, leads his children in the right way and sees them married at the right time, it is of him it has been said: "His tent shall be in peace."

311

He who feeds himself on the street is like a dog.

ת.

308

האב זוכה לבן בנוי, בכה, בעושר, בחכמה
ובשנים.

(עריות פ"ב)

309

האב חייב בבנו למולו ולפדותו, ללמדו אומנות,
וי"א אף להשימו במים.

(קדושין כ"ט)

310

האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו,
והמדריך בנו בדרך ישרה ומשיאן סמוך
לפרקן עליו הכתוב אומר, וידעת
כי שלום אהלך.

(יבמות ס"ב)

311

האוכל בשוק דומה לכלב.

(קדושין מ')

305

**Even if the husband is as small as an ant,
his wife will seat herself among the
nobles of the land.**

Women are proud to be called by the name of
their husbands, even if their husbands are the most
worthless in the land.

306

If a man drinks beer, his hair will grow.

307

**If a pregnant woman drinks beer, she will
give birth to a dark child.**

305

דשומשמנא גברה כורסה כי חרתא רמי לה.

(יבמות ק"ח)

גם אם הבעל קטן כנמלה, תכין אשתו כסאה בין
נדולות ושרות הארץ. הנשים מתנאות במה שיקרא שם
בעל עליהן ואם גם אחד הריקים הוא.

306

דשתיא שכרא בעיין בנתיא מפלא.

(מו"ק ט')

דשתיא שכר יתגדלו שערות ראשו.

307

דשתיא שכרא הוו לה בני אוכמא.

(כתובות ס')

אשה מעוברת השותה שכר תלך בנים שחורים.

301

A man will destroy his own house, so that he may take revenge upon his neighbor.

302

Do not do unto your neighbor that which is hateful to you.

303

Even if the husband is a keeper of a pumpkin field, he is greeted by his wife, and she will not request of him even lentils for her food. It is sufficient for her that she is called by his name.

304

It is proper that a man seek a wife, but it is not proper that a woman seek a husband.

301

דפרע קוניה מחריב ביתיה.

(סנהדרין ק"ב)

אם יחפץ אדם לנקום נקם אדם בחברו יחריב גם את
ביתו, אם אך יגרם הפסד לחברו.

302

דעלך סני לחברך לא תעביד.

(שבת ל"א)

הדבר השנוא לך אל תעשה אותו לרעה.

303

דקולסא גברא לא בעיא מלופחתי לקדרא.

(יבמות חי"ה)

אף אם הבעל שומר קשואים הוא מתקבל על אשתו
ולא תבקש ממנו עדשים לקדירה, אך די לה אם יקרא
שמו עליה.

304

דרכו של איש לחזור אחר אשה ואין דרכה
של אשה לחזור אחר איש.

(קרושין ב')

297

Small fish make a man's body strong.

298

If a pregnant woman treads upon the dung of an old ass, the child she will bear will either be bald or be afflicted with leprosy.

299

Even if the husband is a wool-comber, his wife will call to him to sit with her upon the porch of their house.

Women are proud of their husbands, even if they be of low rank and engage in low occupation.

300

He who blows into the cup is not thirsty.

When a man is drinking we can see whether he is thirsty or not. When a man is thirsty he does not wait for the liquor to settle, but drinks it down at once.

297

דגים קטנים מכרין גופו של אדם.

(ברכות מ')

298

דדרכא על רמא דחמרא הוו לה בני גרדנא.

(כתובות ס')

אשה מעוברת שדרכה על רעי החמור הולד אשר תלד
יהיה קרח או מצורע.

299

דנפסא גברא תקרייה בספי בבא ותיתיב.

(יבמות ק"ח)

אף אם הבעל הוא סורק צמר, קוראתו לשבת אתה
על סף ביתה.
נשים דעתן נוחה מבעליהן גם אם מדלת העם הוא
ומלאכה שפלה ובזויה בידו.

300

דנפח בכסיה לא צחי.

(סנהדרין ק')

הנופח בכוסו אינני צמא.
אנחנו נוכל להכיר את האיש אם שותה לצמאוא ואם
לא, כי אשר דבק לשונו לחכו בצמא ימהר לשתות, ולא
יחכה עד עבוד הקצף מן המשקה.

293

It is as difficult to buy the words of the Torah as to buy golden vases; it is as easy to destroy them as glass vases.

As it is difficult to buy golden vases on account of their value, so it is difficult for a man to obtain knowledge without exertion; as it is easy to destroy glass vases, so may one easily forget the knowledge he has acquired if he will not keep up his studies.

294

The wrong a man commits in his youth, will blacken his face when old age arrives.

295

Honey and all sweet things make a man's eye lightsome.

296

A fish, a serpent and a swine gain in strength as they grow older.

293

דברי תורה קשים לקנותם ככלי זהב ונוחין
לאבדן ככלי זכוכית.

(תנינה ט"ו)

כאשר לא יקל על האדם לקנות כלי זהב, כי צריך
להרבות במחירים, כן לא יוכל להשיג את החכמה בלי עמל,
וכאשר נקל לשבור כלי זכוכית כן נקל לשכח את החכמה
אם ירפה מהגות בה.

294

דברים שאדם עושה בילדותו משחירין פניו
לעת זקנותו.

(שבת קנ"ב)

295

דבש וכל מיני מתיקה מאירין עיניו של אדם.
(יומא ט"ג)

296

דג, נחש וחזיר כ"ז שמזקינים מוסיפים גבורה.
(שבו ע"ז)

290

**There should be not more than one leader
to a generation.**

Happy is the land which is ruled by one man who rules wisely; unhappy is the land which is ruled by many, for it will never progress. As King Solomon said: "For the transgression of a land, many are the princes thereof."

291

**There is pestilence in the city, so do not
walk in the middle of the road, for the
angel of death walks thereon; there is
peace in the city, so do not walk on the
edge of the road, for the angel of death
walks there.**

292

**The Torah speaks in the language of the
people.**

This was an open rebuke of those who spoke in language too difficult for the common people to understand. Take as a model the Torah, which, though replete with high ideas, is written in the very simplest language.

290

דָּבָר אֶחָד לְדוֹר וְאֵין שְׁנַי דְּבָרִים לְדוֹר.

(מנהרין ח')

מנהל אחד לדור ואין שני מנהלים לדור.
 אשרי הארץ אשר לא יעמוד רק איש אחד בראשה,
 וינהל אותה בתבונה ודעת. לא כן הממלכה אשר שבט
 המשרה ביד רבים, היא לא תצליח, וכן אמר שלמה, "בפשע
 ארץ רבים שריה" (משלי כ"ח ב').

291

דָּבָר בְּעִיר אֶל יְהִלֵּךְ אָדָם בְּאִמְצַע הַדֶּרֶךְ מִפְּנֵי
 שְׂמֵלֶאךְ הַמּוֹת בְּאִמְצַע הַדְּרָכִים, שְׁלוֹם בְּעִיר
 אֶל יְהִלֵּךְ אָדָם בְּצַדֵּי הַדְּרָכִים שְׂמֵלֶאךְ
 הַמּוֹת בְּצַדֵּי דְרָכִים.

(בבא קמא ט')

292

דְּבָרָה תוֹרָה כָּל־שׁוֹן בְּנֵי אָדָם.

(כתובות ט"ח)

תוכחת מגולה למטיפי העם אשר ישמיעו בקהל קולם
 בדברים אשר לא יבינום רק אהדים, ולפני כל העם הם
 תעלומות לנצח. קחו לכם תורתנו הקדושה למשל, המלאה
 דברים נשגבים העומדים ברומם של עולם ובכל זאת כסתה
 אותם במעטה דברים פשוטים למען יביא כל קורא בהם:
 וכן ראוי לכל מטיף בקהל רב להגיד לעדתו אמרי מוסר
 בשפה צחה וברה אשר יקל לכל שומע להבינם ולא דברי
 פלפול וחרפיות.

287

If a woman has often lost her children through abortion, she will not fear lest one of them dies.

If a man has become accustomed to hardships in his youth, he will not fear them when they come upon him. Hence it is proper that all children be trained to endure hardships, that they may be able to overcome them when they grow to manhood.

288

The man who deserted thee will teach thee knowledge.

Let us listen to the teachings of all men, whether young or old. Very often we may obtain from a young man knowledge which an old man does not possess.

289

If there exists upon this earth things that you do not know, how, then, can you know what there is in heaven?

This is a criticism upon those men who attempt to learn that which is beyond their understanding, but who neglect the study of those things which are necessary to them and which they could learn.

287

דמלפי תכלי לא בהתא.

(כתובות ס"ב)

אשה הרגילה לשכל בניה, אינה מתיראת עוד.
 המורגל לשאת עול צרה יוגון מנעוריו לא יקוץ עוד
 בחייו גם אם סבות וצרות יסבוהו מכל עבר ופאה, לכן
 ראוי לכל איש לכל יפנס בניו מנוער למען יוכלו לסבול
 כל מהומות העת כאשר יגדלו.

288

דנפק מינך טעמא. מלפך.

(יבמות ס"ג)

היוצא מאתך ילמדך דעת.
 נכון לשמוע לעצת כל איש ולהביאה בכור הבחינה כי
 פעמים יוכל גם צעיר לימים לתת לפנינו עצה טובה אשר
 נעלמה מאתנו, ולא רוב שנים יודיעו חכמה, אך רוח
 הוא באנוש.

289

דאיכא בארעא לא ידעת, דאיכא ברקיע ידעת?

(סנהדרין צ"ו)

תוכחת מוסר לחכמים בעיניהם החפצים לדעת
 נשגבות לא יוכלו למו, העומדים מעל לגבול בינת אנוש,
 ויתרשלו בדיעת דברים אשר נגד פניהם ולא ידם
 להבינם.

283

**Let the man who is afflicted with a sore go
to a physician.**

Let nobody despair in distress, but let him work
to find a cure for his sorrow.

284

**Let him who has failed in one place, try
elsewhere.**

285

**He who has not associated with learned
people, deserves to be killed.**

286

**He who picks up the thin branches from
the ground is in need of the space they
occupy.**

If a rich man has so humbled himself as to as-
sociate with a poor man, let no one think he does
this because of humility. Very likely he is in need
of the poor man's services.

283

דכאב ליה כאבא אזל לבי אסיא.

(כ"ק מ"ו)

האיש אשר יכאב לו ילך אל הרופא.
ראוי לכל בן דעת לכל תרפינה ידיו בבואו במצר,
אך ישא עיניו מאין יבא עזרו, ולא ישקוט ולא ינוח עד
ימצא הרוחה.

284

דלא זכי בהאי אתר ילך לאתר אחרא ויזכה
ביה.

(זהר וישב)

285

דלא שמש חכימא קטלא חייב.

(ירושלמי נזיר)

מי שלא שרת תלמידי חכמים חייב מיתה.

286

דליוה לרטיבא רפסא ליה בדוכתיה.

(עירובין מ')

המרים ענף לח מעל הארץ, צדיק בלי ספק למקומו.
אם ישפיל העשיר את נפשו לדבר רכות באזני דל
אל יחשוב כי מעונה הוא עושה זאת או מיושר לבנו ורק
בלי ספק כי דרוש הוא לו בעת ההיא ולהנאת עצמו ישפיל
גאותו לעת לא כביר.

279

If there has been a hanging in this man's family, do not say to him, "Go and hang up the fish," for in this way you may put him to shame by reminding him of this sad occurrence.

280.

A man who borrows money at interest will lose his money, as well as that of the lenders.

281

The rule of government is law.

282

Money is a privilege to act as you will, and money is a prohibition against doing as you please. Money will proclaim an ignorant man leader of a community.

279

דְּזָקִיף לִיּה זְקִיפָא בְּדִוְתָקִיּה לֹא תִימָא לִיּה
זְקִיף בִּינִיתָא.

(יִלְקוּט מִשְׁפָּטִים)

מי שיש לו תלוי במשפחתו אל תאמר לו לך תלה
לי את הרג; כי „תליה“ גנאי הוא לו ויתבויש.

280

דִּוּזִיף בְּרִיבִיתָא מֵאֲבָד דִּילָה וּדְלָא דִּילָה.
(וִיקְרָא רַבָּה פ"ג)

הלזה כסף בריבית יאבד את שלו ושל אחרים.

281

דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא.

(גִּמְטֵיָו ו')

282

דינר מתיר ד'נר אוסר, דינר מעמיד פרנס
בור על הצבור.

276

Gold needs to be hammered; a youth needs to be caned.

Just as the goldsmith cannot form a vessel of gold until it has been beaten, so a boy's manhood cannot be developed without his being punished.

277

In what is he, who has bought wisdom lacking? And he, who did not buy wisdom, what did he buy?

The man who has acquired wisdom through learning is rich indeed, for no loss can deprive him of his learning; but he who is ignorant, even though he will be wealthy in earthly possessions, is poor, because earthly wealth is never permanent or certain.

278

Grind with thy teeth and thou will feel it in thy heels.

276

דחבא צרויך לקמצאה ועולמא לאלקאה.

הזהב צרויך לפטיש, והנער למקל חובלים. כאשר לא יצא לצורף כלי בלתי אם יכה את הזהב וירקענו כאות נפשו, כן לא ייטיב הנער את מעלליו אך אחרי יניפו הוריו ומוריו את שבטם עליו לנחותו באורח מישור.

277

דדא קני מה חסר? דדא לא קני מה קני?

(נדרים מ')

האיש אשר קנה זאת (החכמה) מה יחסר לו? ואשר לא קנה זאת מה קנה? —
האיש אשר למד חכמה ודעת הוא העשיר, ובכל מקום ובכל מקרה קנינו עמו ולא יאבד ממנו כל ימי חייו; אולם הבער אשר נפשו ריקה מכל חכמה ומדע, הוא רש ומסכן גם אם צבר כעפר כסף כי כל מחמדיו חלד לא יעמודו ימים רבים.

278

דך בככי ותשכך בנגרי.

(שבת כ"ג)

טחון היטב בשניף ותמצא בעקביך.

273

**He who feeds on the fat tail of a sheep
must live in the attic of his house, but
he who feeds on vegetables can lie in the
middle of the street and fear no one.**

He who lives beyond his means will come to a bad end, because his creditors will deprive him of all his possessions; but he who lives within his income will never know want.

274

**He who eats the soft bark of the date tree
will be struck by its branches.**

Every one must expect evil to be adulterated by the good he is enjoying.

275

**Let the guilty man who has been deprived
of his garments rejoice, for the plunder
has been returned to its owner. In this
way the plunder is out of his possession.**

273

דאכיל אליתא משי בעליתא, דאכיל קיקולי
אקיקלא דמתא שכוב.

(פסחים ק"ד)

האוכל אליה מוכרה להסתר בעלית גגו מפני נושיו,
אולם האוכל ירקות יוכל לשכב ברחוב העיר ולא יגור
מפני איש.

האוהב מעדנים ומוציא יתר מהכנסתו אחריתו מרה
כלענה, כי ינקש נושה לכל אשר לו ולא ישאיר לו אף
פת חרבה לשבור רעבונו, לא כן האיש שלא יפור יותר
מדי יכלתו הוא בטוח מפני כל אסון ולחמו לא יחסר לעד.

274

דאכל הדא קורא, ילקי בהדא קילא.

(ילקוט תוריע)

האוכל הקליפה הרכה שעל הדקל הוא ילקה בשבטה.
המקבל את הטוב יקבל גם את הרע.

275

דאזיל מבי דינא שקל גלימא, דיזמר זמר וליזל
באורחא.

(מנהדרין צ"ו)

מי שיצא חייב מבית דין ובגדו לקח ממנו, ילך
וישמח כי הושבה לבעליו ואין בכפו הגזלה.

271

**Whether it be good or bad, lick that bone
which has fallen to thy lot.**

Do not divorce the woman thou hast taken for
thy wife, for who knows if the next woman you
may choose will be any better.

272

**He who leases one garden will feed on
poultry, but he who leases many gar-
dens will be eaten by the poultry.**

A man may enjoy life if he is satisfied with a
competence; but he will know no rest if he is al-
ways eager for riches.

271

גרמא דנפל בחולקך בין טוב בין ביש גרריה.
(אלפא ביתא דבן סירא)

העצם אשר נפל לגורלך אם טוב ואם רע הוא לך
אותו.

האשה אשר לקחת אל תגרש גם אם רעה היא כי מי
יודע אם תיטיב האחרת אשר תקח אחריה?

ד

272

דאגר גינא אכל צפרין, דאגר גינין אכלין
ליה צפרין.

(ילקוט קהלת)

השוכר נן אחד יאכל צפרים, והשוכר ננים רבים
הצפרים תאכלו אותו.

המסתפק במועט ישמח בחלקו ויראה טוב בעמלו
אולם הנבהל להון ומרבה עסקיו לאין מספר לא יראה
נחת כל ימיו, רעיוניו מלאים דאגה ותוהו וגם בליקה
שנה בעיניו איננו רואה.

268

**It is a disgrace for a lion to weep for a fox;
it is a disgrace for a king to weep for a
servant.**

269

**A weaver who knows no shame, will lose a
year of his lifetime.**

Every man who does not live a righteous life will
bring upon himself his own punishment.

In ancient times weaving was a very low occu-
pation, and it was considered a sacrilege for a
weaver to be proud.

270

**If thou hast shaven a heathen's hair and he
has delight in it, then set fire to his beard
and laugh even more than thou canst.**

If a man takes pleasure in doing shameful things,
it will be no wrong if he is treated shamefully, but
this will only be giving him his just deserts.

268

גנאי הוא לארי שיבכה לפני שועל.

(תד"ר פ' י"ז)

גנאי הוא למלך שיבכה לפני עבדיו.

(שם)

269

גרדנא דלא טייון, שתא כציר משני.

(ע"ז כ"ו)

האורג שאין לו בושת פנים יאבד שנה משנות חייו.
האיש ההולך דרך לא טוב ירע לנפשו ויענוש את
עצמו. ותפשו האורג פה למשל כי המה היו אנשים רעים
ושפלים ולא יאה לשפל אנשים יהורה ולהיות דל גאה.

270

גרעתה לארמאה ושפר ליה, אתלי ליה נורא
בדקנה ולא שכעת חוכא מינה.

(סנהדרין צ"ו)

אם גלחת את הארמי והוטב בעיניו, הבער אש בזקנו,
ותמלא שחוק פיך יותר מאשר תאבה.
האיש ההפץ בתרפה וכלימה ויבחר מעשים מגונים
הנותנים אותו ללעג ולקלם בעיני חברות ראוי הוא כי
נרבה אליו כוז וקלון ולא לעון יחשב לנו אם לשמצה
נשימהו.

264

Reveal thy secret to one in a thousand.

265

Even if an ass is laden with gold, he will seek his food among thorns.

266

The camel went and begged for horns, and his ears were cut off.

A man who is not satisfied with the wealth he has acquired by honest methods, and seeks to add to it dishonestly, is liable to loose that which he already possesses.

267

The thief calls upon God and prays to him even when he is breaking in.

The name of God is engraved upon the hearts of all. Even the wicked, when they are about to commit a crime, pray to him.

264

גלה סודך לאחד מאלף.

(יבמות ס"ג)

265

גם חמור טעון זהב חרולים יאכל.

(שנור בפי העם)

266

גמלא אולא למתבעי קרנין, אודנין דהוי ליה
גזיון מינה.

(סנהדרין ק')

הנמל הלך לבקש קרנים, ונכרתו ממנו גם האזנים.
האיש אשר לא ימצא נחת במה שיש לו באמונה,
ומבקש לעשות עושר לא במשפט, יאבד גם המעט אשר
יש אתו.

267

גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא.

(ברכות כ"ג)

הגנב יקרא בשם ד' ויתפלל אליו על פי המחותרת.
זכר ה' חרות על לוח לב כל איש ואף הבליעל יתפלל
אליו בלכתו לעשות דבר פשע כי יושיעו ויצליח מעשהו.

261

When in the presence of an apostate, even one of ten generations ago, do not abuse a member of the nation to which he formerly belonged.

Do not insult a man when in the presence of a former friend; even though that man is now his enemy, former friendship does not pass away quickly.

262

The maker of the arrow will be killed by it; he will be paid by the work of his own hands.

He who digs a pit for another, will himself fall into it; and he who seeks evil for others, will himself be pursued by it.

263

In this world a wheel is constantly moving around.

Let no man be proud of his fortune, for it is not everlasting. To-day it shines upon him, but to-morrow it may desert him and glow elsewhere. Like a great wheel, it is constantly moving around.

261

גִּיּוּרָא עַד עֶסְרָא דְרִי לֹא תִבּוּי אַרְמָאָה קָמִיָּה.
(סנהדרין צ"ד)

אל תבוז נכרי בפני צאצאי הגר עד דור העשירי.
אין לדבר סרה על איש באזני אוהבו מקדם אף אם
נהפך לו לאויב כי אהבה ישנה לנצח שמורה וכמדקרות
חרב יהיו לו הדברים ההם.

262

גִּירָאָה בְּגִירִיָּה מִקְמַל, מְדוּיֵל יְדִיָּה מִשְׁתַּלִּיָּם.
(פסחים כ"ח)

פועל החץ יהרג מחצו, כמעשה ידיו ישולם.
הכורה שחת לרעהו יפול בעצמו בקרבה ודורש רעה
תבואנו.

263

גִּלְגַּל הוּא שְׁחֹזֵר בְּעוֹלָם.
(שבת קנ"א)

אל יתנאה האדם בעת עשרו, כי ההצלחה איננה דבר
קים לעד, היום יזרה שמישה על האיש אשר בחרה בו,
ומחר תאסף אורה ויבא חשך תחתה, וכמעשה אופן דרכה.

258

The soldiers do the fighting, and the generals are heroes.

Thus it is often in this world: One labors with the sweat of his brow and the other enjoys the fruit of his labor.

259

Do not nurse the mild cub of a vicious dog; much less a vicious cub of a vicious dog.

It is difficult to bring up in the right way a child by nature good, but of corrupt parents; much more so when the child itself is by nature vicious.

260

He robbed a stranger and died; he cannot be pardoned, for he has profaned the name of God.

258

גולירין מתגרין במלחמה וגברין נוצחין.
(ברכות נ"ג)

אנשי הצבא ינצו במלחמה והגבורים מנצחים.
תהלוכות התבל כן הנה, האחד ייגע בזעת אפו והשני
יאכל פרי עמלו.

259

גור טב מכלב ביש לא תרבי, גור ביש מכלב
ביש על אחת כמה וכמה.
(ירושלמי שקלים)

לא תגדל בן טוב מכלב רע, אף כי אם בן רע מכלב
רע.
אם לא נוכל להיטיב מעללי נער הנולד טוב בטבעו
אם אבותיו רעים הם, כי ילמד מדרכיהם להשחית עלילותיו,
אף כי אין לאל ידינו לקות כי ייטיב נער הנולד ברע תו
אם עור בן רעים הוא.

260

גזל את הנכרי ומת, אינו מתכפר לו מפני
חלול השם.
(תוספתא ב"ק פ"ו)

255

**Great is the meal which brings together
people who are distant to each other.**

Thus the sages advise a man to pacify his enemies. By bringing together at a feast all of his enemies, a man may destroy all enmity toward him.

256

**Great is humility; Moses, our law-giver,
was glorified by it.**

257

**Greater are the righteous men after their
death than during their life-time.**

255

גדולה לגימה, שמקרבת את הרחוקים.
(סנהדרין ק"ג)

גדולה האכילה מאד, כי תקרב את הרחוקים.
עצה טובה לאיש אשר לו צר ואויב, כי נקל לו להסיר
איבה מלבו בקרמו פניו בדבר צידה ואוכל, כי בזה ימשך
נפשו אליו, ושנאתו כעשן תכלה.

256

גדולה ענוה שבה נשתבח משה.
(מדרש גדול וגדלה פ"ד)

257

גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן.
(חולין ז')

253

Greater is he who has shown hospitality to strangers than he who has accepted the face of God.

Our sages, with their observing minds, perceived that the people revered those statutes defining relations between man and God, but disregarded those statutes treating of relations between man and man. By this dictum they meant to show that the smallest thing done for a fellow-man, such as showing hospitality to a stranger, was a greater deed than doing for God the most they believed they could do—that is showing reverence for the name of the Almighty.

254

The sins of him who has been recalled from sin to righteousness will be considered as righteous deeds.

He who has been recalled from sin is greater than he who has never sinned. It is easy for the man who has been brought up in righteousness, and who has no desire to yield to temptation; but it requires a great struggle for him who has lived in sin and has enjoyed the glamor of it to enter a pure and upright life.

253

גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

(שבת קכ"ז)

חז"ל בעין חכמתם הפקוהה ראו כי יש רבים הנותנים יתרון לחוקים שבין האדם לאלהיו על כל הטוב והישר בין איש לרעהו, יעשו כל און ומרמה, ורוחצים בנקיון כפם בבואם בית ה' ואומרים בלבם הלא זכינו לבנו טהרנו מחטאתנו, צדיקים אנחנו ומשפטי ה' שמרנו, לכן הורה החכם לתועי רוח אלה כי שקר בימינם והבל מחשבותם, ותפש במשלו שתי הקצוות האחרונות משני הראשונים האלה, הכנסת אורחים הקל וקטן מכל הסדי איש לרעהו וקבלת פני השכינה הנכבד והגדול מכל העבודות אשר יעבוד האדם את אלהיו ואמר כי יתרון רב להראשון על השני.

254

גדולה תשובה שזדונות נעשה לו כזכיות.

(יומא כ"ו)

מעלת השב מחטאתו תגדל מהאיש אשר לא חטא מימיו, כי הצדיק מנעוריו לא ידע כל חטא ותאוה כמו זר נחשבה לו, לא כן האיש אשר טעם כבר נופת חטא ופשע, וירא חטאת כי טוב, ושרירות לבו כי נעמה ערכו רב ויקר מאד בהנחמו על רעתו, כי מלחמה חזקה וגדולה בקרבו בהגיע דבר עון לידו, ואך בכת רב יגבר על יצרו, וכל זדון אשר נצמד אליו לפנים לזכות תחשב לו עתה בהרחיקו אותו ממנו.

249

Great is peace; it is to the world as yeast is to dough.

Peace sweetens living on this earth, and, like yeast in dough, it makes the earth full of nutrition.

250

Greater is the crime when you have practiced a verbal deception on man than when you've swindled him out of money.

251

Living on the products of one's labor is greater than the fear of God.

When a man is constantly laboring honestly for his existence he is greater than the man who, though his life is imbued with the fear of God, does no active deed for himself or his fellow-men. Though it is the duty of every man to serve and to fear God, yet a man must constantly labor and produce, and he must always deal righteously with his fellow-men.

252

Great is labor; it brings honor to him who indulges in it.

Let no man through pride refuse to labor, for every man owes it to his existence that he labor. If a man does not labor he will live on the fruits of the labor of others, which is a much greater disgrace than if he himself do the meanest of labor.

249

גדול השלום, שהשלום לארץ כשאור לעימה.

(מ"ם דרך ארץ)

כאשר יגדל הבצק על ידי השאור ובלעדו יצער
במדתו וירע בטעמו, כן השלום יעמיד ארץ ובלתו אין כל.

250

גדול אונאת דברים מאונאת מוון.

(ב"ב נ"ח)

251

גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים.

(ברכות ה')

רב ערף הנהנה מיגיע כפיו, נושא ונותן כאמונה
ומהלך במישרים עם אחיו, מערף הירא שמים בלבד,
השומר מצות התורה הנוגעת רק לה'.

252

גדולה מלאכה שמכבדת בעליה.

(נדרים מ"ט)

אל יאמר אדם כנאונו, בושתי לעבוד עבודה ולחרפה
תחשב לי, כי נהפך הוא, העושה במלאכה ומחיתו מיגיע
כפיו הוא הנכבד ולו יאתה תהלה, והטומן יד בצלחת נרפה
הוא ונבלה עמו, וראוי להרבות בכבוד החרוץ אשר בידיו
יביא לחמו, מכבוד העשיר האוכל לחם עצלות.

246

Grief kills the mightiest of the mighty.

247

**This was said by a great man, hence do not
ridicule it.**

Even when we think a wise man speaks foolishly let us not laugh at him, for, though it may appear as foolish to us, in reality it may be too profound for our understanding. The man of learning does not speak foolishly, but usually makes himself heard for a purpose.

248

**The man who causes the deed is greater
than he who does it.**

The man who leads his brethren and counsels them to work righteously stands even higher than those by whom the work is done.

246

גברא גיברין קטיל דוי.

(סנהדרין ק')

הדאנה הורגת אף נכור שבנכורים.

247

גברא רבה אמר מלתא לא תחיכו עליה.

(ברכות י"ט)

אדם גדול אמר הדבר לא תלענו עליו.
 אם אדם חכם אומר פעמים דבר הנראה כהבל וריק
 אין לשחוק עליו, כי לנו לתלות החסרון בנו, ולחשוב כי לא
 נבין מחשבתו, כי הנכון לא יפצה הבל פיהו, וכל אמרותיו
 טהורות הנה.

248

גדול המעשה מן העושה.

(ב"ב ט')

האיש אשר ינהל את אחיו באורח מישור ויעצהו
 לעשות הטוב והישר, הוא נכבד במעלה יותר מהעושה
 הצדק.

243

What is bran for one ox is bran for more than one.

It is no more trouble to mix bran for a pair of oxen than for one ox.

244

There is no judge nor judgment for the man whom women have killed.

245

A man in whom I had faith raised his fist against me.

In this world it often happens that danger threatens a man from those he had thought his friends.

ג

243

גביל לתורא גביל לתורי.

(ב"מ ס"ט)

סובין לשור, סובין לשורים.
באותו טורח שאתה מגבל סובין בשביל שור אחד
אתה יכול לגבל בשביל שנים.

244

גברא דנשי קמלוהו לא דינא ולא דיינא.

(ב"מ צ"ז)

איש אשר נשים הרגוהו אין משפט ואין שופט.

245

גברא דרחיצנא עליה, אדייה לגזיזא וקם.

(סנהדרין ז')

האיש אשר בטחתי בו הרים אנרופו ועמד לנגדי.
כי כן הוא לרוב בתבל, כי האנשים אשר יחשבם
האדם לאוהביו הנאמנים, הם יהפכו לו לאויבים וירעו
לו יותר משונאיו, כי ידעו כל מוצאיו ומבואיו.

241

Carry wood after a man of treasures.

Always keep near to a wealthy man, as you may derive some gain from his wealth.

242

At first sight a scholar appears to an ignorant man like a jar of gold; after he has spoken, he will be only as a jar of silver, and if he has derived any profit from the ignorant he will be only as an earthen jar.

An ignorant man is likely to have an inordinately exalted opinion of a man of learning. After they have conversed, the ignorant man realizes that scholars are only human, and forthwith they fall in his estimation. Then, if the scholar should derive any profit, he will lose the respect of the fool entirely. Therefore, it is better that a scholar refrain entirely from associating with ignorant men. Let him live on dry bread and retain the reverence, rather than live on choice fruits and fall in their estimation.

241

בתר מרי נכסי ציבא משיך.

(ב"ק צ"ג)

אחר בעל נכסים שא עצים.

טוב להתקרב לאיש מצליח למען ייטיב גם לו בגללו.

242

בתחילה תלמיד חכם דומה לפני עם הארץ
 כקיתון של זהב, ספר עמו דומה לו כקיתון
 של כסף, נהנה ממנו דומה לו כקיתון של
 חרס, כיון שנשבר אין לו תקנה.

(סנהדרין נ"ב)

האיש ההמוני לא יכבד את החכם אך כל עוד
 רחוק ממנו ואינו מתהלך בחברתו, אולם כאשר ידבר עמו
 פעם אחת ויראה כי גם הוא אדם ולא אל, ישפל ערכו
 בעיניו מעט, ואם יקרה עוד כי יצטרף החכם אליו למען
 יאציל מטובי עליו, אז יקל בעיניו מאד וירום לבבו עליו
 בגאותו. ומה נחמד מאד משל חז"ל על זה: בראשונה
 ידמה לו כגביע זהב אשר מחירו רב מאד, דבר עמו יחשבהו
 לגביע כסף, ואחרי נהנה ממנו הוא בעיניו ככלי חרש,
 כי במה נחשב הוא? לכן ראוי לכל אדם אשר תחום עינו
 על כבוד החכמה, לכל יארח לחברה עם הבערים בעם
 ולמנוע רגליו מנתיבתם, ולתת יתרון לפת חרבה אשר
 ימצא בשכרו מאנשים כגילו, על מעדנים מידי בלי דעת.

238

A woman of sixty is as eager to hear the sound of an instrument as a girl of six.

It is the nature of elderly women to delight in the pleasures of the young. Music, in particular, appeals to women of all ages.

239

If thy daughter is of marriageable age, liberate thy slave and give her unto him as wife.

240

He who steals from a thief will have the taste of the stealing.

The proverb was intended as a warning against stealing from thieves. It is as great a crime to steal from the thief as it is for the thief to steal from the original owner.

238

בת שתין כבת שת לקל מבלא רהמא.
(מועד קטן ט"ו)

בת ששים תרוין לקול התוף כבת שש.
הנשים אוהבות שעשועי נעורים גם בימי זקנה
ושיבה, ועל כולם רבה תאותן לשמוע בקול משחקים.

239

בתך בגרה שחרר עבדך ותן לה.
(פסחים קי"ג)

אם הגדילה בתך, שלח עבדך לחפשי ותן אותה לו
לאשה.

240

בתר גנבא גנוב ומעמא טעים.
(ברכות ה')

הגנוב מן הגנוב גם הוא טועם טעם גנבה.
אל ירשה האדם לנפשו לגנוב מאת הגנוב, כי גם זה
תועבה היא, וגם הוא לגנוב יחשב.

235

**While the wine is new it must be mixed
with the old wine, but when the wine
becomes old it can stand by itself.**

Everything must be supported in its beginning.
A child grows by learning from the older people
among whom it is brought up. As the child be-
comes a man he is compelled to rely upon himself.

236

**Weep when there is mourning; rejoice
when there is feasting.**

Act properly at all times. Do not weep and do
not rejoice beyond what is fitting and proper.

237

**If the judgment has been postponed, the
judgment has failed.**

If thy friend is angry at thee for good cause, do
not go to him immediately to ask forgiveness;
rather wait for a future day, when his anger shall
have been appeased.

235

בשירותא בעא מולי סבא, דקייסא מיניה וביה.

(ירו' ביצה פ"א).

בתחלה כשהיין חדש צריך למלאהו בישן, אבל אם
 הזקין או יוכל לעמוד מעצמו.
 כל דבר בראשיתו צריך תמיכה ועזרה ואחר יאחז
 דרכו לברו בלי כל משענה; וכן בדבר האדם בעודו נער
 צריך למנהל אשר יורהו דרך הטוב, אולם כאשר הגדיל
 יבחר לברו הטוב לנפשו וישליך את הרע אחרי נוו.

236

בשעת אבלא אבלא חדותא חדותא.

(תנחומא פי קרח)

בשעת אבל אבל, בשעת חרוה חרוה.
 הכל יפה בעתו להתאבל בעת צרה ולשמח בעת טובה
 אולם המונע נפשו מכל שמחה, או המרבה בשמחה בלי
 נבול לבושת הוא לו.

237

בת דינא בטל דינא.

(סנהדרין צ"ה)

אם לן המשפט בטל המשפט.
 אם יחר אף רעך עליך בצדק ובמשפט אל תבא לפניו
 לבקש סליחה עד אחרי עבוד עת מות, כי אם יעבור הקצף
 הראשון יקל לך לכפר פניו ולהסיר חמתו מעליך.

232

Two dogs will kill a lion.

Even a strong man will fall when combatted by united force. When united a community is able to accomplish great deeds.

233

“I am at the head of all remedies”, says the wine. “Where there is no wine medicine is required”.

Wine is an invigorating drink.

In warm countries, where wine is in abundance, people are strong and healthy; in cold countries, where wine is scarce and expensive, people are subject to disease and are in need of medicine.

234

Blood is the originating cause of all men’s diseases.

It was commonly believed that sickness of the body was due to superabundance of blood.

232

בתרין גורדין קמילו לאריה.

(פנהריון ג"ה).

בשני כלבים הרנו את האריה.
גם הנבחר יכשל בקום אויבים רבים נגדו, ואין דבר
בעולם אשר לא יוכלו בני אדם לעשותו בהיות כלם לאנודה
אחת.

233

בראש כל אסון אנא חמר, באתר דלית חמרא
סמנין מתבעין.

(ב"ב ג"ח).

בראש כל הרפואות אני יין. במקום שאין יין עשבי
תרופה יבוקשו.
היין הטוב יתן אומץ לשותיו, לכן אנשי ארצות החמות
שהגפן תתן פריה בתוכן הם ע"פ רוב גבורי כח, אולם
יושבי הארצות הקרות אשר מחיר היין רב בהן ושותיו
ימעטו נכונים לכל מחלה ודורשים תמיד לצרי ומזור.

234

בראש כל מרעין אנא דם.

(שם).

בראש כל מחלה ומות אני דם.
רוב מחלות האדם ומכאוביו יבאו מרוב הדם בקרבנו.

229

**If a son is not a son, let him swim upon
the surface of the water.**

As it is the duty of the parent to award an obedient son, it is also their right to punish a disobedient son. Punishment will strengthen his character and thus prove a real benefit to him.

230

Poverty follows the poor man.

Misfortune follows the poor man in whatever he undertakes. Even should he take gold in his hands it would turn to dust. One of the sages who had passed through a series of misfortunes said: "Were I to deal in shrouds, there would be no more deaths."

231

The body follows the head.

Children take after the older people and plain people follow the more enlightened. This was intended as a reproof to the public officials by showing that, in doing wrong, not only were the leaders themselves committing a crime, but they were inciting their followers to do likewise.

229

בר דלא בר שבקיה על אפי מיא לישום.

(אלפא ביתא דבו סירא).

בן אשר איננו בן, עזבהו לשוט על פני מים.
 כאשר יאתה להאבות לחמול על בן ישר הולך בן נכון
 להם לגרש מביתם בן עקש ופתלתל הממאן לקחת מוסר,
 כי אך בזה יוסר בהיותו נודד ללחם איה, ויחסרו לו
 המחמדים אשר הסכין במ בבית הוריו.

230

בתר עניא אזלא עניותא.

(חולין כ"ה).

אחר העני הולכת העניות.
 העני אל כל אשר יפנה לא יצליח, והאסון ילוה עמו
 בכל מדרך כף רגליו וגם אם יקח זהב בידו, יהפך לטיט
 חוצות בכפיו, ומה נעמה מליצת אבן עזרא באמריו: לו
 סוחר בתכריכין אהיה לא ימותון אישים כל ימיהם.

231

בתר רישא גופא אזיל.

(עירובין מ"א).

הגוף ילך אחר הראש.
 הקטנים ילכו תמיד אחרי הגדולים ויעשו כמעשיהם
 ומזה תוכחת מוסר לעיני העדה לבל ילכו ארחות עקלקלות,
 כי עונם גדול מנשא, כי לא לבד שיחטאו בנפשותם כי אם
 יחטיאו עוד את כל העדה אשר עיניה אך אל דרכיהם ולא
 ידעו בושת לעשות כל רע בראותם כי הנשיא יחטא.

227

**Men are like the herbs in the field—while
some are sprouting others are withering.**

Let no rich man be proud of his riches nor a wise man of his wisdom, for their lot in life is like the herbs of the fields: In the morning they sprout, in the evening they wither. To-day the man is prosperous and his riches grow like the cedars of Lebanon; to-morrow he will lose his possessions and rank among men like the moss among plants.

228

**“My son, if thou hast wealth deal well with
thyself, because there is no pleasure in
the grave and death does not tarry.” If
one should say, “I will live for my chil-
dren.” Who will tell him, when he is in
his grave, what his children are?**

God gave the earth to man that he might enjoy the fruits thereof, and it is right that every man should partake of all the pleasures of this earth that his means will allow, for if thou dost not enjoy life now when wilt thou enjoy it? Also, no one may say: “I will leave my wealth to my children that they may enjoy it after I am in the grave,” for he does not know the future condition of his children.

227

בני אדם דומין לעשבי השדה הללו נוצצין
והללו נובלין.

(עירוביו נ"ד).

אל יתנאה העשיר בעשרו או החכם בחכמתו כי במה
נחשב הוא? הלא כעשב השדה גורלו, בבוקר יציץ ופרח,
ולערב ימולל ויבש; היום יצלח האחד וכארו בלבנון ישנא
עשרו וכבודו, ומחר יאכד כל הונו וכאזוב בקיר יבול, ואיש
אחר יפרח במקומו.

228

בני! אם יש לך הטיב לך, כי אין בשאול
תענוג ואין למות התמהמה, ואם תאמר אניח
לבני, חוק בשאול מי יגיד לך.

(עירוביו נ"ד)

ה' נתן הארץ לבני אדם למען יאכלו מפריה וישבעו
מטובה לבן ראוי לכל איש אשר ברכו ה' בהון ועושר
לראות נחת בעמלו ולגמול טוב לנפשו, כי אם לא יתענג
בחיו מן הטוב אשר אצל לו ד' מתי יתענג ממנו? עוד
מעט והמות ידפוק על דלת ביתו, ובקבר אין עונג ואין
שמחה — ואם יאמר אעזוב רכושי לבני אחרי, גם זה
הכל ורעות רוח, כי מי יודע מה ילדו הימים הבאים, ואולי
יאכדו בניו את כל הונו בענין רע, וכאשר לא ידע בקבר
אם יכבדו, כן לא יבין למו אם יצירו.

224

In the city, my name; out of the city, my garment.

In his own city a man is respected according to his reputation, but when he is in a strange city he is often judged by his appearance. Hence, people travelling in a strange place should always appear decently attired.

225

A man is measured as he measures others.

God judges everyone according to his merits. He rewards the righteous and punishes the evildoers.

226

Understand the vow before thou hast made it.

Let no man vow lightly. Before a man has made a vow let him be sure that he is able to keep it.

224

במתא שמאי, בלא מתא תותכאי.

(שבת קמ"ה)

בעירי יכבדני שמי, שלא בעיר יכבדני בנדוי.

בעיר אשר האדם ישב בקרבה יכובד על פי שמו, לא
 כן במקום שאין מכירים אותו שם יוקירו ערכו לפי בנדוי
 לכן ראוי לכל הולך למסעיו ללבוש בגדים נאים לכל יקל
 בעיני רואיו.

225

במדה שאדם מודד מודדין לו.

(סוטה ח')

אל המשפט יגמול לכל איש כמפעלו, ישיב לצדיק
 כצדקתו וייסר הרשע כרשעתו.

226

בטרם תדור הבין נדריך.

(תנחומא פ' וישלח).

אל יבהל האדם על פיהו לאסר אסר על נפשו בטרם
 יבחן אם יוכל לשמור מוצא שפתיו ולעשות את נדו.

221

Don't worry if thy grandchild will sell wax.

Selling wax was considered a low occupation. Let no man worry about the future, but rather let him make use of the present.

222

He weeps without knowing any reason for it; he is rejoicing, and does not know why. Woe to the man who cannot distinguish between good and evil.

223

If it rains in the morning, the truckman can roll up his sack and retire to sleep.

When it rains the grain will sprout throughout all the land and there will be no need for the truckman to deliver the grain to places where the harvest has been poor. The proverb was intended as a warning against speculating in grain by encouraging the people to rely upon God for their blessings.

221

בר ברך קירא לזבן ואתה לא תצטער.

(סנהדרין צ"ח)

בן בנדך ימכור שעוה ואתה לא תצטער.
 אין לאיש לראג ולהעציב רוחו בעבור רעה אשר
 תניע באחרית הימים לזרעו אחריו, אם לא תאונה אליו
 כל רעה.

222

בכי ליה למר ולא ידע, אחוכי ליה למר ולא
 ידע, ווי ליה למר דלא ידע בין טב לביש.

(סנהדרין ק"ג)

הוא בוכה ולא ידע מדוע, שוחק ולא ידע מדוע, אוי
 לאיש שלא ידע להבדיל בין טוב לרע.

223

במפתח בכי מטרא, בר חמרא מוך שקיך וגני.

(תענית ו')

אם ירד הגשם בבוקר בעת יפתחו הדלתים, יוכל מוליך
 החמורים לנלום שקו ולשכב על מטתו לישן.
 בשנה אשר יריקו העבים מים על הארץ בבוקר בבוקר
 תהי ברכת ד' בכל פרי הארץ, ושדמות יעשו אוכל למכביר
 ולא טוב לעשות אז מקנה וקנין בתבואות השדה.

217

**People are like the herbs of the field—
while some are growing up others are
fading away.**

218

The prominent man is sought.

If any wrongdoing occurred in a community the prominent men were often held responsible for it, although they might have had no share in the commission of it.

219

**In entering a house, let the host lead the
way for the visitor; in going out, let the
visitor follow the host.**

220

**The owner of the beam shall enter with
the heaviest part of it.**

Every man should take due interest in things which concern him. No man must fear to expose himself to danger when it is necessary for the success of his affairs.

217

בני אדם דומין לעשבי השדה, הללו נוצצין
והללו נובלין.

(ערובין נ"ד)

218

בעל החוטם מתבקש.

(תענית ק"ט)

בעל החוטם הוא תואר לאדם גדול אשר הוא הוד
בני דורו כאשר האף הוא הדר פני אדם; והמליצה הזאת
אומרת כי פעמים יקרת האדם וגדולתו שמורה לו לרעתו,
כי הגדול נתפש בעון כל עדתו.

219

בעל הבית נכנס תחילה ואחרי כן האורח,
וכשהן יוצאין אורח יצא תחילה.

(ד"א רבה פ"ד)

220

בעל הקורה יכנס בעובי הקורה.

(ברכות ס"ד)

האיש אשר הדבר נוגע לו, עליו לעמוד בו ולדאג
בעד שלומו, ולו יאתה.

213

**Whether thou art rich or whether thou art
poor, honor thy father.**

214

**God has given more understanding to a
woman than to a man.**

215

**Poor child! The hole was before thee, but
thou didst not flee.**

A fool does not know how to make use of a
favorable occasion.

216

**The daughters of Israel are handsome, but
poverty makes them look ugly.**

213

בין שיש לך הון בין אין לך הון כבד את אביך.
(ירושלמי פאה)

214

בינה יתירה נתן הקב"ה באשה יותר מבאיש.
(נדה ט"ח)

215

ביש גדא וממיע מולא חתירתא קומך לא
הוית ערק.
(קהלת ר')

בן עוגי, ורע מזל! החור היה לפניך ואתה לא ברחת!
משל על הסכל אשר לא ידע להשתמש ברגע המוכשר
לפניו לתועלתו.

216

בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן.
(נדרים ס"ו)

210

**Whether thou art innocent or whether
thou art guilty, take no oath.**

Let no one take an oath. Even he who is righteous shall refrain from using God's name in vain.

211

**Between the midwife and the woman, the
poor child suffers.**

The mother, in confinement, is unable to take proper care of the child and relies upon her midwife; on the other hand, the midwife believes the mother is nursing the child. Between them, the child suffers.

212

**What is Schvilnai doing among the trees
of the woods?**

It was considered improper for a respectable woman to go to uninhabited places unaccompanied.

210

בין זכאי בין חייב לידי מומי לא תיעול.
(ילקוט משפטים שמ"ו)

אם נקי ואם אשם אתה לשבועה אל תבא.
נכון להשמר מכל שבועה, ואף הצדיק בריבו יחדל
לשאת שם ה' על שפתו.

211

בין חייתא למחבלתא אויל ברא דעלובתא.
(ילקוט שופטים ס"ח)

בין המילדת והיולדת ילך בן העניה לאברון.
כי כל אחת מהן תאמר כי חברתה תשים עינה על
הילד בין כך ילך הילד לאברון.

212

בין קניא לאורכנא שוילנאי מאי בעי.

(מנהרין ס"ב)
בן הקנים והעצים האשה ששמה „שוילנאי“ מה
תחפוץ שם. לא נאה לאשה חשובה ללכת לבדה במקום
סתר אשר לא תעבור בו רגל איש.

207

**When song ceases, one hundred geese and
one hundred measures of wheat offered
for a small coin will find no buyers.**

Were it not for the delight of song the world could not exist, for song subdues sorrow and incites pleasure.

208

Woe, when the tenant drives out the proprietor.

How sad is our condition when strangers possess our native land, while we are wanderers in strange lands.

209

**Between the shepherd and the wolf, the
lamb was torn to pieces.**

Very often, while two strong men are struggling over a third party who is weaker, he who is the cause of the struggle, is destroyed.

207

במל זמרא — קם מאה אוווי בזווא ומאה
סאי חמין בזווא ולא אתבעי.

(סוטה ט"ח)

כשנתבטל השיר בקשו למכור מאה אווים בזו ואין
קונה.

לולי השיר והשמחה, לא קמה תבל על מכוניה, ועד
מהרה נהפכה למדבר שממה, כי רבצו יושביה תחת עול
צרה ויגון, ואף השמחה תפה רוח חיים בעצמות היבשות,
ובה תכון תבל בל תמוט.

208

בייא תותבא מפני מארי ביתא.

(איכה רבתי ח')

אוי! האורח מגרש את בעל הבית.
אין מכאוב גדל ממכאוב האיש הנגרש מביתו ואיש
זר יקחנו בלא משפט לכן איך גדלה תונת נפשנו בראותנו
כי נחלתנו נהפכה לזרים, אחוזתנו לנכרים ואנחנו גרים
בארצות לא לנו.

209

בין הרועה והזאב נבקע השה.

(תנחומא פ' וארא)

על ידי מלחמת הרועה והזאב יבקע השה, כי כל אחד
ימשכהו אליו; וכי ינצו שני אנשים יחד על העול הנעשה
לאיש חלש ורפה כה, ובעוד ששני התקיפים מריבים יחד
ילך האיש החלש לאבדון.

204

By a friend, but not by a lashing.

A woman by reason of her vanity attempts to acquire all the qualities of her friends. In this way, more improvement can be brought about than can be done by compulsion.

205

If thou hast begotten sixty children, where is the profit? Better take another wife and beget one seemly child.

Let no man lose courage if success has not attended his ventures, but hopefully let him enter upon new enterprises. That which is crooked can be made straight, and that which is wanting can be attained.

206

Whisper no secrets in fields where there are hills.

Even in fields where there are high places which no man can penetrate let no one speak that which he desires to keep secret. "For the birds of the air will carry the voice."

204

בחברתא ולא בסילתא.

(יבמות ס"ג)

בחברתה ולא בקוץ.
קנאת האשה הקרובה אליה תיטיב דרכה יותר מלדוש
בשרה בקוצים ובמקל חובלים.

205

בחיך דילדת שתין, שתין למה לך? אכפיל
ואוליד חד דמשיתין זרין.

(ב"ב צ"ח)

ששים בנים שהולדת מה בצע בהולדם אם כלם
מתו בחיך? — קח לך אשה אחרת והולדת ממנה בן אחד
הטוב מן הששים. לעולם אל יתיאש האדם אם פעמים רבות
לא הצליח אך יוכל לחדש את מעשיהו, כי מעות יוכל
לתקן וחסרון יוכל להמנות.

206

בחקל דאית ביה איזגודין לא תימר מילי
דמסורין.

(ב"ר פע"ד)

בשרה שיש בו גבעות אל תדבר דבר סתר.
נכון לאדם לשמר כל סוד בסתרי לבו ובל יעבר פה אף
במקום הרים וגבעות אשר לא תעבור בו רגל אנוש כי
עוף השמים יוליך את הקול.

201

A cucumber at hand is better than a pumpkin in the future.

A small reward at present is better than a possible reward in the future.

202

Do not throw any dirt into a well from which thou drinkest.

Do not treat with unkindness a man whose favors you have enjoyed. Even if those favors came without any effort on the part of the giver, yet you have enjoyed the benefits of them.

203

In times when the community is in distress, let no man go to his home for recreation.

201

בוצינא טבא מקרא.

(כתובות פ"ג)

 האבטיח הקטן הוא טוב מהגדול.

טוב שכר מעט אשר נגד עינינו מהון רב באחרית
 הימים, כי מי יודע מה ילד יום? —

202

בירא דשתית ממנו מיא אל תשדי ביה

קלא.

(ב"ק צ"ב)

אל תרע לכל אדם אשר נהנית פעמים ממנו, ואף אם
 חסדו בא לך במקרה בלי מחשבתו ורצונו, כאשר ייטיב
 לך הבאר בלי דעת ותבונה.

203

בזמן שהצבור שרוי בצער אל יאמר אדם

אלך לביתי ואוכל וכו'

(תענית י"א)

198

The cabbage is torn out together with the weeds.

Just as the cabbage growing next to weeds is often torn out together with the weeds, so an upright man injures himself by associating with wicked men.

199

The pupils enjoy the deserts of the teacher.

200

When a pumpkin begins to sprout we can determine whether it will grow sound or will rot.

We can foretell a man's success while the man is young.

198

בהדי הוצא לקיא כרבא.

(ב"ק צ"ב)

 עם הקוץ לוקה הכרוב.

כאשר יקרה לאבטיח הגדל אצל הקוץ כי כשיעקרו
את הקוץ נעקר האבטיח עמו, כן אם הצדיק יתחבר
לרשע יענש עמו יחד כי אוי לרשע ואוי לשכנו.

199

בדיל רבה אכיל תלמידא.

(יומא ע"א)

 בזכות הרב אכל התלמיד.

200

בוצין בוצין מקמפיה ידיע.

(ברכות מ"ה)

הקשואים נכרים מתחילת צמיחתם אם טובים ואם
רעים יהיו. כשרון האדם יודע בעודו נער, וכן אמר החכם
מכל אדם: גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר
פעלו.

194

Shall the foolish shepherd hang up his basket where the master of the house hangs up his arms?

A man of low rank cannot take his stand among people of high degree.

195

A liar is not believed even when he speaks the truth.

196

A man is led into the path in which he desires to go.

Though God controls human actions, man has his own choice and he may follow any course his heart desires.

197

How dost thou delve into the secrets of God?

Let us deeply explore nature and her phenomena until we have reached the very bottom of the causes of things. But what need is there to inquire into divine secrets which are above our reach? In vain have the philosophers of our generation inquired into these things, because all their reasoning is a cobweb and is built upon a false foundation.

194

באתרא דמרי - ביתא תלא זייניה כולבא רעיא
קולתיה תלא ?

(כ"מ פ"ב)

במקום אשר בעל הבית תולה אגיו יתלה הרועה
הסכל את סלו ? איך יערב איש נקלה את לבו לעמד במקום
נדולים ? —

195

בדאי אפילו אומר אמת אין שומעין לו.

(סנהדרין פ"ט)

196

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

(סכות י')

הבחירה ביד האדם, ואף אם כי כל דרכי איש ביד
ה' המה, פעולות הצדק והרשע לו הנה ויוכל לעשות ככל
חפץ לבבו באין משבית ומפריע.

197

בהדי כבשי דרחמנא למה לך.

(ברכות י')

מה לך עם סטריו של ה' ?
הן די לנו לחקור בתור עמקי הטבע וצפוניו. ולמה
לנו להעמיק שאלה בתעלומות שדי וסודותיו אשר אין לאל
ידינו לבוא עד תכונתם ?

190

If a man strives to lead an upright life, God will aid him in his endeavors; if he is inclined toward evil, the way is open to him.

Man can do as he desires, as his heart dictates.

191

If a man comes intending to slay thee, thou mayest slay him.

192

**Here among the sparks and the flames,
who brought in the blacksmith?**

Our sages in their ancient poetry sang: "What man will place his life in danger unless compelled, or who will place his dress between the lion and the lioness while they are at play."

193

Where there is no man, be thou the man.

190

בא לטהר מסייעין אותו, בא לטמא פותחין לו.

(שבת ק"ד)

האדם הוא חפשי בכל מעלליו, ולכל אשר יחפוץ
להטות את לבו אין מי יעצר בערו ואין מי יאמר אליו
מה תעשה; אם תאוו לרעה נפשו השער פתוח לפניו,
לא כן אם טוב הפצו ובצדק יבחר לו אז מאלקים יבא עזרו
ומקדש יסעדהו. —

191

בא להרגך השכם להרגו.

(סנהדרין ע"ב)

192

באתר דזקיקין דנורא ובעורין דאשא מאן
מעייל בר נפחא לתמן.

(ב"מ פ"ה)

במקום נצוצי אור ולהבות אש מי מביא את החרש
שמה? — מליצה נחמדת האומרת כי אין בן דעת אשר
יחרף את נפשו למקום סכנה בלי אונס וכן אמרו: מי
מטייל כסותו בין לביא ולביאה בשעה שנוקקין זה לזה.

(סנהדרין ק"ו)

193

באתר דלית גבר תמן הוי גבר.

(ברכות ס"ג)

188

**If thy wife is small, bend down that thou
mayest speak to her.**

Let no man undertake anything without the counsel of his wife. Woman is by nature more timid than man, and if in any enterprise she foresees misfortune she will give you timely warning. Also, who more than one's wife knows a man's exact circumstances. She alone can lead him in the true path.

189

**A male comes into this world with a loaf
of bread in his hand; a female entering
this world has nothing.**

To a man all the means of earning a livelihood are open; whereas a woman is unable to earn a living for herself and must depend upon her husband.

188

אתהך גוצא גחין ולחיש לה.

(ב"מ נ"ט)

אם אשתך נמוכה שחה, ודבר באזניה.
 לא יעשה אדם דבר בלי עצת אשתו, כי הנשים
 מפחדות תמיד ותפלסנה כל דבר בהשקט ונחת. ואם
 תראינה אף רעה קטנה רחוקה אשר תוכל להולד ממנו
 תחדלנה מעשותו. גם מבלעדי זה טובה מאוד עצת האשה,
 כי מי יודע היטיב את מצב האישה מאשתו? ואף היא
 תוכל לנחותו באורח מישור בכל מפעליו.

ב.

189

בא זכר בא ככרו בידו, בא נקבה אין עמה
 כלום.

(גדה צ"א)

לפני האישה נפתחו כל מעינות הפרנסה, ולא ידו
 להביא בנקל לחמו. לא בן האשה ידיה אסורות וכחותיה
 רפות, ולולי בעלה אשר כל מחסורה עליו לא תוכל למצא
 טרף לנפשה אם לא בעמל רב.

184

Blessed are you, O, Israel! When you are doing God's will, no nation will have power over you.

185

Blessed is the old age that redeems our youth.

186

What belongs to thee is not thine, hence why shouldst thou desire that which does not belong to thee?

187

A woman spins while she talks.

184

אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של
מקום אין כל אומה ולשון שולמת בכם.

(כתובות ס"ו)

185

אשרי זקנתנו שכפרה על ילדותנו.

(סוכה נ"ג)

186

את שלך אינו שלך, את שאינו שלך למה
הוא לך.

187

אתתא כהדי שותא פלכא.

(מגילה י"ד)

האשה תטוה בעור שהיא מדברת.

180

Glory to the man who departs from this world with a good name.

181

Happy is he whose children are males; unhappy is he whose children are females.

182

The thief may escape punishment two or three times.

Let no man think that because, in some instances, he has escaped punishment for his crimes he will always succeed. Know that in the end all pay the penalty of a criminal act.

183

Blessed is the generation whose chief brings an offering for unintentional sins.

180

אשרי אדם שיצא בשם טוב מן העולם.
(רות רבה פ"ב)

181

אשרי מי שבניו זכרים, ואוי לו למי שבניו
נקבות.
(קדושין פ"ב)

182

אתרתי תלת גנבא לא מקטל.
(כנהרין ג"א)

על שנים או שלשה חטאים לא יהרג הנגב.
אל יתברך החוטא בלבבו לאמר שלום יהיה לו, אחרי
רואו כי עשה פשעים רבים ולא יענש עליהם, כי לא ינקה.
ונמול ידיו יעשה לו.

183

אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על
שגגתו.
(ברכות ל"ב)

176

Woman delights in ornaments.

177

To her husband a bad woman is like leprosy; to be cured of the evil he must drive her from him.

Happy is the man who marries a virtuous woman; she sweetens his life and always stands by in the hour of trouble. But unhappy is he who marries an evil woman, for she makes his life a misery. To release himself from his misery the man must divorce her.

178

Happy is the man whose wife is beautiful; the years of his life shall be doubled.

A woman who is beautiful in spirit and gracious in manner is bliss to a man, and she increases the number of his years, for a man's best friend is his wife. She shares his existence by comforting him in the hour of trouble and by lengthening his hours of happiness.

179

The wife of an upright man is upright herself. The wife of a murderer is the same as a murderer.

176

אשה משתוקקת לתכשיטין.

(כתובות ס"ה)

177

אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה?
יגרשנה מביתו ויתרפה מצרעתו.

(סנהדרין ק"ד)

אשרי איש מצא אשת חיל אשר תמתיק את חיוו
ותעמוד לימינו בכל עת לעזר ומשענת, אולם אשה רעה
היא לבעלה כצרעת ממארת ומכה אנושה ולא יוכל להרפא
ממנה בלתי אם יתן לה ספר כריתות ויגרשנה מביתו —

178

אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים.

(סנהדרין ק')

אשה יפה במדותיה וטובת רוח תרבה ימי חיוו
ותנחילהו שנות טובה ושלום, כי אין לאיש רע נאמן בלעדו
אשת בריתו אשר תקח חלק בכל מקרי חיוו, תשיחהו בעת
צרתו ותכפיל משושו בעת שמחתו.

179

אשת חבר הרי היא כחבר.

(ע"ז ל"ט)

אשת לסמים כלסמים.

(ירושלמי כתובות פ"ב הל"ט)

172

Even if there be no wisdom, is there no old age?

Always consult an aged man, for even if he is not naturally wise, he is ripe in experience, and experience is the best teacher.

173

A myrtle remains a myrtle, even though it may stand among thorns.

A man of learning will always be respected. Even when he moves among illiterate men will his prominence be evident.

174

Forty days before the birth of a child a voice from heaven declares: "The daughter of this man shall be a wife to that man."

175

A woman takes off the lid from the pot that she may know what her friend is cooking.

172

אם חכמה אין כאן זקנה אין כאן?

(ברכות ל"ח)

גם אם אינני חכם, הלא זקן אנכי, ועליך לשאל את פי, — הנסיון הוא המורה הנאמן אשר לא יכזב, לכן טוב לקחת מוסר השכל מכל איש בא בימים כי רבות ראו עיניו בימי חייו.

173

אסא דקאי ביני חלפי אסא שמיה ואסא קרו ליה.

(מנהרין מ"ד)

הרם העומד בין הקוצים הרם שמו והרם יקראו לו. איש מלומד אם גם בין הדיוטים ישים מושבו ירד אחריו כבודו.

174

ארבעים יום קודם יצירת הולד ב"ק יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני.

(סוטה ב')

175

אשה מגלה את הקדרה לידע מה חברת מבשלת.

(תוספתא טהרות ספ"ח)

169

**Even he who is dependent upon charity
should give charity.**

170

**Four kinds of men are repulsive: A poor
man who is proud, a rich man who
pleads poverty, an old man who is li-
centious, a leader who is insolent.**

A poor man who through pride will not do honest work is a fool, for pride will not appease hunger. A rich man who adds to his wealth by pleading poverty acts like a fraud and a hypocrite. An old man who commits adultery is unspeakably disgusting. A leader who is insolent is a traitor to those who made him leader, for the leadership was not created that he might be honored, but that the people might be better governed.

171

**The ox is proud when among cows; the
lion when among beasts of prey, the
eagle when among birds; but man is
proud of being lord over all.**

169

אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה.
(נמיו ז')

170

ארבעה אין הדעת סובלתן, אלו הן, דל גאה
ועשיר מכחש וזקן מנאף ופרנס מתגאה
על הצבור.
(פסחים קי"ג א')

העני המתגאה וימאן להשפיל את נפשו לפני נדיב
או לעבוד עבודה נקלה הוא כסיל ובער, כי מה בצע לו
בגאותו, אחרי אשר אין לו למלא נפשו כי ירעב?
העשיר המכחש בעמיתו ומרבה הונו בתרמית ועול
אולת היא וכלימה, אחרי אשר הון ועשר בביתו גם בלי
רמיה ואון. איש בא בימים הרודף זנונים, חרפתו לא
תמחה. נשיא המתגאה על ערתו ולא ישים את לבו
להושיעם בעת צרתם הוא בן בליעל ועונו גדול מנשא כי
תעורת המשרה איננה לטובת המושל כי אם להצלחת העם
לנהל אותו בשבט מישור ולסוככו באברתו. לכן תקוץ
נפש כל איש ישר הולך בכל אחד מאלה.

171

ארבעה גאים הן: שור כבהמות, אריה בחיות,
נשר במעופפות ואדם על הכל.

(חגיגה י"ג)

165

If thou hast begun upon a good deed, work out to the end.

166

Say nothing unless it is as clear as morning.

167

If the young will tell thee to build and the old will tell thee to destroy, follow the counsel of the old, for the building of youth is destruction and the destruction of the old is building.

168

One coin in a bottle makes a loud noise.

When an ignorant man acquires some knowledge he is prone to boast of it. A man of learning is modest in spite of his great acquirements.

165

אם התחלת במצוה הוי גומר אותה.

(תנחומא פי עקב).

המתחיל לעשות דבר טוב ואינו משלימו לא לעדקה
 יחשב לו, כי רק אחרית הדבר הוא תכליתו, וזולתו כאין
 וכאפס מעשהו.

166

אם ברור לך הדבר כבקר אמרהו ואם לאו אל
תאמרהו.

(סנהדרין ז').

167

אם יאמרו לך ילדים בנה, וזקנים סתור שמע
 לזקנים, שבנין ילדים סתירה, וסתירת
 זקנים בנין.

(גדרים מ').

168

אסתרא בלגינא קיש-קיש קריא.

(ב"מ ב"ה).

סלע אחד בבקבוק ריק משמיע קול.
 כי יקנה לו איש בער חכמת מה אז בראש הומיות
 יקרא ויצלצל בקול נאונו.

161

It is forbidden to deceive even a heathen.

162

A physician whose services are obtained gratis is worth nothing.

163

A physician who comes from a distance makes blind.

A local physician is to be preferred to one from a strange country, because the strange physician is not likely to be much concerned about his reputation at a distance from his home, and hence may be indifferent to the treatment of his patients.

164

If thou desirest to be strangled, hang thyself upon a large tree.

If one desires to excuse his fault, let him point to the action of some great man for an example. For when a great man transgresses, people will never ascribe a wrong motive to his actions.

161

אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של נכרי.
(חולין צ"ד).

162

אסיא דמגן מגן שוי.

(ב"ק פ"ה).

רופא בחנם אינו שוה מאומה.

163

אסיא רחיקא עינא עוירא.

(ב"ק פ"ה).

רופא הבא מארץ רחוקה יעור עינים.

164

אם בקשת לחנק התלה באילן גדול.

(פסחים ק"ב).

האדם הגדול גם אם יעשה דבר רע לא יחשבוהו
האנשים לעון לו ויצדיקוהו כי אחרי אשר הוא נכבד
בעיניהם ידמו כי כל מעשיו ישרים ונכוחים, לכן אם
תעשה דבר מה ותאבה לבל יליוזו שפתים עליך, קח לך
לכסות עינים אחד הגדולים אשר גם הוא עשה כן.

156

If our ancestors were like angels we are like human beings, and if our ancestors were like human beings we are like donkeys.

157

Sighing impairs a man's health.

158

The dealer rejoices when a fool is sent to the market.

159

It is forbidden to gaze upon the face of a wicked man.

160

Let no man eat before his cattle have been fed.

156

אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם
ראשונים כבני אדם אנו כחמורים.
(שבת קי"ב).

157

אנהה שוכרת חצי גופו של אדם.
(ברכות נ"ח).

158

אנשי חנויות ישמחו אם ישלחו אל השוק
איש כסיל.
(משל העם).

159

אסור לו לאדם להסתכל בדמות אדם רשע.
(מנילה כ"ח).

160

אסור לו לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל
לבהמתו.
(ברכות מ').

152

If thou hadst no desire for them in thy youth, how canst thou attain them in thy old age?

If a man has not studied in his youth, how can he acquire knowledge in his old age, when he has lost his energy and the strength of his mind? As one of the sages said: "If thou acquire wisdom in thy old age, it is like a line drawn on the sand; but if thou hast acquired it in thy youth, it is like a sign carved on a rock."

153

If all joy is adulterated, where is the profit in joy?

There is no unadulterated joy in this world, but all joy is accompanied by sorrow. Hence it never behooves a man to take part in the foolish pleasures of this world, because always such pleasures are combined with pain. As Solomon, the wisest of all men, said: "Even in laughter the heart feeleth pain; and at its end joy is sorrow."

154

If an ignorant man is pious, do not dwell in his house.

155

If you will make yourself a slave to the earth you will have plenty of bread.

152

אם בנערותך לא הפצתם איך תשיגם בזקנותך?

(אבות דר' נתן פ' ב"ה).

האיש אשר לא למד חכמה בימי עלומיו, איככה יוכל לדרוש בה בבואו בימים, אחר אשר חלף כח נפשו, ואיתני שכלו ננוזו ועברו. ואמר החכם: בקשת החכמה בימי הזקנה כתו על החול, ובקשת החכמה בימי הנערות כפתוה על האבן (מבחר הפנינים שער החכמה).

153

אם הדין דחוכא מעורב מה חדותא מהניא?

(ויקרא רבה).

אם השחוק מעורב מה תועיל השמחה? — אין שמחה שלמה בתבל, וכל ששון מהול באבל; לכן ראוי לכל חכם לב לכל ירבה לשמח על הבלי חלד וחמדותיה, כי אפס וריק הם, משחתם במ לא ירצו וכן אמר החכם מכל אדם: גם בשחוק יכאב לב ואחריתה שמחה תגנה.

154

אם עם הארץ הוא חסיד אל תדור בשכונתו.

(שבת ס"ג).

155

אם עושה אדם עצמו כעבד לאדמה ישבע לחם.

(סנהדרין נ"ח).

149

God made the spices to grow from the earth; with these the physician heals the wound, and with these the druggist prepares the drugs.

There is nothing in this world which has not been created for a purpose. Even the shrubs have their uses, for they can be used as drugs to cure sickness as well as food for the human body.

150

Let no man take long steps in walking, for thus one-five-hundredth of his light is lost to him.

It was commonly believed that a man impaired his eyesight by taking long steps in walking.

151

If one should say thou hadst ears of an ass, pay no attention to him; but if two should tell thee that, then put a halter in your mouth.

The voice of the people is the voice of God. The opinion of the multitude is usually right, and it cannot be defied.

149

אלוה העלה סמים מן הארץ, בהם הרופא
מרפא את המכה ומהם הרוקח מרקח
את המרקחת.

(בראשית רבה).

אין דבר בתבל אשר לא בראו ד' לאיזה תכלית, וגם
עשב הארץ וירק דשא יועילו אם לעשות מהם מזון לחבורת
פצע, או למעשה רוקח אשר ימתק ויערב לנפש.

150

אל תפסיע פסיעה גסה שנומלת אחת מת"ק
ממאור עיניו של אדם.

(תענית י').

151

אם אמר לך חד: „אודנך דחמר“ לא תיחוש, תרין
עבד לך פרומביא.

(כ"ד).

אם יאמר לך אדם אחד כי אזני חמור לך אל תדאג
מאומה, אך אם יאמרו לך שנים עשה לך רסן כחמור.
קול המון כקול שדי, ודבר אשר יסכימו עליו רבים
הוא הנאמן ואין לנו לנמות ממנו ימין ושמאל.

145

Where there are no kids there will be no bucks.

How great is the fault of the parents who fail to give their children a good training! The future happiness of a man depends upon his early training. Unless we train our children properly when growing, they will not grow up to be good and upright men.

146

If a man will not seek knowledge, it will not seek him.

If a man desires to acquire knowledge, he can do so only by exertion. If he attempts to buy it, he will not succeed.

147

Don't worry over possible mishaps of to-morrow, for thou knowest not what a day may bring forth. To-morrow thou mayest not exist, and hence will have worried over a world to which thou dost not belong.

148

Permit not thy heart to worry, for worry has caused the death of many.

Worry weakens a man and kills him prematurely. Hence, what does it profit a man to worry? Better that he wait and take conditions as they arrange themselves.

145

אם אין גדיים אין תישים

(ילקוט רות תקצ"ו).

מה רב חטא האבות העצלים בחנוך בניהם, ואינם שמים על לבם כי הצלחת האדם ואשרו תלוי רק בחנוכו בעודנו נער, ואם נעזב את בנינו אל המקרה בימי עלומם לא נוכל לקות מהם פרי תבונה כאשר ינדלו ויהיו לאנשים.

146

אם אין אדם הולך אחר דברי תורה הם אין באין אחריו.

(ילקוט משלי ח"ת קל"ב).

דורש חכמה לא ישיגנה בלי עמל, ואם לא ייגע לקנותה לא יגיע עוד תכונתה.

147

אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום, שמא מחר איננו ונמצא מצמער על עולם שאינו שלו.

(סנהדרין ק').

148

אל תתן דאגה בלבך כי רבים הרגה הדאגה.

(בו סירא י' ב"ה).

הדאגה תחליש כח האדם ותמיתהו בלא יומו ומה יתרון להדואג ונותן עצב ויגון בלבו? דיה לצרה בשעתה!

141

Were it not for the Torah, heaven and earth would not exist.

142

A widower who has adult children should not marry before his children.

143

If all the nations of the world should combine in the attempt to whiten one wing of a raven, they would not succeed. No more success would they have if they should attempt to destroy one statute of the Mosaic law.

144

If a man does not prepare his food on Friday, what will he eat on Saturday.

Just as the man who does not prepare his food on Friday will be hungry on Saturday, the man who does not spend his youth in study will be ignorant when old age comes. Thus, always, unless a man prepare himself at the right time he will be in want later.

141

אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ.

(פסחים ס"ח).

142

אם מתה אשתו ויש לו בנים גדולים לא ישא
אשה עד שישיא את בנו.

(ב"ר ספ"ט).

143

אם מתכנשים כל אומות העולם להלבין כנף
אחד של עורב אין יכולין, כך אם
מתכנשים לעקור דבר אחד מן
התורה אין יכולין.

(ויקרא פ' י"ט).

144

אם אין אדם מתקן בערב שבת, מה יאכל
בשבת?

(קהלת רבה).

כמקרה העצל הטומן יד בצלחת ביום הששי, כי
ירעב ביום השבת ואין לו מה לאכול, כן מקרה האיש אשר
לא יאבה שמע לקח בימי נעוריו, כי ישאר ריק וחסר דעת,
וינחם באחריתו, אך אין לו מושיע. וכן משפט כל דבר,
אם לא יעשהו האדם בעתו, יאבד ממנו אחרי כן, ואין
לא לידו לתקן עוותו.

138

Let no man attempt to dodge the tax.

Every upright man should be faithful to the government under which he lives and should observe the laws and ordinances of his government. Should the government impose a tax, he must pay his share. Let no man attempt to dodge the tax on imported goods, as that is a very serious crime.

139

Do not separate yourself from ethics which are infinite and from a work which has no end.

Let not your heart mislead you into thinking: "Why should I keep God's commandments? They are so many that it is impossible to know them all." Know that it is not incumbent upon you to observe them all, but only as many as lie in your power.

140

If the eye could see everything about it, no man could endure the destroyers of life.

By means of a microscope you will observe that the air is filled with an infinite number of microbes, and that no space is clear of them. When we think we are breathing pure air we are in reality inhaling an infinite number of these microbes. It is by the kindness of the Creator that our eyes are unable to see them, because could we see them, fear and disgust would kill us.

138

אל תכרית עצמך מן המכס.

(פסחים ק"ב).

ראוי לכל ישר הולך להיות באמונה עם הממשלה אשר
 בצלה יחסה, ולשמר כל חקיה וערתיה, וגם אם תכבד
 הממשלה עול המכס והמס, עליו לתת ככל אשר
 יושת עליו, וחלילה לו להביא דבר מה מארץ נכריה בהחבא
 מבלי תת המכס בעדו, כי הוא חטאת מרי ועון פלילי.

139

אל תרחק עצמך ממדה שאין לה קצבה
וממלאכה שאין לה גמירא.

(אבות דר' נתן פ' כ"ז).

אל ישואך לבך לאמר: „למה זה אינני לריק לשמור
 פקודי אדני, הלא אין לאל ידי לעשות כלם כי רבים הם
 וכמשא כבוד יכבדו עלי ולא אוכל שאתם“. כי לא עליך
 המלאכה לגמור אותה עשה כל אשר בכחך לעשות.

140

אלמלא נתנה רשות לעין לראות אין כל בריה
יכולה לעמוד מפני המזיקין.

(ברכות ו').

המביט בכלי המחזה יראה כי כל האויר מלא תולעים
 מעופפים ואין מקום ריק מהם, ותחת אשר נחשוב להביא
 בכל רגע רוח צח אל קרבנו, נאסף לתוך פינו אלפים ורבבות
 מהמון החיות הקטנות האלה ומחסד בורא שמים וארץ
 הוא אשר קצרו עיני האדם מראות המזיקים האלה מפני
 קטנם, כי אלו היו נגדו תמיד, געלה נפשו בהם או יראה
 ורעד באו בו מפניהם ומת בימי עלומיו.

134

If those who worship idols had known the tabernacle of the congregation they would have heaped precious stones about it.

135

If I had been on Mount Sinai I would have prayed to God that man be given two mouths—one mouth that he may read the law and the other to supply all his necessities. But if the world is unable to endure the slander when man has only one mouth, how could it survive if man were given two mouths.

136

Were it not for natural impulse, man would not take a wife and neither would he build a house.

137

Let no man distribute more than a fifth part of his possessions.

Though it is right that every man should devote to charity a part of his wealth, no man should carry his generosity beyond reason. The most generous may not give more than one-fifth of his possessions. When one deprives himself of more than one-fifth he does wrong, because by depriving himself inconsiderately he himself is liable to become in need of charity.

134

אלו היו יודעין עכו"ם כמה יפה אוהל מועד
היו מקיפין אותו באבנים טובות.

(יקוט חדש).

135

אלו הוינא קאים על טורא דסני הוי שאילנא
דיתברא לבר-נש תרין פומין, חד דלאי
באורייתא וחד דעביד כל צרכו; חזר
ואמר: ומה אין חד הוי לית עלמא
יכיל קאים ביה מדלטורא דילה אלו
חזון תרין על אחת כמה וכמה.

(ירושלמי ברכות פ').

136

אלמלא יצר הרע לא בנה אדם בית ולא
נשא אשה.

(ב"ר פ"ט).

137

אל יבזבז אדם יותר מחומשו.

(כתובות נ"ב).

אל יפזר אדם מרכושו יותר מחמישיתו. אף אם ראוי
לכל איש לעשות חסד מהוננו אשר חננו אלהים, בכל זאת
אל יתן יותר מיכלתו, וגם אם רוח נדיבה לו אל יתן יותר
מחמישית כספו; והמרכבה לתת מן המספר הזה חוטא
בנפשו וצדקתו תהי לחטאה, כי אחריתו ריש ועני, וסופו
רעבון וחוסר כל.

129

Let not the blessing of the plain man have little value in thine eyes.

130

Let not the curse of the ordinary man have little value in thine eyes.

131

Be not like the upper doorpost, which is beyond the reach of men; but be like the lower doorpost, which, though trodden upon constantly, remains solid.

132

Be not sweet, lest you be swallowed.

A man should not be kind beyond reason, because undue advantage may be taken of his kindness.

133

Don't walk much, because walking is injurious to the eyes; do not sit much, because sitting is injurious to the heart; do not stand much, because standing is injurious to the heart. Spend one-third of your time in walking, one-third in sitting and one-third in standing.

129

אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך.

(מגילה ט"ו).

130

אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך.

(שם).

131

אל תהי כמשקוף העליון שאין יד אדם יכולה
ליגע בו, אלא כאסקופה התחתונה שהכל
דשין עליה, והיא במקומה עומדת.

(אדר"ג פי כ"ו).

132

אל תהי מתוק פן יבלעך.

(מבחר הפנינים).

133

אל תרבה בהליכה, שהליכה קשה לעינים, אל
תרבה בישיבה, שהישיבה קשה ללב, אל
תרבה בעמידה, שעמידה קשה ללב, אלא
שליש בישיבה שליש בעמידה וכו'.

(כתובות קי"א).

126

Do not prostitute thy daughter to become a whore. It is he who marries his daughter to an old man.

A man sins greatly when he marries his daughter to an old man. Since there can be no true love between a young woman and an old man, the young wife usually commits adultery.

127

Do not cook in the pot thy friend has used.

A man must not marry a divorced woman while her former husband is alive.

128

Don't dwell in a city whose chief magistrate is a physician.

Commonly, in ancient times, there was only one physician in a city. It was thought that the physician, being occupied with city affairs, would be unable to give proper attention to his patients.

126

אל תחלל את בתך להזנותה, זה המשיא
בתו לזקן.

(פנתריון ע"ו).

גדול עון הנותן בתו הבתולה לאיש זקן לאשה, כי לא
תוכל להיות אהבה שלמה ביניהם ולרוב תזנה אחרי בעלה,
ותחלל יצועו באישמת אביה.

127

אל תבשל בקדרה שבשל בה חברך.

(פסחים קי"ב).

אל יקח אדם אשה נרושה בחיי בעלה.

128

אל תדור בעיר דריש מתא אסיא.

(שם).

כל עתות הרופא תהיינה נתונות להיטיב מצב העדה
ולא ישים לב לאיש כי יפל למשכב.

123

A man must not allow Satan to speak from his mouth.

Our sages often used the word "Satan" to imply wickedness. Hence this was intended as a warning to the people to be careful in speaking wickedness.

124

No man while drinking one cup should have his eye on another.

A man who, while living with his wife, admires another man's wife commits a double crime. He is false to his wife and also to his friend.

125

Do not enter your house suddenly, much less the house of your friend.

To enter the house suddenly is the way of a spy. Also the people inside might become frightened at your sudden entrance.

123

אל יפתח אדם פיו לשמן.

(ברכות ס' א').

אל יוציא אדם דבר רע מתוך פיו.
 באור מלת שטן בדברי חז"ל הוא פעמים על איד
 ושבר, וכאשר חכמינו נשמרו מאד בכל מוצא שפתיהם
 מדבר בלתי טהור לכן הזהירו פה לכל יפתח אדם את פיו
 לדבר רע, וכאשר יאמר המשל: אל יציר איש את העזאזל
 על הקיר כי בא יבא ולא יאחר.

124

אל ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו בכוס אחר.

(נדרים כ').

אל יתעלם איש באהבים את אשתו ויכין רעיוניו
 לאשה אחרת, כי הוא זמה ועון פלילים, ובוגד בחברתו
 ואשת בריתו.

125

אל תכנס לביתך פתאום כל שכן לבית חברך.

(שבת י').

מדרך המוסר הוא לכל איש לכל יבא בחפזון אל תוך
 הבית לכל יבהלו ויחרדו היושבים פנימה אך ידפק על
 הדלת בראשונה למען ידעו מבואו.

120

It is better to eat onions and have a tranquil mind than to dine on poultry and be burdened with a troubled conscience.

A man is happier if he lives on plain food and is at peace than when he dines on rich food and is disturbed by a troubled conscience.

121

Eat the fruit and throw away the peeling.

A sensible man can learn from every man. Just as the farmer separates the corn from the straw, one can separate the useful knowledge from the useless.

122

The fat tail (of sheep) has its thorn.

Nothing in this world is so good or so strong that it has its weak points. Thorns are scattered on the most fertile ground. There is no pleasure without its accompanying pain.

120

אכל בצל ושב בצל ואל תאכל אוזין ותרנגולין
ויהא לך רודף עליך.

(פסחים ט').

אכל בצלים ושב בצל, ואל תאכל אוזים ותרנגולים
ולכך ייסרך בקרבך.
טוב לאכל ארוחת ירק אם אוכלה ישב במנוחה כתחת
צל רענן, מאכל ברבורים אכוסים אם רוחו תיסרהו כי לא
במשפט עשה אותם.

121

אכל תחלא ושדי שיחלא לברא.

(חגיגא ט"ו).

אכל הפרי ותשליך קליפתו החוצה.
האיש החכם יקה לקח מכל איש, וכאשר יבר האכר
את הבר מתוך התבן, כן יאסף הוא את הטוב והרע ישליך
הלאה.

122

אליה וקוין בה.

(ר"ה י"ז).

אין דבר טוב בתבל אשר אין כל רע בו, כי סרבים
וסלונים בכל משמני הארץ, אין עונג בלי נגע, ושמחה
בלי פגע.

117

There is a difference between him who does no misdeeds because of his own conscience and him who is kept from wrong-doing because of the presence of others.

The man who is kept from wrong-doing because of fear of being seen by others is not a man of God's choice. Only he is chosen of God who is kept from wrong because of his own conscience. Hence such a man is deserving of reverence.

118

Don't compare the man who is without bread to the man who has bread in his basket.

The man whose house is plentifully supplied is never in want, even though he does not make use of his supplies; whereas the poor man, whose house is bare, is always wanting. Thus always man desires that which he does not possess, and having become possessed of it, it becomes of no value to him.

119

Say of the dead what is creditable to the dead.

117

אינו דומה מתביש מעצמו למתביש מאחרים.

(תענית ט"ז).

האדם אשר ימנע מעשות רע בעבור בשתו מאחרים, איננו תמים דרך אשר חפין בו ד', כי דרכו הטוב אך בעבור תועלת עצמו; לא כן המתהלך במשרים יען כל רע תתעב נפשו, ועמל ואון לא ישרו בעיניו ויבוש מפני עצמו לעשותם הוא האיש אשר בחר בו ד', מדותיו טובות וישרות, ולו נאווה תהלה.

118

אין דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו.

(יומא י"ח).

העשיר אשר לחם וצידה בביתו לא ירעב אף אם לא יאכל מהם, לא כן המסכן אשר ביתו ריק מכל, נפשו רעבה תמיד, וכן הוא בכל דבר, כי לא ישאף אליו רק האיש אשר אין לאל ידו להשיגו, אולם בעיני בעליו כאין הוא נחשב.

119

אין אומרין בפני המת אלא דבריו של מת.

(ברכות נ').

114

**You cannot compare the enthusiasm
which is harmful to that which is
innocent.**

The prayers of innocent children are, in the eyes of God, of more consequence than those of sinful adults. As one of the sages said: "The world exists only through the enthusiasm of the school-children.",

115

**Do not compare the scholar who studies
by himself to him who is taught by a
teacher.**

The instruction received from a good teacher is more strongly implanted in the scholar's mind than if acquired from books. Hence it is better to acquire knowledge from a wise instructor than to obtain it from books.

116

**There is a difference between learning
one's lesson one hundred times and
learning it one hundred and one times.**

No man should be satisfied after having studied a subject a number of times. Each time he studies again the subject is more strongly fixed in his memory.

114

אינו דומה הכל שיש בו חטא להכל שאין
בו חטא.

(שבת קי"ט ב').

תפלת הילדים הנקיים מכל עון רצויה בעיני ד' יותר
מתפלת הגדולים המגואלים בחטא, ואמרו שם עוד, אין
העולם מתקיים אלא מהבל פיהם של תינוקות של בית רבן.

115

אין דומה הלומד מרב ללומד מפי עצמו.

(כתובות מ"ד).

הדבר היוצא מפי חכם יפעל יותר על לב השומע
מדברים הכתובים בספר לכן טוב ללכת את חכמים
להקשיב אמרות טהורות ולשמוע לקח מפייהם.

116

אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה
מאה פעמים ואחת.

(חגיגה ט' ב').

גם אם יהנה אדם בחכמה מאה פעמים לא יאמר די,
כי כל אשר יוסיף לשנותה תרבה להכות שרש בלבו ולא
תשכח ממנו לנצח.

110

One government cannot infringe upon the other by as much as a hair.

God controls all destiny.
No one will be deprived of his property while he is destined to possess it.
When God wills it, no merchant will lose his goods.

111

Man does not know whereby he may profit

112

No man is suspected of having done anything unless he has done it all or some of it.

113

The son of David, the Messiah, will come at a time when it will be difficult to procure fish for an invalid.

110

אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא.

(ברכות מ"ח).

לא תוכל מלכות אחת לנגוע ברעותה אף כשערה.
 עיני ד' בכל הארץ, והרבר הנכון לאחד מפאת נזרתו לא
 יוכל השני לקחת בטרם הגיע עתו ולא ישלח איש ידו
 במלאכת רעהו אף כשערה.

111

אין אדם יודע במה משתכר.

(פסחים נ"ד).

112

אין אדם נחשד בדבר אלא אם כן עשהו, ואם
 לא עשה כולו עשה מקצתו.

(מ"ק י"ח).

113

אין בן דוד בא עד שיתבקש דג לחולה ולא
 ימצא.

(סנהדרין צ"ח).

107

A man's prayers are not heard unless he put his soul into his hands. As it is said "Let us lift up our hearts in our hands unto God in heaven."

God does not ask for false praises, but a good heart, devoid of any false thoughts. As the Psalmist says: "God is near to all who call upon him—who call upon him in truth."

108

Shall they eat and shall we say grace?

In this world one labors with the sweat of his brow, while, without justice, the other enjoys the fruit of his labor.

109

Two cuckoos cannot sleep on one board.

107

אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן
 משים נפשו בכפו שנאמר נשא לבבנו
 אל כפים אל אל בשמים.

(תענית ז')

אין חפץ לד' באמרי רוח ותהלות שוא, אך לב נשבר
 ונרכה המרחיק כל מחשבה זרה ממנו, ונפשו בכפו אליו,
 גם אם דברו מצער הוא, כדבר המשורר: קרוב ד' לכל
 קוראיו לכל אשר יקראוהו ב א מ ת.

108

אינהו אכלי ואנן מברכי ?

(ברכות ט"ד).

הם יאכלו ואנחנו נברך ?
 האחד ייגע בזעת אפו והשני יאכל פרי עמלו בלא
 משפט.

109

אין שני זרזירים ישנים על דף אחד.

(ב"ר ס"ג).

שני עורבים לא יישנו על קרש אחד שאין שלום ביניהם.

104

When eating, refrain from speaking.

Do not speak while eating, because then the gullets are not clear and there is danger that injury may result from food lodging in the throat.

105

There is no death save through transgression, and there is no suffering save through sin.

Nothing in this world occurs without cause. All the evils which befall man are the results of his own doing. All illness is the result of man's neglect of his body.

106

No ordinance should be imposed upon a community unless the community is in a position to observe it.

It is within the power of the law-makers to create whatever laws, in their judgment, their times require. Hence they must be mindful to impose no ordinance which the majority of the community is incapable of observing.

104

אין משיחין בסעודה.

(תענית ח')

אין להרבות בדברים בעת האוכל, כי קני הצואר אינם ריקים אז, ונקל להזיק את נפשו, לבלוע עצם או פרוסה גדולה ולהחנק.

105

אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון.

(שבת נ"ה)

אין כל מקרה בתבל; וכל הרעות הבאות על האדם, ילידי מעשיו וצאצאי מפעלותיו המה, ועל פי רוב נראה כי בהוכח אדם במכאוב על משכבו דמו בראשו, כי העוה את דרכו ולא שמר בריאות גופו, ולא על ה' תלונתו.

106

אין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמוד בה.

(כבא בתרא ס')

כירי מחוקקי העם היושבים על כסאות למשפט לאסור אסר על העם כטוב בעיניהם, בראותם כי צורך שעה הוא, אולם עליהם לבחון, מרם עשותם אותו אם יהיה לאל יד רוב האנשים לשמרו.

102

A man can obtain knowledge only by sacrifice.

Good morals are the chief requisites in attaining knowledge. A man can become learned only by subduing his natural desires for pleasure and lust. To strengthen his mind, he must kill his body.

103

Knowledge cannot be assailed by the charge of uncleanness.

The fools and hypocrits are accustomed to charge with uncleanness of life the learned man, whose learning they can not successfully assail. Hence the sages say: "In criticizing a man for his learning, his personal character should not be abused."

102

אין דברי תורה מתקימין אלא במי שממית
עצמו עליה.

(גמין נ"ו).

המדות הטובות הן אבן הראשה לכל דבר חכמה ובינה ;
כי הנותן לתענוגים חילו ויתמכר למאויי תבל,
לא יוכל לבא אל היכל תושיה פנימה ואך אשר יתן ספר
כריתות לכל המדה ותאוה, ולא יקח מטוב הארץ רק השעור
ההכרחי אשר לא יהיה איש בלעדו, הוא יחזה באור פני
מדע, וזה הוא כונת המליצה הזאת אשר לפנינו, שאין
החכמה מתקימת אלא באיש אשר כל גופו כאין נחשב
בעיניו, כאלו מת ועבר מן העולם.

103

אין דברי תורה מקבלין טומאה.

(ברכות כ"ב).

תוכחת מגולה לבוערים בעם המקנאים בחכמי דורם
ומבקרים כל מעשיהם, ואחרי אשר אין צדיק בארץ אשר יהיה
נקי כצאתו מרחם אמו, לכן יתנו בקולם על כל איש לבל
יקרב אליהם לשמע תורת פיהם, לאמר הלא כזאת וכזאת
פעל, אלה מעלליו, מום בו ! טפשים, סכלים ! מה לכם
ולמפעלות החכם, אם בנתו זכה וטהורה, ואם גם עול עשה
הבזה תאבד חכמתו את הדרה ?

99

No man deceives while in his death agony.

A man can be trusted to tell the truth when in his last hour, though he may be deceitful while strong and healthy. The solemnity of his last hour upon earth will compel his better nature to show itself.

100

Do not enter a deserted place for three reasons:

You may be suspected of wrongdoing; the building may fall in, and again you may be beset by miscreants.

101

The blessing comes in things, the details of which are hidden from the eye.

A man in business, since there is no limit to the possible extent of his business, is more likely to be blessed in wealth than the employee at a limited salary. Though not much knowledge is had of the small dealer's business, he gradually adds to his property, whereas the employee at a limited salary, to keep up appearances, lives up to his income.

99

אין אדם משמה בשעת מיתה.

(ב"ב קע"ה).

יש להאמין לכל דברי איש הקרוב למות, כי לא עת
שחוק היא, ולא ידבר אז דברים ולכו כל עמו, כאשר
יעשה איש בריא, להתל ברעיו.

100

אין נכנסין לחורבה מפני החשד מפני המפולת
ומפני המזיקין.

(ברכות ג').

אל ילך אדם אל תוך מעי מפלה מפני שלשה דברים :
לכל יחשדוהו הרואים כי לעשות שם דבר רע מנמתו, אחרי
אשר מבלעדי זה מה מעשהו שם ? שנית לכל יפלו עליו
אבני קיר ויעשו בו פצע וחבורה או ימיתוהו ושלישית
לכל יביא רעה על נפשו, כי בבנינים השוממים האויר הוא
משחת ומעופש, גם ישכנו שם שודדים פראים או בריות
אחרות מזיקות.

101

אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין.

(תענית ח').

האדם אשר מחיתו קצובה במספר כסף לשנה, לא
יעלה על במתי העשר לעולם, ומצב אחד לו עד ימי זקנה
ושיבה ; ואף האיש הנושא ונותן ושכרו בלי נבול וחוס,
באסמיו תוכל לבוא הברכה כאשר עינינו רואות יום יום.

96

**It proves little when the favorite wife is
praised by her friends; but it is to her
credit when her enemies praise her.**

We do not give much consideration to the praise a man receives from his friends; but when a man's enemies speak well of him it is proof of the man's noble character.

97

**A fool does not feel a misfortune; the
flesh of a dead body is not pained by the
knife.**

The fool, by reason of his slothfulness, is as incapable of realizing the shock of a misfortune as a dead body the wound caused by the knife. But in much wisdom there is much grief, and he that increaseth knowledge increaseth sorrow.

98

**Knowledge can be secured only by
mnemonic signs.**

Every student, in order to successfully pursue his studies, should employ certain signs by which the subject he is studying can more readily be committed to his memory, for one of the sages said: "The children of Judah were guided by these signs and also were correct in the use of the language. For that reason scholarship remained with them longest."

96

אין שבחה של מטרונה בשעה שמתקלסת
מקרוביה, אלא בשעה שמתקלסת מצרותיה.
(דברים רבה).

לא תהולל האשה אם רעותיה ישבחוה, אך אם גם
שונאותיה יספרו תהלתה. תהלת האדם מפי אוהביו אינה
מעידה עליו, אולם אם שונאיו יודו על מעלותיו, עדות
נאמנה היא כי נכבד וגדול הוא.

97

אין שוטח נפגע, ואין בשר המת מרגיש באיזמל.
(ירושלמי תענית).

אין שוטח מרגיש ובשר מת לא יבין מכת חרב.
הסכל לא ירגיש בכל דבר רע אשר יאונה אליו, כאשר לא
ירגיש בשר המת את חתוך הסכין, ורק ברוב חכמה רב
כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאב.

98

אין תורה נקנית אלא בסמנין.

(שבת ק"ד).

עצה נכונה לכל דורש תושיה לבחור לנפשו אותות
מיוחדות לכל דבר חדש אשר ילמד, למען יהיה נגד עיניו
תמיד, וכן אמרו חז"ל: בני יהודה דדייקו בלישנא ומתנחי
להו סימנא נתקיימה תורתן בידן.

93

No man is expected to admit that he is wicked.

If a man should announce himself as a criminal he must not be believed, for who is so foolish to confess the commission of a crime when no witnesses were present? Should a man voluntarily admit a crime, it must be assumed he has some concealed motive in doing so.

94

A transgressor cannot plead to have been only a messenger.

When a man transgresses he can not justify himself by alleging to have done so at the instigation of others. It will be no excuse to say that treacherous friends led him into doing it.

95

A man sees nothing but the trend of his thoughts.

When the Talmudists saw that fools rejoiced in pleasant dreams and became fearful of horrid dreams they said: "Dreams are only visions of your mind in which thoughts are combined. They are born of your imagination. Hence do not believe in dreams and do not waste time in pondering over their meaning."

93

אין אדם משים עצמו רשע.

(סנהדרין ט"ו).

אם יספר אדם מדבר תועבה אשר עשה לברו, אין לתת אמון לדבריו, כי מי פתי ירשיע את נפשו ויגלה ערותו בקהל אם אין עדים מעידים עליו? אין זאת כי אם לאיזה תועלת נסתרה מחשבתו, לכן אין לשמע לקול דבריו.

94

אין שליח לדבר עבירה.

(בבא קמא ע"א).

לא יוכל האדם להצדיק את נפשו בעשותו דבר עול לאמר: לא ברצון נפשי פעלתי און, אך רעי שלחני ובמצותו עשיתי זאת, כי בזה לא יכפר עונו, כי מי הוא צוה אותו לשמע בקולו?

95

אין מראין לו לאדם אלא מהרהווי לבו.

(ברכות נ"ה).

אין להאמין בהלומות כאשר יעשו הפתאים המלאים דאגה ועצב בראותם חלום רע בתנומות עלי משכב, ושמחים אלי גיל בחזותם מחזה טוב, כי החלום הוא אך מרעיוני אדם ביום, זרע שקר, יליד כה הדמיון המרכיב עשתנות שונות ויארוג מהן מחברת שוא, ואין שוה בנזק הזמן לתת לב לדברי ריק והבל כאלה.

90

No one is as poor as the ignoramus.

The scholarly man, even if poor in purse, is not poor, because his knowledge aids him to bear his poverty. The ignorant man, even if rich, is, by reason of his lack of knowledge, considered poor. As the sages said: "The ignoramus, even if wealthy, is poor and unhappy all his days."

91

Where wealth is in order, poverty is out of place.

One cannot act like the rich and be economical like a poor man. He who deserves to enjoy the luxuries of the rich cannot be miserly in the expenditure of his money.

92

An accuser can be no defender.

If one who is the prosecutor should later appear for the defendant it would be of no help to the defense and also discreditable to himself. The multitude would look upon his actions as duplicity.

90

אין עני אלא בדעת.

(נדרים מ"ד).

האיש אשר רוח תבונה בקרבו לא יחסר כל טוב גם אם אין הון ועשר בביתו וחכמתו תחייהו, אך האיש אשר ריקה נפשו מכל חכמה ודעת הוא העני האמתי וגם בכל עשרו מד היא מערכו וכן אמרו חז"ל: כל ימי עני רעים זה שרעתו קצרה.

91

אין עניות במקום עשירות.

(כתובות ק"ו ב').

הכל יפה בעתו; ובעת אשר נאבה לקחת חלק מאחד תענוגי התבל ומחמדיה, אין לנו לקמץ כספנו, כי זה דרך הפכפך להתענג כעשיר ולאחוז בדרכי עני.

92

אין קמיגור נעשה סניגור.

(ר"ה כ"ו).

המלמד חובה לא יוכל להיות מלמד זכות אחר כך. המאשים את רעהו בדבר חטא ופשע, אל יצדיקו אחריו, כי מלבד שלא יואיל לעמיתו ירע עוד לנפשו, כי יחשבוהו להפכפך או לחנף ומרע.

87

Never leave any opening in the path of an honest man, much less for a thief.

Even a righteous man is liable to yield to the temptation of being fraudulent, much more a man who is dishonest. Hence, be always on your guard and use special care when in the neighborhood of thieves.

88

A head separated from the body is as useless as a body deprived of its head.

The master and his servant are dependent upon each other. Without a chief to rule and direct, the servant could accomplish nothing; and, again, the master could not put his plans into execution without the work of his servants.

89

No monuments are erected for the righteous; their deeds perpetuate their memory.

The multitude needs monuments that it be remembered, whereas the great and the righteous are remembered by their deeds, which are engraved upon the hearts of succeeding generations.

87

אין נותנין פרצה לפני כשר וכל שכן לפני גנב.
(ילקוט איו"ב).

אין להניח חור בבית לפני איש ישר ואף כי לפני גנב, קשה מאד לכל איש לעמוד בנסיון ולכבוש את יצרו הרע, ואף הישר הולך יוכל להכשל אם עת מצוא לפניו לחטא; לכן ראוי לכל איש לשום עין על כל מעשיו לכל יתן יד לפושעים למען יונו אותו.

88

אין נסיב גופא מה רישא טב?

(ב"ר פ"ה).

אין אזיל רישא מה גופא טב?

(ילקוט ויחי קס"ב).

אם הלך הגוף מה מועיל הראש?

ואם הלך הראש הגוף מה מועיל?

גוף בלי ראש וראש בלי גוף שניהם כאחד לא טובים, ולא יוכל להיות האחד בלתי רעהו, לכן בל יתפאר האדון על עבדיו כי כאין הוא זולתם, והעבדים יסורו למשמעת אדוניהם כי לא יכוננו בלתי.

89

אין עושין נפשות לצדיקים מעשיהן הן הן
זכרוניהם.

(ירושלמי שקלים).

לאיש ההמוני צריכים לעשות נפשות וציונים על קברו, למען ישאר זכרו לדור אחרון על עפר יסומו, לא כן הצדיקים אשר מפעלותיהם הטובים חקוקים על לבות בני איש לזכר עולם, למותר להם נפשות. ציוני עץ ואבן עדים אלמים חמה, כי שמם יעמד לדור אחרון בלעדם.

84

Do not take an example from fools.

The fool's way is never commendable, and even when he succeeds sometimes, it is because of God's protection.

85

Do not celebrate two feasts at a time.

We should be moderate in everything. Even in feasting and rejoicing should we not overstep the mark, as intemperance might have evil effect on us.

86

Don't attack a dead lion.

To cast aspersions on the character of a great man who is dead is wrong, because the dead are unable to defend themselves; and he who criticizes shall not boast of success if his attack is not answered.

84

אין מביאין ראייה מן השומים.

(גדה ל')

כל דרכי איש ישר בעיניו, לכן אין לנו ללמוד ממנו
זלעזות כמעשהו, ואף אם הצליח בו, כי אין זה מפני ישר
דרכו אף משום: שומר פתאים ה'.

85

אין מערבין שמחה בשמחה.

(ילקוט ויצא כ"ה).

חוק ומשפט לכל דבר, וגם כל ענג ושעשוע צריך
להיות במדה ובמשקל, ואף השמחה אם נשבע הרבה ממנה
ונפרוץ הנבול תהי לזרא לנו.

86

אין משיבין את הארי לאחר מותו.

(נמין ב"ה).

אין מדרך המוסר להלחם עם איש אשר אין לאל ידו
לצאת לקרב נגדנו, ולשוא יתפאר המבקר דברי איש חכם
אשר כבר עזב את ארץ החיים, כי יוכל היות כי לו היה
בחיים חיותו הצדיק את דעתו והוכיח לו כי הצדק אתו.

81

The wisdom of the woman is her spindle.

It means that the destiny of the woman is to be of assistance to her husband, to manage the house-keeping and nothing else.

82

The verdict of the judge shall be formed only by the evidence brought before him.

An honest judge renders his decision only by the proofs before him, not by suppositions and conjectures, because they might be erroneous.

83

No man likes his colleague in profession.

As a man dislikes his own profession, so he despises the man who is occupied by the same profession, and he also hates him through jealousy. Therefore, two colleagues in profession are not to be believed when they criticize and blame one another.

81

אין חכמה לאשה אלא בפלך.

(יומא ס"ו).

תעודת האשה בתבל איננה רק להיות עזר לבעלה
ולהשגיח על צרכי הבית והליכותיו, ואין לה לדרש בחכמה.

82

אין לו לדין אלא מה שעניו רואת.

(גדה ב').

אין לשופט ישר לחרוץ משפטו לפי השערותו, כי
משענת קנה רצוץ היא וכזבת, כי אם למראה עיניו
ממעשה העול, ולמשמע אזניו מעדים נאמנים יצדיק את
הצדיק וירשיע את הרשע.

83

אין לך אדם אוהב בן אומנתו.

(ילקוט תהלים תרנ"ו).

המלאכה אשר יאחז בה האדם היא בזויה אצלו, ולכן
יקל בעיניו רעהו העשה גם הוא בה; גם שונא הוא לו
מפני קנאתו בו; לכן אין להאמין לדברי שני בעלי מלאכה
אחת, אם אחד ישום דפי ברעהו.

78

**God does not oppress his creatures with
tyranny.**

He affords them every opportunity of penitence and often gives warning of the threatening visitation that they may avert it by abandoning their evil ways. Let this course of our great Master be our model, that we temper our wrath and moderate our vengeance.

79

**A grasshopper does not satiate a lion, and
a ditch cannot be filled up with its own
earth.**

A nation cannot exist economically on its own resources of living unless it be through an intercourse with other nations, because God created the man to lead a social life, and not to separate himself as a recluse.

80

**A prisoner cannot free himself from his
place of confinement.**

This is because a man can be of help to another man rather than to himself; even as a sick physician must consult another physician. No man should refuse to assist his neighbor.

78

אין הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו.

(עבודה זרה, ג').

ד' לא יחפש לו עלילות על יצוריו.
 יושב בשמים לא ירדה בברואיו בפרץ ואכזריות חמה,
 כי אם בחמלתו עליהם יזהירם אחת ושתים טרם יענישם
 על פשעיהם, לכן אל יפלא בענינו בראותנו כי דרך רשעים
 צלחה.

79

אין הקמץ משביע את הארי, ואין הכור
 מתמלא מחוליתו.

(ברכות ג').

החנב לא ישבר רעבון האריה, והעפר אשר פנו מאת
 הכור לא יספיק לסתום אותו.
 אנשי ארץ אחת לא יוכלו למצא מחיה זה מזה אם
 דבר אין להם עם יושבי ארצות אחרות; והאלהים עשה
 את האדם להביא ממרחק לחמו.

80

אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

(ברכות ה').

האדם לא יוכל להושיע לנפשו לבדו מבלי עזרת רעהו,
 כאשר לא ימצא הרופא, בנפלו למשכב, מזור למחלתו
 בלתי אם ידרש ברופאים; לכן אל ישב אדם בדר ובל
 ירחק מחברת בני אדם, כי לא יוכל האדם להיות על פני
 האדמה רק אם איש אחיו יעזורו.

75

**The Merciful does not judge away life
without premeditation.**

In His mercy, He does not pronounce death sentence upon the sinner at first, but deals with him gently, and is lenient even in punishing him. We should adopt His way in dealing with our fellow creatures, that mercy, not severity, should guide our actions.

76

**Iniquitous deeds redound upon their own
perpetrators.**

Every sin carries its own punishment with it. For instance, the debauchee lives a fast life and ends it quickly, and the spendthrift rushes into his premature ruin. As the prophet says: "Thine own wickedness correct thee, and thy backslidings shall reprove thee."

77

**If the leaves are bitter, the vinegar made
thereof is very sharp.**

According to an often proven rule, children take after their parents.

75

אין בעל הרחמים פוגע כנפשות תחילה.

(ויקרא רבה ק"ט).

האל ברחמיו לא ישפוט את החוטא משפט מות
בראשונה, כי אם יתהלך עמו בחסד ואף ענישו הוא במחלה,
לכן ראוי לנו בני אדם ללכת בדרכיו לרחם על אחינו, וגם
כאשר ניסרם על פשעם בל נכם מוסר אכזרי, ונרדה במ
במקל נועם ולא במקל חובלים.

76

אין דעובדין בישין למריהון קשין.

(איכה רבה נ"ו).

המעשים הרעים מזיקים לבעליהם.
מקרב החטא לברו יצא העונש. הרודף זנונים ימות
בלא עתו כי נתן לנשים חילו, שופך דם האדם באדם דמו
ישפך וכדומה וכן אמר הנביא : תיסרך רעתך ומשובותיך
תוכיחך.

77

אין דעוליתא מרירן כסימא חמיעא.

(איכה רבתי, שם).

אם העלים מרים הם, אז החומץ הנעשה מהם חזק.

72

No man commits transgression unless his mind is deranged.

For his passion blurs his prospective, impairs his reasoning power and renders him incapable of comprehending the consequences of his follies and evil-doings.

73

No lion is roaring out of a heap of straw, but out of a heap of meat.

It indicates that abundance and gluttony, not want and destitution, lead to sin. As it is written: "When Israel became fat, he became turbulent."

74

No woman is getting envious without another woman being the cause of it.

Even the worst quality effects some good. Jealousy, considered harmful and destructive, sometimes directs the activity of man into useful channels, as jealousy of scholarship furthers study, investigation, research, etc.

72

אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנסה בו
רוח שמות.

לוא יפלס הרשע את מעשהו במאזני דעת וישים נגד
עיניו את הנזק אשר יגיע לו מרשעתו, לא חטא; אך תאותו
תשמין את לבו ותעורר עיני בינתו, וכן אמרו חז"ל עבירה
מיטמטמת לבו של אדם.

73

אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן, אלא מתוך
קופה של בשר.

(ברכות ל"ב).

האיש אשר מחיתו בצמצום לא יחטא, אך העשר וחיי
ענג יולידו פשעים כמו שנאמר: וישמן ישורון ויבעט
(דברים ל"ב).

74

אין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה.

(מגילה י"ז).

אין דבר בתבל אשר יהיה כלו רע; למשל הקנאה היא
מדה רעה מאד, וכל איש ידמה כי אין כל טוב בה, ובכל
זאת תועיל לפעמים להיטיב מעללי איש, כי בהיות לאיש
שתי נשים כל אחת מקנאת ברעותה למלא רצון בעלה יותר
מחברתה לשאת חן בעיניו; קנאת חכמים וסופרים תרבה
חכמה וכן בכל דבר.

69

**No man can dwell together with a serpent
in one house.**

We shall not blame a man who divorces his insufferable wife, for who can dwell with a serpent in the same abode.

70

**No man hurts his finger here below, unless
order is given from above.**

It means: Nothing happens by mere chance; even a seemingly insignificant occurrence is ordained by Divine Providence.

71

**No man shall be held responsible for words
uttered by him when he is in affliction.**

Because when in trouble a man may say things which otherwise might remain spoken.

69

אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת.

(כחובות ע"ב).

לא יוכל האדם לשבת עם נחש בכלוב אחד.
אין לנו להאשים איש המגרש את אשתו הרעה, כי מי
זה יוכל להיות יחד עם נחש בבית אחד? —

70

אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין
עליו מלמעלה.

(חוליו ז').

עיני ה' משוטטות בכל הארץ ואין כל מקרה ופגע
בתבל, אף הקטנים מאד, אשר יהיו בלתי פקודת ה'.

71

אין אדם נתפס על צערו.

(ב"מ ט"ז).

אין לענוש את האדם על הדברים אשר יוציא מפיו
בעת מכאובו כי מינונו וצרת לבבו דבר.

66

If thou hast not lifted up the shreds of the broken pot, thou hadst not found the pearl underneath.

The originator of an idea in science or art deserves the credit, and not he who afterward completed the idea; because it is easier to cleanse a well already dug than to open a new one.

67

A writer cannot be a warrior, and a warrior cannot be a writer.

No man can devote himself to study and to a profession at once, and he that takes up the one is to abandon the other.

68

The girdle shows who its wearer is.

By his garment we can determine who and what the man is.

66

אי לאו דדלאי לך חספא, מי הוית משכחת
מרנניתא תותיה?

(יבמות צ"ב).

אם לא הרימותי לך החוס, האם מצאת המרנלית
תחתיו?

האיש המוצא הרעיון הראשון לכל דבר חכמה או
מלאכת מחשבת, לו היתרון ולו יאתה תהלה, ולא אל הבאים
אחריו אשר יבואו הדבר ההוא לתכלית השלמות, כי אחרי
נפתח המקור נקל לטהר מימיו ולעשותם מזוקק שבעתים.

67

אי סיפא לאו ספרא, ואי ספרא לאו סיפא.

(ע"ז י"ח).

הסופר לא יוכל להיות איש מלחמה, ואיש מלחמה
לא יוכל להיות סופר.
אין לאל יד איש לאחוז בתורה ומלאכה יחד, והפונה
לאחת מאלה מוכרח לעזוב השניה.

68

איזורו מוכיח עליו.

(חולין קי"ח).

הגורו יעיד עליו.
בבגדי האיש נוכל להכיר מי ומה הוא. כמשל החמוני:
לפי בגדיו יקדמו פני איש ולפי שכלו ילוחו.

63

In spite of all the injury the Egyptians did to the Jews, the Mosaic law treats them leniently, as is proven by the Bible saying: "Thou shalt not abhor an Egyptian, because thou wast a stranger in his land."

64

Let salt food come at the end of all your meals, and let water follow all artificial drinks. In this way your body will not be exposed to ill health.

65

If the peasant should even become a king, he would not remove his basket from his neck.

This means: A man can hardly lay aside a habit that has mastered him for many years.

63

אחר כל הרעות שעשו המצרים לישראל הם
הכתוב עליהם ואמר: לא תתעב מצרי כי
גר היית בארצו.

(דברים רבה).

64

אחר כל אכילתך אכל מלח (געזאלצענעם)
ואחר כל שתיתך שתה מים ואי אתה
ניזוק.

(ברכות מ').

65

אי חקלאי מלכא להוי, דקולא מצואריה לא נחת.

(מגילה ז').

גם אם יהיה האכר למלך, לא ירד הסל מעל צוארו.
דבר שהורגל בו האדם מימי נעוריו לא יסור ממנו
לעד כי „ההרגל על כל דבר שלטון“.

60

Who is rich? He who enjoys his riches.

A man who, though not very rich, is content with his earthly lot and enjoys his possessions, is truly rich. On the other hand, the immensely rich man, who never feels satisfied with his acquisitions and whose only endeavor is to increase his possessions, has no advantage over the poor man, since his riches do not allow him more than to look upon them.

61

Who is a wise scholar? He who observes his own impropriety (shortcomings).

It means: He who earnestly desires to acquire knowledge and wisdom shall humbly try to learn wherever he can and consider himself an improper and imperfect being that needs the help of others.

62

If one brother choose for wife a woman not of equal social rank, then the other brothers should carry a bowl of fruit to the middle of the street and, breaking it, exclaim: Brethren of Israel, our brother took for wife a woman not his equal in social rank, and we fear his children will have intercourse with our children. Let this, then, serve as a warning to you.

60

איזה עשיר? כל שיש לו נחת רוח בעשרו.

(שבת כ"ה).

האיש אשר אין עושר רב לו אם אך ימצא נחת
בעמלו וישמח בחלקו, לו עשיר יקרא; ולעומתו גם הצובר
כחול כסף ועפרות זהב לו דל הוא אם נפשו לא תדע שבעה
ותאות הבצע לא תשקט בקרבנו, ולא נופל הוא מהמסכן,
כי מה יתרון לו מחילו? הלא אך ראות עיניו! —

61

איזה תלמיד חכם? הרואה מריפה לעצמו.

(חולין מ"ד).

אם יש את נפש האדם לרדת עד תהום החכמה,
ולחשא שפוני טמוני תושיה עליו להרחיק כל נאווה ונאות,
להתאבק בעפר רגלי חכמים, ולשמוע לקח מכל אדם,
ולראות את עצמו כטריפה וברייה בלתי
שלימה הצריכה לעזר אחרים.

62

אחד מן האחים שנשא אשה שאינה הוגנת
לו באים בני משפחה ומביאים חבית מלאה
פירות ושוכרין אותה באמצע רחבה
ואומרין: אחינו בני ישראל שמעו, אחינו
פלוגי נשא אשה שאינה הוגנת לו ומתייראין
אנו שמא יתערב זרעו בזרעינו בואו וקחו
לכם דוגמא לדורות.

(כתובות כ"ה).

57

If one of the brothers dies, all the brothers should tremble. If one of a society dies, all its members should tremble.

A society or a family is likened to a heap of stones: if thou takest out one, the heap is destroyed.

58

He is among the cucumbers and she is among the pumpkins.

If he is committing adultery and his wife is indulging in the same vice, he cannot reproach her with her faults, as he himself deserves a similar reproach.

59

With the day's progress the sickness increases.

A patient feels worse in the evening than in the morning.

57

אחד מן האחים שמת ידאגו כל האחים, אחד
מבני החבורה שמת ידאגו כל החבורה.

(ר"ר ב"ג).

חבורה ומשפחה דומין לכיפת אבנים אתה נוטל
ממנה אבן אחת וכולה מתרועעת.

58

איהו בקרי ואתתיה בבוציני.

(סוטה י').

הוא בין האבטיחים ואשתו בין הקשואים.
אם הבעל הוא רודף זנונים גם אשתו מנאפת, ולא
יוכל להוכיחה על פשעה ולגעור בה, כי פשעו בקרבנו ידע
וחטאתו נגדו תמיד.

59

אידלי יומא אידלי קצירא.

(ב"ב ט"ז).

עלה היום עלה החולה.
לעת ערב תכבד המחלה על השוכב על ערש דוי
מאשר היתה ביום.

53

Woe to the king who was fortunate in his youth, but unfortunate in his old age.

In the time of youth we can easily endure adversities and misfortunes and overcome them, but in old age the least mishap throws us down and we cannot recover.

54

Who is wise? He who learns from all men, as it is said: From all my teachers I have gotten understanding.

55

Who is mighty? He who subdues his passions, as it is said: He that is slow to anger is better than the mighty, and he that ruleth over his spirit than he that taketh a city.

56

Who is honored? He who honors others, as it is said: For them that honor me I will honor, and they that despise me shall be held in contempt.

53

אוי למלך שבקטנותו הצליח ובזקנתו לא הצליח.

(ילקוט איכה).

בימי הנעורים נקל לשאת עול כל צרה ופגע ולהתגבר עליהם. לא כן ימי זקנה ושיבה כם ירבץ האיש אף תחת משא מקרה קטן ולא יוכל לו. לכן טוב לראות את הנולד ולאסוף מעט מעט מיגיע הנעורים למען יהי משען ועזר בעת הכלח.

54

איזהו חכם? הלומד מכל אדם, שנאמר, מכל מלמדי השכלתי.

(אבות).

55

איזהו גבור? הכובש את יצרו, שנאמר: טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר.

(אבות).

56

איזהו מכובד? המכבד את הבריות, שנאמר, כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

(אבות).

51

**Woe to the old men whose houses were
destroyed when they advanced in years.**

It teaches that every one, according to his ability, shall arrange matters so that he may be cared for in his old age, when he is too weak to stand want and destitution.

52

**Woe unto the people who see and do not
know what they see, stand and do not
know upon what they stand.**

It is our destiny to learn to comprehend the greatness and almightiness of God by his magnificent works and wise guidance of the universe. As the Psalmist says: "The heavens announce the glory of God and the firmament proclaims the works of His hand." Therefore, our sages denounce the people who obdurately refuse to seek for wisdom as men who see and know not what they see, stand and know not upon what they stand.

51

אוי להם לזקנים שבזקנותם חרב ביתם.

(ילקוט איכה).

כל איש ידאג להכין לו מחיה נאמנה לימי שיבתו,
כי צרה ויגון בעת הזקנה קשה מאד לסבול מבעת הנעורים
כל עוד כחו במתניו.

52

אוי להם לבריות שרואות ואינן יודעות מה הן
רואות, עומדות ואינן יודעות על מה עומדות.

(חגיגה י"ד).

תעודת האדם בתכל היא לחזות מעשי ה' וגבורותיו
ולדרוש בחכמת הטבע ותעלומותיה לבל יהיה כבהמות
שדי, כי אך אז יגדל כח ה' בעינינו בשימנו עין על יקר
תפארת פעליו ורב חכמתו אשר ידיו כוננו וכן אמר
המשורר: השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידיו מגיד
הרקיע. לכן צעקו הו"ל חמס על האנשים המאנים לדרוש
בחכמה, רואים ואינן יודעים מה הם רואים, עומדים ואינם
יודעים על מה הם עומדים.

49

**If thou art a mighty man, here is the bear;
get up and kill him.**

Refrain from bragging and self-praise. Thou mayest be asked to prove thy words.

50

If he is a man of learning, good; if he is a man of learning and of noble birth, very good; if he is of noble birth but not a man of learning, the fire may consume him.

Thus our sages delivered a satirical lashing to those ignoramuses who were boasting of their noble ancestry, saying: Your ignorance renders you unworthy of your noble birth, as you misused the opportunity of acquiring an education, an opportunity seldom offered to the lower born; therefore, you are more to blame than the latter. Another sage said: To him who has no self-nobility (personal worth) his noble birth is of no value at all.

49

אי את נבור, הא דובא קמך קום קפחיניה.
(בראשית רבה פ"ז).

אם נבור אתה הנה הדוב לפניך קום נצההו.
אל יתהלל אדם בתהלת שוא אם ידע כי יבוש ופניו
יחורו כאשר נדרש ממנו להוכיח לו אם כנים דבריו.

50

אי בר אורין הוא יאי, אי בר אבהן ובר
אורין הוא יאי ויאי, אי בר אבהן ולאן בר
אורין אישא תיכליה.
(מנחות נ"ג).

אם בן תורה הוא יפה, אם בן אבות (מיוחס) ובן
תורה הוא יפה ויפה, ואם בן אבות הוא ולא בן תורה אש
תאכלהו.

חכמינו ז"ל בראותם כי רבים הם אשר לבם צפון
משכל, ריקים מכל חכמה ומדע וכל גאותם ורום לבם הוא
כי מחלצי אפרתים יצאו, וצועקים לאמר: הלא מיוחסים
אנחנו, הביטו אל צור חוצבנו ואל מקבת בור נוקרנו
לענו להם ויאמרו: אל יתהלל אדם באבותיו הגדולים אם
הוא בעצמו ריק מכל תבונה ונהפוך הוא כי חטאת בן
נכבדי ארץ, אם נבל הוא, גדולה מחטאת בן שפל, כי את
אבותיו הוא מחלץ, כי מי עצר בעדו לבל ילמד חכמה
ודעת? ואמר החכם: מי שאין לו יחס עצמו לא יועילנו
יחס אביו ואמו (בן המלך והנזיר ב')

46

**If thou liftest up the burden I will do it
with thee, otherwise I will not.**

No man likes to go into an enterprise if there is any risk of loss, unless another man joins him as a partner.

47

**New ideas are always brought out in a
meeting place of students.**

He who seeks to enjoy the discourse of the wise men will always be rewarded, even if he be a man of scholarship himself, for at the meeting of intelligent men ideas usually come to light never known before.

48

**We need the spicer, we need the tanner.
Hail to the spicer, woe to the tanner.**

Human society cannot dispense with any profession, and the tanner is just as useful as the spicer. Nevertheless a man chooses a clean profession.

46

אי דלית דורא דלינא ואי לא — לא דלינא.

(בבא קמא צ"ב).

אם תרים אתה את המשא ונשאתי עמך אף אני, ואם
לא — לא אשא.
אין אדם רוצה להכניס ראשו בדבר שיש בו חשש
היוק ממון אלא אם כן חברו משתתף עמו.

47

אי אפשר לבית המדרש בלא חדוש.

(חגיגא נ')

ההולך לשמוע דברי חכמים ימצא תמיד שכר
בעמלו, וגם אם רוחו מלא חכמה ודעת לא יצא מאתם
בלי כל דבר חדש, כי בשבת נבונים יחדיו יגלו שפוני טמוני
תושיה שלא נודעו לפניהם.

48

אי אפשר לעולם בלא בשם ובלא בורסקי.
אשרי מי שאומנתו בשם, ואוי לו למי
שאומנתו בורסקי.

(קידושין ב"ב).

התבל לא תכון בלי רוכל ובלי מעבד עורות,
אשרי הרוכל ואוי למעבד עורות.
באמת כל מלאכה ועבודה נחוצה לבני אדם,
והמעבד עורות מועיל לחברה האנושית כאשר יועיל לה
מוכר הבשמים; אולם בכל זאת ראוי לכל איש נבון
לבחור לו מלאכה נקיה ונאה.

43

The bad guest says: All I ate and drank here is insignificant, as the host prepared everything for his own family only.

Egotism and misapprehension of loving kindness is demonstrated by these words.

44

Give much or give little, but let thy heart be turned heavenward.

Every charity, as every virtuous deed, is valued by its quality, not by its quantity. A pretty gift, if affected by pure benevolence, is more commendable than charity given lavishly, but originated through pride and by the desire of notoriety.

45

If the son of thy sister be appointed to a collector, then shun him; do not pass before him when thou meetest him in the street.

A tax collector does not recognize and spare even his father and brother, therefore, thou must beware of him more than of a stranger, because he knows thy financial standing and may try to extort money from thee.

43

אורח רע מהו אומר: וכי מה אכלתי משל
בעל הבית? וכי מה שתיתי? לא טרח בעל
הבית אלא בשביל אשתו ובניו.

(ברכות נ"ח).

בדברו כה יגלה את רוע לבו ומשלם רעה הוא
למיטיבו ומחוננו.

44

אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון
לבו לשמים.

(ברכות ה').

כל מדה טובה ונכונה איננה לפי כמותה כי אם לפי
איכותה, וטוב הנותן נדבה קטנה לעני בלב תם, מהנותן
צדקה הרבה אך בעבור התנאה, או טוב המתפלל מעט
במחשבה טהורה מהמרבה בתפלה ולבו כל עמו.

45

אי בר אחתך דילא ניהו חזו בשוקא קמיה
לא תחלוף.

(יומא י"ח).

אם בן אחותך נתמנה לגובה המס, כשתראהו בחוץ
שטה מעליו ואל תעבור לפניו.
אם הפקר אדם להיות גובה המס גם אחיו לא יוחן
בעיניו, את אביו לא יראה, את אחיו לא יכיר; לכן עליו
להזהר מפניו יותר מאיש זר כי הוא יודע מעמדו ועשרו
ומבקש עליה לגבות ממנו ממון.

40

If thou hast more water, put in more flour.

The more exalted your position the more obligation you are under; the more your riches grow the more charitable you are to be; the more you advance in years the more wisdom you are to acquire, etc., etc.

41

We also are trees.

Trees burn still, but thorns crackle loudly when consumed by fire. The true sage, although possessed of profound wisdom, never commends himself. Not so the fools; they sing their own praise to the great multitude. Therefore the wise say: We are trees, too; we have the quality of trees.

42

The good guest says: How greatly is the host troubled on my account! How much meat and wine he placed before me He underwent all this trouble for my own sake only.

In saying this he is showing his recognition and his gratitude for the generosity bestowed upon him.

40

אויספּת מיא אוסיף קמה.

(ב"ר ס"ב).

הוספת מים הוספת קמה.

לפי רבות כל דבר תרבינה החובות המוטלות עליו.
 נדבת כסף אשר יתן אחד העם לאיש עני לא תחשב
 לצדקה לאיש עשיר אשר הון ועושר בביתו, כי אם
 הרבית כסף הרבה צדקה. דבר חכמה אשר יהולל בה צעיר
 לימים אל יתפאר בה בא בשנים כי הרבית שנים הרבה
 חכמה! וכן בכל דבר.

41

אוף אנן קיסין.

(קהלת רבה).

גם אנחנו עצים.

כל העצים לא ישמיעו קולם בעת הם בווערים, אולם
 הקוצים ירעשו בקול סאון עת יעלו על מוקד אש ועל
 זה אמר גם אנחנו עצים, אף אנחנו דרך העצים לנו, כי
 החכמים לא ישמיעו בחוץ קולם ואתם תלין חכמה, לא
 כן הכסילים, הם יקראו בראש הומיות את תהלתם.

42

אורח טוב מהו אומר: כמה טרחות טרח
 בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה
 יין הביא לפני, כל מה שטרח לא טרח אלא
 בשבילי.

(ברכות נ"ח).

ברברו כה יביע רגשי תורתו לאיש חסדו על כל
 הטוב אשר היטיב עמו ועל כל החסדים אשר עשה עמו.

37

This nation is likened to the dust and is likened to the stars, because if they descend it is to the dust, and if they ascend it is to the stars.

The history of our wanderings through the exile corroborates this saying.

38

They say to the bee: Neither thy honey nor thy sting.

It is vain hope to obtain some real good from evil men, for the benevolence they bestow upon us is not without its evil. Therefore avoid both.

39

Be moderate in praising a man when he is present, but give him full credit when he is absent.

Otherwise the praise, however sincerely meant, will be considered exaggerated and hypocritical.

37

אומה זו משולה לעפר ומשולה לככבים : כשהן
יורדין, יורדין לעפר וכשהן עולין, עולין עד
לככבים.

(מגלה ט"ז).

38

אומרים לצרעה לא מדובשך ולא מעוקצך.

(תנחומא פ' בלק).

אומרים אל הרבורה אינני הפיץ הדבש שלך, ואל
תפצעני בארסך.

אל יפתה אותנו לבנו להתחבר לאדם רשע ורע
מעללים בעבור דבר טוב אשר נקוה להשיג ממנו, כי
תוחלתנו תשאר מעל. לחמו ראש פתנים, ויינו חמת
תנינים, צא צא נאמר לו.

39

אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכלו
שלא בפניו.

(עירובין י"ח).

השמר לך פן תרבה בתהלת איש בפניו, כי לחנף
יחשב אותך ואף אם מקרב לב טהור יצאו הדברים לא
יאמין בך והיית בעינו כמתעתע.

34

**Woe to the man whose defender becomes
his accuser.**

Evil is the condition of the man whose wrongdoings are admitted by his own counsel.

35

**Woe is to me from my creator; woe is to
me from my natural impulse.**

Two forces are striving for supremacy within man. The spiritual force strives to perform the sacred duties ordered by the divine Maker, while the sensual part cries for earthly delight. Dominated by these two forces, one said: "Woe is to me because of the one, and woe is to me because of the other, for in trying to serve both I satisfy neither."

36

**Woe to the wicked and woe to his neighbor;
good to the righteous and good to
his neighbor.**

We recognize the man by the company he is associated with, since people of similar dispositions agree well with one another.

34

אוי לזה שסניגורו נעשה קמיגורו.

(ילקוט ישעיה).

אוי לאיש אשר מצדיקו נעשה מרשיעו.
 רע לאיש שהמליץ המצדיק אותו במקום המשפט
 יודה בעצמו עלי פשעו.

35

אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי.

(ברכות ס"א).

האדם בחייו הוא עבד לשני אדונים. הנפש תשאף
 למלא רצון יוצרה, והגוף מתאוה למחמדי התבל ותענוגיה,
 והעושה הפץ האחד יחטא נגד השני, כי הפכים המה זה
 לעומת זה. לכן התאונן החכם ואמר: אוי לי מזה ואוי לי
 מזה, אחרי אשר לשניהם נמכרתי וחפצי לשרת את שניהם
 ואין לאל ידי.

36

אוי לרשע ואוי לשכנו, טוב לצדיק וטוב
לשכנו.

(סוכה נ"ו).

אנחנו נוכל להכיר את תכונת איש בלתי נודע לנו
 על ידי רעיו אשר הוא מתהלך עמם, כי כל אדם יבקש
 לו חבר כלבבו, ולא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב אלא
 מפני שהוא מינו.

31

**He who eats foul fish is lashed and fined
hundred Maneh's.**

The parable runs thus: A man said to his slave, "Go and get me fish from the market." The slave went and brought foul fish. The master said, "I order thee to eat this fish, or thou shalt get hundred lashes or pay hundred Manehs." The slave said, "I will eat." He began to eat and said, "I will rather be lashed." At the sixtieth stroke he said, "I will rather pay hundred Manehs." The Egyptians went through a like experience. In their refusal to free Israel they suffered the ten plagues, gave up the cattle and precious things, and finally—they freed Israel.

32

**Respect thy physician before thou hast
need to consult him.**

If you live up to hygienic rules while you are healthy, you prevent sickness and consequently medical treatment.

33

**Live up to the customs of the city whither
thou comest.**

If a man wants to gain the esteem and affection of his fellow-men, then he must not differ from them in his conduct. So the wise said: "Do not rejoice when the others weep; do not weep when the other rejoice; do not be awake when the others sleep; do not sleep when the others are awake; do not stand when the others sit; do not sit when the others stand." Summary: Man shall not exclude himself from the prevailing custom.

31

אוכל סריות, לוקה, ומשלם מאה מנה.

(מכלתא בשלח).

אוכל דגים מבאישים, יכה בשבט, וממיטב כספו
ישלם.

ז"ל המאמר: משל לאחד שאמר לעבדו: צא והבה
לי דג מן השוק. יצא והביא לו דג מבאיש, אמר לו
בגזרה, או תאכל הדג, או תלקה מאה מלקות, או תתן מאה
מנה; אמר לו העבד: הרני אוכל; התחיל לאכל, לא הספיק
לגמור עד שאמר: הרני לוקה; לקה ששים, לא הספיק
לגמור עד שאמר הרני נותן מאה מנה. כך נעשה למצרים.

32

אוקיר לאסיד עד דלא תצטרך ליה.

(ירושלמי תענית ב"ג).

כבר את רופאך בטרם תדרשהו.
עצה טובה היא לאדם שישאל בעצת הרופא בהנהגת
חיוו בעודנו בריא אולם, לבל יצטרך לשאול בעצתו אחרי
נפלו למשכב.

33

אזלת לקרת הלך בנימוסה.

(ב"ר מ"ג).

באת לעיר התהלך במנהגיה.
אם יש את נפש האדם לשאת חן וחסד בעיני כל
דואיו, לא יבדיל את עצמו בהלכותיו מהם. וכן אמרו:
לא יהיה ער בין הישנים ולא ישן בין הערים; לא יעמוד
בין היושבים ולא ישב בין העומדים. כללו של דבר: לעולם
אל ישנה אדם מן המנהג.

28

To the man whose wife died it is as if the temple had been destroyed during his life-time.

It results from this that the decline of the household and the dispersion of the members of the family follow the death of the housewife.

29

This nation is likened to a vine; its branches are the people in general, its grapes are the wise men, its leaves are the ignoramuses.

This shows that the Jewish nation, not being excepted from any other nation, is composed of a mass of people of various natures and dispositions.

30

This nation contributed to the temple and contributed to the golden calf.

It characterizes this people's mode in giving charity. They give without questioning who is the needy, according to the injunction: "Give to any one who stretches out his hand."

28

אדם שמתה עליו אשתו כאלו חרב בית
המקדש בימיו.

(סנהדרין).

כי במות האשה הליכות הבית תהדלנה ובני הבית
יפוצו ואיש לדרכו יפנו.

29

אומה זו כגפן נמשלה, זמורות שבה אלו
בעלי בתים, אשכולות שבה אלו תלמידי
החכמים, עלין שבה אלו עמי הארץ.

(חולין צ"ב).

גם עם בני ישראל לא יברלו מיתר העמים, אשר
בקרבתם הם יושבים, בדבר הזה; גם כם טוב ורע, חכם
ובער, — קטן וגדל שם הוא.

30

אומה זו נתבעין למשכן ונותנין, נתבעין
לעגל ונותנין.

(ירוש' שקלים ב"א).

עם ישראל יצטין ברוח נדיבתו, ימצא למבקשיו
תמיד, בלי דרוש מי הוא המקבל כמאמר חז"ל כל הפושט
יד נותנין לו.

25

Man comes to the world with grasping hands, indicating: All the world belongs to me; but abandons it with outstretched hands, indicating: I have not taken anything with me from the world.

26

As to his nature, man can be discovered under these conditions: When he is drinking, when his purse is appealed to, when he is wrathful. Others say: When he is merry.

Because at such opportunities his character is shown without dissimulation.

27

A man without a wife is without joy, without blessing, without happiness.

Consequently, the woman is the distributor of these heavenly gifts.

25

אדם בא לעולם בידיים קפוצות, כלומר: כל
 העולם כלו שלי הוא, ונפטר מן העולם בידיים
 פשומות, כלומר: לא נמלתי מן העולם. הוזה
 כלום.

(קה"ר ב').

26

אדם ניכר בכוסו, בכיסו ובכעסו ואיכא
 דאמרי אף בשחקו.

(עירובין ס"ה).

כי באלה האדם נראה כאשר הוא בלי שנות את
 טעמו, ויצר מהשבות לבו נגלה לעין כל.

27

אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, בלא ברכה,
 בלא מובה.

(יבמות ס"ב).

כי רק ביד האשה להביא את ביתנו ברכות שמים
 מעל אלה.

22

Woe to the generation which judges its judges.

Deplorable is the condition of a people that is right in the condemnation of its judges, who practice corruption and distortion of justice.

23

Woe to the dough which the baker testifies against.

If the possessor of a thing confesses to its being defective, then be sure there is more than one fault.

24

My forefathers have accumulated treasures of money, but I have accumulated treasures of souls.

It means to say: I invested my money in relieving the distressed, and so I gained grateful souls.

22

אוי לן לדור ששפטו את שופטיהם.

(ילקוט רות א').

הארץ אשר עמה סר למשמעת שופטיו ודיניו היא
מלאה ברכת ה' לא כן המדינה אשר אנשיה יבעטו
בשופטיהם כי בה ירבה ריב ומדון וכל דאלים גבר.

23

אוי לה לעיסה שהנחתום מעיד עליה.

(במדבר רבה).

אוי לבצק שהאופה מעיד עליו כי רע הוא.
הדבר אשר בעליו בעצמו מעיד עליו על מומו בלי
ספק רע הוא ויש בו מומים אחרים מלבד זה.

24

אבותי גנזו אוצרות ממון, ואני גנזתי אוצרות
נפשות.

(ב"ב י"א).

הורי אספו אוצרות כסף והון רב, ואנכי בכספי אשר
רכשתי הייתי מעוז לדל ומחסה לאביון ונפש נענה
השבעתי.

19

Either company or death.

Man is destined to associate with his fellow creatures, as it renders life worth living. But to the man who lives in seclusion and has no friends at all, death is more desirable than life. As one of the sages said: A man without friends is like the left hand without the right.

20

Either friends like those of Job, or death.

It is almost an every-day occurrence that people flock around the prosperous and wealthy. But they avoid them as soon as luck is against them. As the wise king says: The friends of the rich man are many, etc. Such were not the friends of Job; they clung to him in the days of his splendor, and did not forsake him in the days of his affliction, when they comforted him. Therefore, the meaning of the saying is: Better death than false friends.

21

**Woe to the age that has lost its leader;
woe to the boat that has lost its oarsman.**

A generation without a leader is like a boat drifting on the open sea without a governing hand—exposed to the destructive waves therefore there shall be a ruler and spiritual adviser in every congregation of Israel.

19

או חברותא או מיתותא.

(תענית כ"ג).

או רעים או המות.

האדם נוצר להיות בחברת אנשים ולהתרועע אתב
והם ימתיקו לו החיים, אולם האיש אשר אין לו רע נאמן
טוב מותו מחייו, ואמר החכם: אדם בלא חברים כשמאל
בלי ימין.

20

או חברי כחברי דאיוב או מיתותא.

(כ"ב ט"ו).

או רעים כרעי איוב או מות.

הנה דרך אנשים כי סביב מאשר בארץ יתהלכו
ואחריו ינהו כל עוד דרכו צלחה, אולם יפנו עורף לו ברדתו
מטה כמאמר החכם מכל אדם: אוהבי עשיר רבים וכו'.
לא כן רעי איוב, הם היו רעיו בטוב לו ולא עזבוהו בעת
צרתו וינחמוהו וידברו על לבו וכונת המאמר היא: טוב
המות מרעים כוזבים.

21

אוי לו לדור שאכד מנחיגו, אוי לה
לספינה שאכדה קברניטה.

(כ"ב צ"א).

הדור הנשאר בלי מנהל, הוא כאניה בלב ים אשר
אין רב החובל לה הנרדפת מגלי המים ונכונה לכל מקרה
ופגע, לכן ראוי לכל בני ישראל לעשות בכל עיר רב ומורה
אשר ישים עינו על העדה לנחותה במעגלי צדק.

16

Love him who reproaches thee on account of thy faults, and hate thy flatterer, for the former brings thee to the life of the world to come and the latter causes thee to depart from the world.

People who praise us in our presence make us proud and blind to our faults, and we are thus prevented from abandoning our evil ways; but those who turn our minds to our misdeeds point out to us the path of righteousness, and thus they are the promoters of our virtue.

17

Love depending upon a thing ceases when the thing is no more.

18

A woman prefers a poor youth to a rich old man.

A warning to an old man that he shall not marry a young woman, as she cares not for him, but for his wealth. She waits for his demise, in order to marry her equal in years.

16

אהב את מוכיחך ושנא את משבחך, מפני
שמוכיחך מביאך לחיי העולם הבא,
והמשבחך מוציאך מן העולם.

(אבות דר' נתן).

המהללים אותנו בפנינו יתנו רוח נאה וגאון בקרבנו
ויביאנו לחשוב כי כל מעשינו ישרים, ויעצרו בעדנו
לשוב מדרכינו הרעים, לא כן המוכיחים אותנו על פשעינו,
הם ינחוננו במעגלי צדק להיטיב מעללינו.

17

אהבה שתלויה בדבר, בטל דבר
בטלה אהבה.

(אבות פ' ה').

18

אוהבת אשה בחור מסכן מזקן עשיר.

(ילקוט רות).

אזהרה לכל איש לכל יקח צעירה לימים לאשה כי
כל מחשבותיה רק על בצעו ולבה כל עמו, ועיניה צופות
למותו למען תקח לה בעל כגילה.

13

While the sand is yet on thy feet, sell.

An advice to the tradesman: When you return with merchandise from your journey, sell at any profit, and do not wait for a better market.

14

While the fire is burning, cut the pumpkin and bake it.

Do everything in due time, and use the opportunity offered thee by the proper hour, before it flies forever.

15

Love and hatred overstep the mark.

We are not to place much credibility upon the praise or blame of a man whose motive we do not know. Sometimes a man praises his friend highly, even if he (the friend) be the most despicable creature, and sometimes a man censures his enemy, even if he (the enemy) be the most respectable person; for love and hatred have no bounds.

13

אדחלא אכרעך זבינך זבין.

(פסחים ק"ג).

בעוד החול על רגליך

מכור תמכר סחורתך.

עצה טובה לכל סוחר למחר ולמכור את מרכולתו

בעוד הרבה קופצים עליה כי אם יום או יומים תעמוד רע

רע יאמר הקונה.

14

אדמוקדך יקיד זיל קיץ קרך וצלי.

(פנהריון ל"ג).

בעוד שהאש בוערת ברות האבטיח וצלהו.

טוב לעשות דבר בעתו ולהוציא תועלת מן השעה

המוכשרת כי לא לנצח תעמוד ועוד מעט ואינה.

15

אהבה מקלקלת השורה

ושנאה מקלקלת השורה.

(פנהריון ק"ה).

אהבה תהרס הנבול, ושנאה תהרס הנבול.

אין לנו להשען על תהלת או תהלת כל איש אם לא

נדעו, כי פעמים יעלה איש את רעהו על במתי הכבוד

אף אם נכזה ושפל הוא אם אוהב נאמן הוא לו, ופעמים

ישים איש כבוד רעהו לשמצה אף אם ישר ויקר רוח הוא,

אם שונא הוא לו, כי האהבה והשנאה לא ידעו נבול.

10

The reward of fasting is charity.

God is not content with the fasting of man, but with the alms he distributes to the poor on the eve of the fast day, as it was customary in former times.

11

Conversation is the reward of amusement.

He who frequents the places of amusement retains only the enjoyable conversation in which he took part; all other delights vanish soon.

12

The reward of funeral oration is the lamenting voice.

The dead is neither pleased by high praise nor displeased with the contrary; but the purpose of the funeral sermon is to inspire the hearers, zealous of the praise of a great man, to imitate his actions and to tread in his steps.

10

אגרא דתעניתא צדקתא

(ברכות ו')

שכר הצום היא הצדקה.

אין חפץ ל"ה כי יענה האדם בצום נפשו, אך תועלת
הצום היא רק הצדקה אשר יתנו בערב לעניים, כאשר
נהגו לפנים.

11

אגרא דבי הלולא מלי.

(ברכות ו')

שכר המבקר בתי חתונה הוא דברים.

ההולך לבתי משובש ומתעלם באהבים לא ישא
מאומה מכל שמחתו רק דברים משמחים הלב אשר שמע
כי כל הענג אשר היה לו כצל יעוף ואינו.

12

אגרא דהספדא דלוי

(ברכות ו')

שכר ההספד הוא התרוממות הלב.

המת לא יתענג אם ירכו בכבודו ולא יאבל אם ימעיטו
אך תעורת ההספד הוא להלהיב לב השומעים לקנא בתהלת
איש גדול ולעשות אף הם כמוהו וללכת ברכיו.

7

The reward of the religious discourse is haste.

None shall miss the opportunity of attending the wise man's lectures. When people see the multitude hastening to be instructed by the sermon, the lecturer is greatly honored.

8

The reward of study is the understanding.

He who regularly attends the lectures of the wise men subtilizes his intellect and systematizes his mode of thinking. The wise men who teach enrich their own knowledge. As the all-wise King Solomon said: "He who teaches also learns."

9

Silence is the reward of the visit of condolence.

He who visits the house of mourning is aware that our life is vanity. Therefore, shall he reflect upon himself silently and not complain in time of mishap.

7

אגרא דפרקא רהמא

(ברכות ל"ב)

שכר הדרשה היא הריצה.
 עת ידרש החכם ברבים נכון לכל איש לרוץ לבית
 המדרש לשמע דבריו ובזה יגדל כבוד הדורש בראות העם
 כי הכל רצים לשתות מי בינתו.

8

אגרא דשמעתא סברא.

(ברכות ו')

שכר ההלכה שקול הרעת.
 האיך המרבה לשמוע דברי חכמים יחדד את שכלו
 ויאסף בינתו לדרוך באורה סלולה וגם החכם המלמד בני
 אדם יעשיר את שכלו כמאמר החכם מכל אדם; ומרוה
 גם הוא יורה (משלי י"א).

9

אגרא דבי טמיא שתיקותא

(ברכות ו')

שכר ביקור בית העצמות — בית האבל — הוא
 הרומיה.
 ההולך לבית האבל יראה כי ימי חיינו אף הבל
 המה. לכן ישים מחסום לפיו ולא יתאונן על כל אשר
 תאונה לו.

4

**The stones and the beams of one's house
will testify against him.**

Every secret is bound to be revealed sometimes.
As the wise king said: The bird of the air con-
veys the voice.

5

By the way threaten the enemy.

It is becoming the intelligent man to be deliber-
ate in his ways and means. He should act so that
others may not know his aim and design.

6

The audience is the reward of the lecturer.

If the house is crowded during the lecture, then
the lecturer finds his reward, since he is honored
by his hearers, who also honor themselves by listen-
ing to words of morals and wisdom.

4

אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם
מעידין בו.

(תענית י"א).

אל יאמר אדם אעשה במחשך מעשי, כי סוף כל סתר
להגלות אף כי לא נבין הדבר, כמאמר החכם מכל אדם:
כי עוף השמים יוליך את הקול.

5

אגב אורחך לבעל דבכך אשתמע.

(סנהדרין צ"ה).

בדרך הלוכך התראה לשונאך והפחידהו.
נכון לאדם משכיל לעשות כל דרכיו בחכמה ודעת
אך לבל ירגישו האחרים אל מה מטרת הפצו.

6

אגרא דכלה דוחקא.

(ברכות ו').

שכר הדרשה הוא הלחץ;
אם הבית ימלא מפה אל פה בעת ישמיע החכם
לקח לכבוד הוא לו ולתהלה, וגם יקר השומעים ירבה בזה,
המתאווים לקחת לקח ואיש את אחיו ידחקו.

2

**At the door of the well-supplied storeroom
there are brethren and friends, but at
the door of poverty neither brethren nor
friends are seen.**

Many people throng around the prosperous man with a view of gain; but they shun him when fortune is adverse to him.

The moral: Try the man whom thou chocest for a friend and probe him whether he will stand by thee without the least expectation of profit.

3

**The lute which affords sweet music to
princes is not appreciated by weavers.**

During the age of the Talmudists the weavers ranked as very low caste, and their abjectness became proverbial. The meaning is that the poor people like to be more extravagant than the wealthy.

2

אכב חנותא נפישו אחי ומרחמי,
אכב בזיונא לא אחי ולא מרחמי.

(שבת ל"ב).

לפתח החנות שמחלקים בה מגדנות
שמה ירבו ידירים, אוהבי מתנות,
ולפתח העני שם אין אחים ואין אוהבים.
רבים הם החונפים לאדם בשעת עשרו כי יינקו מחלב
טובו, וברדתו מגדולתו כמו זר נחשב להם ויכחשו בו
לאמר: לא ידענוך, לכן אל יבטח האדם על רעיו ומיודעיו
אם לא בחן אותם כי עמדו לימינו גם עת מטה ידו בלי
תקות כל גמול ותועלת.

3

אכוב להרי זמר, לגרדאי לא מקבלוהי מיניה.

(יומא כ').

החליף שמחללים בו שרים וחורים
לא ייטיב לאורגים שבעי ממרורים.
האורגים היו בימי חכמי התלמוד בשפל המדרגה,
לכן תפשו אותם פה למשל, והכונה כי בני דלת העם
יאבו להרבות בהודם והדרם יותר מעשירי העם.

PROVERBS OF THE SAGES.

1

**A father may disregard an attack upon his
honor, but not a king.**

The reason is this: A father is at the head of his family only, so he is at liberty to forgive an offence against him by any of them. But a king represents his entire land, and an offence to him is considered as aimed at his people. Therefore, a king may not disregard an attack on his honor without the consent of his people.

משלי חכמים.

1

אב שמחל על כבודו כבודו מחול, מלך
שמחל על כבודו אין כבודו מחול.
(קדושין ל"ב).

הטעם : כי האב ראש בני ביתו הוא ואם אחד מהם שם
כבודו לכלימה יש בידו לסלח חטא ולהעביר פשע כי בניו
הם. אבל מלך או נשיא העומד בראש לאום כלו הלא
מכבדיו את עמו יכבדו ובוזו את עמו יקלו. לכן אין בידו
למחול על כבודו בלתי רצון עמו.

The ignorance of our Jewish youth of Jewish literature and history, aye, of all things distinctly Jewish, have moved me to collect these beautiful words of wisdom and particularly to render and explain them in the vernacular. They are a perennial source of inspiration and an ever-flowing fountain of living waters.

Whether this book is worthy of approbation, I leave the kind reader to judge. My object in undertaking this arduous task has been to bring nearer to our people, especially to the young generation, the wisdom and the beauties of the Jewish Sages of ancient days.

May these "Proverbs of the Sages" be to the present and coming generations of Jews as great a source of inspiration as they have been to our people in the days gone by.

M. Goldman

בו. הנה אספו אל ספריהם על פי רוב אך דברי חכמינו הקדמונים כמו שהם, והמחברים שמצאו לנחויך להוסיף דבר מה על דבריהם, הוסיפו אך פירוש המלות או המאמר, אבל לא פנינו המוסר ודרך ארץ הצפונה בדבריהם. ולכד זאת רבים מהמחברים שקדמוני השתדלו לאסוף אל תוך חבוריהם כל מאמרי חז"ל, גם אותם שאין להם עסק עם מוסר, דרך ארץ ומדות טובות. אולם אנכי בחרתי אך אלה ממשליהם ודברי חדותיהם האוצרים בתוכם עניני מוסר ורעיוני חכמה הנחוצים לכל אדם בחייו הפרטים, ביחוסו אל ביתו ומשפחתו ואל החברה כלה.

אם מעשי רצוים ישפוט הקורא, אבל כי כונתי רצויה אוכל להכטיחהו נאמנה, כי כל ישעי וכל חפצי אך להועיל לבני עמי באשר אוכל. ובפרט לבני הנעורים אשר רבים מהם שמעו אך דברי חרופים וגדופים נגד חכמינו ז"ל. אולם בקראם בספר הזה יוכחו לדעת כי לקדמונים היו ידועים כללי החיים הפרטיים והצבוריים באופן מאד נעלה, וכל החקירות והדרישות שהעלו הפלוסופים היותר מדעים בענין הזה היו ידועים לקדמונינו בכל פרטיהם ודקדוקיהם. ועל ידי זה ילמדו בני הנעורים להוקיר את דברי חכמינו הקדמונים.

W. G. L.

FOREWORD.

These "Proverbs of the Sages" are not the product of my own brain, but have been gathered from the inexhaustible treasures of the fathomless "Sea of the Talmud." I have but added to them an English translation and an explanation in Hebrew and English, so that these priceless pearls should become accessible to all.

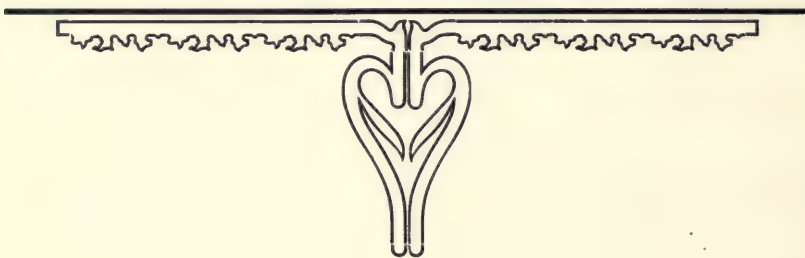
I am, by no means, the first to have compiled a collection of the sayings of our Sages, but the English rendition and the commentary are original and shed new light upon what our Great Sages intended to convey.

הקדמה.

הספר „משלי חכמים“, אשר אני נותן בזה לפני הקוראים לא מלבי הוצאתיו, כי אם אספתי ולקטתי דברי חכמים וחדותם ומשליהם המפוזרים בים התלמוד, והוספתי עליהם ביאור הכונה הצפונה בחדותיהם ומשליהם, וגם תרגמתי אותם ביחד עם באוריהם לשפה האנגלית למען ידעו ויבינו את המאור שבהם גם אלה הקוראים שלא יבינו עברית או סורית, הלשונות שבהן נאמרו החדות והמשלים היקרים האלה. למותר לי להעיד בשבח המשלים והחדות האלה, כי כל איש אשר לב מבין לו ידע להוקיר את המרגליות היקרות הצפונות בהם.

אנכי אינני הראשון והאחד אשר העמסתי על שכמי את העבודה הקשה לאסוף את החומר הרב הזה אל מקום אחד ולהקים ממנו בנין שלם ומפואר, אבל מקום הניחו המאספים שקדמוני גם לי להתגדר

משלי חכמים

M. GOLDMAN.

MASSACHUSETTS COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
JUNUS N. LITTAUER
1930

~~No. 2846.32.7~~

COPYRIGHTED BY
M. GOLDMAN
1911.

PROVERBS

OF THE

SAGES

COLLECTION OF PROVERBS, ETHICAL PRECEPTS
FROM THE TALMUD AND MIDRASHIM

WITH

EXPLANATIONS

AND

ENGLISH TRANSLATION

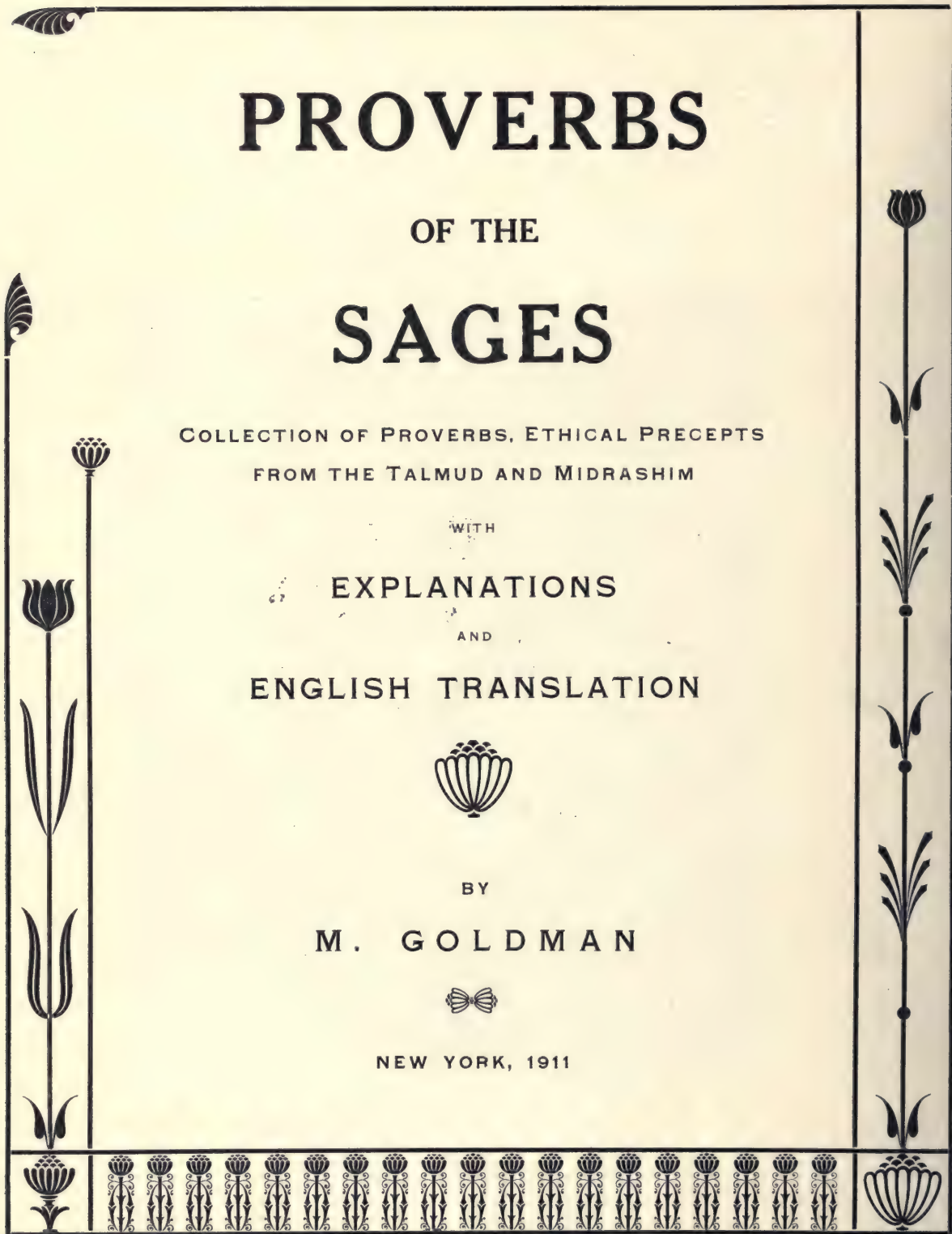

BY

M. GOLDMAN

NEW YORK, 1911

PN

6519

H5G6

משלי חכמים

מאמרי חכמה ומוסר, משלים ומליצות, מלוקטים מספרי
התלמוד והמדרשים, מבוארים ומתורגמים אנגלית

מאת

מ. גאלדמאן

תרע"ב

ניו יארק

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PN
6519
H5G6

Goldman, Moses
Mishle ḥakhamim

